

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

בפני כבוד השופטת ד"ר איריס סורוקר

התובעות
1. בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ
2. בורסי-חברה לספרי משפט בע"מ

נגד

הנתבעים
1. אילון נהיגה מתקדמת בע"מ
2. איתמר לוי
3. איילת לוי
4. ארגון מורי הנהיגה הארצי
ע"י ב"כ עו"ד ארז וייס, עו"ד שלומי אלוני ועו"ד ארז ללקין

פסק דין

כללי

- 1
2
3
4 .1. התובעות - בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ובורסי חברה לספרי משפט בע"מ (להלן: "בורסי") - הגישו תביעה זו בטענה להפרת "רישיון ייחודי" שלטענתן קיבלו מהמדינה, להפיץ באופן
5 בלעדי ספר שאלות למבחני הנהיגה העיוניים (להלן: "ספר השאלות", "ספר ההכנה" או "ספר בורסי").
6 לפי הנתען, הרישיון הוקנה להן מכוח הסכם שנכרת ביום 9.8.2004 (נספח ב' לכתב התביעה המתוקן).
7 התובעות טענו כי הנתבעים 1-3 "העתיקו אחד לאחד שאלות המופיעות בספר ההכנה, את התשובות
8 המסיחות שניתנו לכל שאלה ואף את איורי התמרורים המסיחים המופיעים בשאלות העוסקות
9 בתמרורים..." (ס' 4 לכתב התביעה המתוקן). נטען כי הנתבעים 1-3 הפיצו, שיווקו ומכרו את "ערכת
10 הלימוד המפרה", כשידוע להם שהתובעות הן בעלות הרישיון הייחודי להפיץ את ספר השאלות (ס' 31
11 לכתב התביעה המתוקן). אשר לנתבע 4, ארגון מורי הנהיגה בישראל, נטען כי הוא נתן את חסותו
12 לערכת הלימוד המפרה, בכך שהמליץ לתלמידים ברחבי הארץ לרכוש (ס' 3 לכתב התביעה המתוקן).
13
14
15 .2. הנתבעים 1-4 טענו כי לתובעות אין זכות יוצרים בספר השאלות וכי לא ניתן להן רישיון ייחודי (ס' 5.1
16 ו- 5.3 לכתב ההגנה המתוקן של הנתבעים, ס' 1-3 ולכתב הגנה של נתבעת 4). טענת ההעתקה – הוכחה
17 (ס' 18 לכתב ההגנה המתוקן).
18
19 .3. הנתבעים 1-2 הגישו תביעה-שכנגד כנגד התובעות ומנהלן שלמה פרץ, בה דרשו פיצוי בטענה לניהול
20 משא ומתן בחוסר תום-לב. נטען כי הנתבעים-שכנגד התחייבו ליתן לתובעת-שכנגד בלעדיות להפצת
21 ספר השאלות, אולם הנתבעים-שכנגד פעלו בניגוד לסיכום הדברים וחתמו על הסכם הפצה עם חברה

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 אחרת. נטען כי הנתבעים-שכנגד עשו שימוש בלתי מורשה בשאלות שחיבר התובע שכנגד 2, איתמר
2 לוי, כאשר פרסמו אותן בספר השאלות.
3 הנתבעים-שכנגד השיבו כי התביעה-שכנגד הוגשה מטעמים טקטיים וכי היא מופרכת. נטען כי בין
4 הצדדים לא נכרת כל הסכם, וכי התובעות לא העתיקו דבר.

5
6 4. להלן תוצגנה טענות הצדדים ביתר פירוט. אפתח בתביעה העיקרית ולאחר מכן אדון בתביעה-שכנגד.

התביעה העיקרית

טענות התובעות, בתמצית, הן כדלקמן:

7
8
9
10
11
12 5. התובעות הן מוציאות-לאור ומפיצות, העוסקות בייצור, הדפסה, עריכה, והוצאה-לאור והפצה של
13 ספרים וספרי משפט (ס' 6 לכתב התביעה המתוקן).

14
15 6. התובעת 2 זכתה במכרז מס' 33/03 של משרד התחבורה, בדצמבר 2003, "לכתיבה, עריכה, הוצאה
16 לאור והפצה של ספרי שאלות ללימוד והכנה למבחנים עיוניים לנהיגה ברכב פרטי, טרקטור, אופנוע,
17 ציבורי ורכב משא על סוגיו השונים" (ס' 13 ונספח א' לכתב התביעה המתוקן).

18
19 7. ביום 9.8.2004 חתמה התובעת 1 על הסכם עם משרד התחבורה, בו הוקנה לה רישיון ייחודי להפיץ את
20 ספר השאלות באופן בלעדי (ס' 15 ונספח ב' לכתב התביעה המתוקן). נטען כי שתי התובעות הן בעלות-
21 החוזה: בכותרת ההסכם נרשמה התובעת 2, ואילו התובעת 1 היא זו שחתמה על ההסכם. התובעות
22 טענו כי "חתימתה של התובעת 1 על ההסכם נעשה בידיעתה, בהסכמה ובהרשאה של משרד התחבורה
23 ושל התובעת ואין בכך כדי לפגוע ו/או לגרוע מהוראותיו של ההסכם ומהעובדה שההסכם מקנה
24 לתובעת 1 רישיון ייחודי בספר ההכנה וזאת לאור חתימתה של התובעת 1 הן באמצעות חותמת החברה
25 והן באמצעות חתימתו של מנהלה מר פרץ בכתב ידו" (ס' 17 לכתב התביעה המתוקן).

26
27 8. לטענת התובעות, הנתבעת 1 היא מוציאה לאור של ערכת לימוד ומפעילה אתר אינטרנט, שנעשה בהם
28 גזל של רישיון השימוש הייחודי של התובעות בספר השאלות. נטען כי הנתבע 2 הוא העורך של ערכת
29 הלימוד המפרה והוא הפיץ, שיווק ומכר אותה באמצעות הנתבעת 1. נתבעת 3 היא בעלת מניות
30 ודירקטורית בנתבעת 1. לטענת התובעות, נתבעת 3 אחראית על הגהה וייעוץ בעניין ערכת הלימוד
31 המפרה (ס' 8-10 לכתב התביעה המתוקן). כנגד הנתבע 4 נטען כי הוא נתן חסות לערכת הלימוד המפרה
32 והמליץ לתלמידי הנהיגה ברחבי הארץ לרכשה (ס' 3 לכתב התביעה המתוקן).

33

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

9. התובעות טענו כי הנתבעים הפרו את הרישיון הייחודי להפיץ את ספר השאלות, בכך שנתבעים 1-3 שיווקו את ערכת הלימוד המפרה, תוך ציון העובדה שהיא מכילה את "מאגר השאלות של המבחן הממוחשב 2008 בהתאמה לשאלות מבחן התיאוריה החדש של משרד התחבורה", וזאת שעה שידוע להם כי התובעות הן בעלות הרישיון הייחודי להפצת ספר ההכנה (ס' 29 ו-31 לכתב התביעה המתוקן). לדברי התובעות, נתבעים 1-4 הוסיפו "חטא על עוון" כאשר רשמו על גבי הספר כי את ערכה זו קראו ועל ערכה זו העירו "ציבור מורי הנהיגה, בוחני נהיגה ובכירי משרד התחבורה" (ס' 32 לכתב התביעה המתוקן).
10. לדברי התובעות, הנתבעים "מציגים, מפיצים ומפרסמים את ערכת הלימוד המפרה שהיא מכילה הלכה למעשה את ספר ההכנה במלואו וכלשונו. הנתבעים הגדילו לעשות ובמטרה לטשטש את עקבות ההפרה הליטרליות שלהם ביצעו שינויים קוסמטיים מזערניים בערכת הלימוד המפרה כגון שינוי סדר המילים בשאלות ובתשובות, שימוש במילים נרדפות ולעיתים אף שינוי של תשובה מסיחה אחת על מנת להרחיק עצמם מהענתקת ספר ההכנה ומהפרת רישיונה הייחודי של התובעת" (ס' 45 לכתב התביעה המתוקן). לדברי התובעות, שינוי סדר המילים בשאלות והשימוש במילים נרדפות מעיד על כוונתם של הנתבעים להישאר כמה שיותר נאמנים למקור, וזאת לשם משיכת הצרכן לרכוש את ערכת הלימוד המפרה (ס' 65 לכתב התביעה המתוקן).
11. התובעות פירטו את עילות התובענה כדלקמן: הפרת הרישיון הייחודי בספר השאלות; גניבת עין; תיאור כוזב; עשיית עושר ולא במשפט; רשלנות ופעילות בחוסר תום לב רבתי; הטעייה לפי דיני הגנת הצרכן; הפרת חובה חקוקה והתערבות בלתי הוגנת (ס' 72-128 לכתב התביעה המתוקן).
12. התובעות פירטו את הנזקים שלטענתן נגרמו להן, כדלקמן:
- סך 100,000 ₪ בגין כניסת 17,191 צרכנים לאתר הנהיגה של הנתבעים, המגלמים נזק ממשי באי רכישת ספר השאלות ע"י צרכנים אלו;
 - סך 60,000 ₪ לפי אומדן, בגין כספים שהנתבעים קיבלו עבור פרסומים מסחריים שהועלו לאתר הנהיגה;
 - סך 100,000 ₪ פיצויים סטטוטוריים בגין הפרת הרישיון הייחודי בספר השאלות לפי חוק זכויות יוצרים;
 - סך 30,000 ₪ פיצויים סטטוטוריים בגין גניבת עין;
 - סך 30,000 ₪ פיצויים לפי אומדן בגין תיאור כוזב;
 - סך 30,000 ₪ פיצויים בגין עשיית עושר ולא במשפט;

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 • סך 30,000 ₪ פיצויים בגין גזל;
- 2 • סך 30,000 ₪ פיצויים בגין רשלנות;
- 3 • סך 30,000 ₪ פיצויים בגין הטעיית הצרכן;
- 4 • סך 30,000 ₪ פיצויים בגין הפרת חובה חקוקה;
- 5 • סך 30,000 ₪ פיצויים בעילה של התערבות בלתי הוגנת.
- 6 סה"כ נתבע סעד כספי בסך 500,000 ₪ (ר' ס' 130 לכתב התביעה המתוקן).
- 7
- 8 13. לצד אלה, התבקש גם סעד של צו מניעה קבוע להימנע מלעשות שימוש כלשהו בספר השאלות או בחלק
- 9 מתכניו וצו למתן חשבונות (ר' ס' 140-135 לכתב התביעה המותקן). סעד זה לא צוין בסיכומי התובעות
- 10 וממילא יש לומר כי נזנח.
- 11
- 12 **טענות הנתבעים, בתמצית, הן כדלקמן:**
- 13
- 14 14. נתבעים 3-1 טענו כי זכויות היוצרים בספר השאלות שייכות למדינת ישראל ולתובעות אין בו זכויות
- 15 יוצרים, וזאת מכוח הוראות המכרז (ס' 57 למכרז מס' 33/03, נספח א' לכתב התביעה המתוקן) ומכוח
- 16 החוזה שנכרת עם המדינה (ס' 18.1-18.2 להסכם מיום 9.8.2004 נספח ב' לכתב התביעה המתוקן; ראו
- 17 בס' 5.1 לכתב ההגנה המתוקן של נתבעים 3-1).
- 18
- 19 15. הנתבעים טענו כי לתובעות לא ניתן "רישיון ייחודי" בספר השאלות (ס' 5.3-5.8 לכתב הגנה מתוקן).
- 20 הנתבעים הסכימו כי משרד התחבורה התחייב כלפי התובעת 2 שספר ההכנה יהיה הספר הרשמי
- 21 היחידי של משרד התחבורה וכי משרד התחבורה לא יפרסם ספרי שאלות אחרים במהלך ההתקשרות
- 22 (ס' 26 לכתב הגנה מתוקן). נטען כי התובעת 2 היא זו שזכתה במכרז וכי לתובעת 1 אין זכויות מכוח
- 23 זכייתה של התובעת 2 במכרז (ס' 6.1-6.5 לכתב הגנה מתוקן).
- 24
- 25 16. הנתבעים טענו כי אין עילת תביעה אישית כנגד נתבעים 3-2 ויש לסלק את התובענה כנגדם על הסף (ס'
- 26 7 לכתב ההגנה המתוקן).
- 27
- 28 17. לטענת הנתבעים, התובעות מנועות מלהעלות טענות בדבר העתקה, מכיוון שכל הזכויות הקנייניות
- 29 בספר מאגר השאלות שייכות למשרד התחבורה (ס' 8 לכתב ההגנה המתוקן). נטען כי משרד התחבורה
- 30 ביקש לאפשר תחרות ויוזמות פרטיות של הפצת ספרי לימוד לנהיגה, והדבר בא לידי ביטוי בס' 7-8
- 31 לחוברת המכרז (ס' 9 לכתב ההגנה המתוקן).
- 32

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

18. הנתבעים טענו כי יש לסלק את התביעה על הסף בשל תום החוזה בין בורסי למדינת ישראל (ס' 10 לכתב ההגנה המתוקן). נטען כי בהתאם להחלטה כב' השי' א' יעקב מיום 13.7.2010, תקופת ההתקשרות בין בורסי למשרד התחבורה הסתיימה ביום 16.2.2009. לכן, החל מיום 16.2.2009 פגו כל זכויות ההפצה הבלעדית של בורסי (ר' לעניין זה ס' 25-27 לסיכומי הנתבעים).
19. הנתבעים טענו כי הם "לא העתיקו חומר כלשהו מספר מאגר השאלות, גם לא את התשובות המסיחות ואף לא את איורי התמרורים המסיחים" (ס' 18 לכתב ההגנה המתוקן). נטען כי כל הזכויות הקנייניות בספרים, בשאלות ובאיורים שמפיצה הנתבעת 1 שייכים לנתבעת 1 (ס' 21 לכתב ההגנה המתוקן). הנתבעים טענו כי ספרי הלימוד ואתר האינטרנט של הנתבעת 1 היו קיימים זמן רב לפני שהתובעות החלו לעסוק בהוצאה-לאור של ספר השאלות, והם זוכים להוקרה, הערכה ומוניטין (ס' 24 לכתב ההגנה המתוקן).
20. נטען כי הנתבע 4 יכול ורשאי ליתן המלצה לימודית לכל גורם שהוא חפץ (ס' 57 לכתב ההגנה המתוקן). נטען כי הנתבעים רשאים להשתמש במילה "חדש" בהצגת ערכת הלימוד שלהם, וכי אין בכך הפרה של זכות יוצרים כלשהי (ס' 61 לכתב ההגנה המתוקן). הנתבעים טענו כי אינם רואים "כל כזב בציון על גבי ספרי הנתבעת 1 כי מאגר השאלות של המבחן הממוחשב הינו בהתאמה לשאלות מבחן התיאוריה החדש של משרד התחבורה. ברור הוא כי הכוונה היא ספר הנתבעת 1 מותאם לאופי מבנה השאלות המופיעות במבחן התיאוריה החדש ובוודאי שהיה על הנתבעת 1 להביא זאת לידיעת הציבור הרחב. הנתבעים מתנגדים לכל ניסיון מצד התובעות 1 להטעות את ביהמ"ש הנכבד בכך שכביכול קיים קשר כלשהו בין המשפט שצוין על ספרי הנתבעת 1... לבין השאלות המניות בספר מאגר השאלות" (ס' 87 לכתב ההגנה המתוקן).
21. לבסוף, הנתבעים הכחישו את טענת הנזק וטענו כי הסכום הנתבע מופרך, לא מפורט וחסר כל בסיס (ס' 99 לכתב ההגנה המתוקן).
22. הנתבע 4 חזר בכתב הגנתו על הטענות שהועלו בכתב ההגנה המתוקן מטעם נתבעים 1-3. נתבע 4 הוסיף כי "לאחר שבחן באופן מקצועי ובלתי אמצעי את ספרי הנתבעת 1, בחר הנתבע להמליץ על ספרי הנתבעת 1 והנתבע אינו מוצא בכך כל פסול" (ס' 16 לכתב ההגנה המתוקן). עוד טען כי "הוא יכול ורשאי להמליץ על כל גורם שהוא חפץ, לרבות על הנתבעת 1", וכי לאחר שבחן באופן מקצועי את רמתם של ספרי הנתבעת 1 ועמד על ערכם ולאחר שמצא כי הם בעלי ערך לימודי רב לעומת ספר מאגר השאלות, "הרי שבדין ובצדק בחר ליתן לספרי הנתבעת 1 חסות" (ס' 37 לכתב ההגנה המתוקן).

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 23. הנתבע 4 טען כי "התובעת דורשת למעשה מהנתבע, כמו גם מציבור מורי הנהיגה, בדרכי איום
2 ובכוחניות, להמליץ על ספר מאגר השאלות ולא על ספרי הנתבעת 1, חרף העובדה, מצערת ככל שתהיה,
3 כי ספר מאגר השאלות, במתכונתו הנוכחית, כשל כשלון חרוץ..." (ס' 38 לכתב ההגנה המתוקן).

5 טענות התובעות בכתב התשובה, בתמצית, הן כדלקמן:

6
7 24. התובעות חזרו וטענו כי "משהפרו הנתבעים את רישיונה הייחודי של התובעת 1 בתקופה בה היה תוקף
8 להסכם, ברי כי עליהן לחוב בדין" (ס' 16 לכתב התשובה).

9
10 25. התובעות טענו כי "פרסומם של הנתבעים על גבי ספריה של הנתבעת 1 כי השאלות הינן בהתאמה
11 לשאלות מבחן התיאוריה החדש של משרד התחבורה, מטעות את ציבור הצרכנים שכן מאחר שמבחי
12 התיאוריה מורכבים אך ורק מהשאלות המופיעות בספר ההכנה הרי שעל מנת להתאים את השאלות
13 המופיעות בספריה של הנתבעת 1 למבחני התיאוריה חייבת הנתבעת 1 – בהוראתם, בפיקוחם וידיעתם
14 של נתבעים 2-3- להעתיק מילה במילה את השאלות המופיעות בספר ההכנה" (ס' 23 לכתב התשובה).

15 העדים

16
17
18 26. מטעם התובעות הצהירו שלמה פרץ, בעל מניות ומנכ"ל התובעות, וכן יעקב נצר – שנמנה עם צוות
19 הכותבים של ספר השאלות מטעם בורסי.

20
21 27. מטעם הנתבעים הצהיר נתבע 2 (איתמר לוי). כן זומנו להעיד (ללא תצהיר) אהרון אהרון – מנהל מחוז
22 ירושלים והדרום במשרד התחבורה, וחנן אהרון – מנהל אגף א' רישוי ותפעול במשרד התחבורה.

23
24 28. יוער כי מלכתחילה נתבעה בהליך זה גם המדינה (כנתבעת 5), ואולם זו נמחקה מהתביעה. העד ענזי
25 יצחקי - סמנכ"ל בכיר תנועה (רישוי נהגים ורכב) במשרד התחבורה בעת הרלבנטית, הצהיר מטעם
26 המדינה. מר יצחקי זומן להעיד לבקשת התובעות, והוא נחקר על ידי ב"כ הצדדים (ר' החלטות מיום
27 5.2.2015 ומיום 2.6.2015).

28
29 29. להלן אסקור את העדויות הראשיות.

30 עדי התובעות

31
32 30. תצהירו של שלמה פרץ ("בשאלת הזכות", מיום 4.9.2011):

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33

31. נטען כי התובעת 2 זכתה במכרז מספר 33/2003 של משרד התחבורה מדצמבר 2003 לכתובה, עריכה, הוצאה-לאור והפצה של ספר ההכנה (ס' 2). ביום 17.2.05 חתם משרד התחבורה עם בורסי על הסכם בהתאם לנוסח שצורף למסמכי המכרז (ס' 3). להבנתו של מר פרץ, "בורסי קיבלה לידיה זכות ייחודית, בלעדית ובלבדית להפיץ את ספר השאלות הרשמי של מדינת ישראל המכיל את השאלות הרשמיות והיחידות של משרד התחבורה מהן יורכבו מבחני התיאוריה בארץ" (ס' 5).

32. מר פרץ הסביר כי "מבחינתי אין כל הבדל בין פעילות עסקית של התובעת 1 לבין פעילות עסקית של התובעת 2 שכן שתי החברות זהות הן בבעל השליטה המלאה בהן (אנוכי), הן בנושאי המשרה הבכירים בהן, הן צוות העובדים, מקור הפעילות העסקית, אופי הפעילות העסקית, לקוחותיהן ספקיהן, וכיו"ב" (ס' 16). מר פרץ הצהיר כי "בורסי עמדה בכל התנאים שנקבעו במכרז ובהסכם המכרז..." (ס' 20). מר פרץ ציין: "אציין כי נוכח פסיקתו של ביהמ"ש המחוזי... בדבר תוקפו של הסכם המכרז עמד במשך 4 שנים ממועד חתימתו ביום 17.2.05, הרי שבכך הוכח כבר עתה כי זכויותיה הייחודיות של בורסי הוענקו לה למן יום 17.2.05 ועד ליום 16.2.09" (ס' 21).

33. תצהירו של שלמה פרץ ("בשאלת החבות"; מיום 14.3.2013):

34. מר פרץ העיד כי בורסי השקיעה כשני מיליון ₪ ביצירה, הפקה, הדפסה ומכירה של ספר השאלות (ס' 5). הספר מורכב מ-1,112 שאלות ברירה, ולכל שאלה 4 תשובות אפשריות, שמתוכן שלוש הן תשובות מסיחות שאינן נכונות (ס' 6). לטענתו, נתבעים 3-1 העתיקו "אחת לאחת" שאלות המופיעות בספר ההכנה, את התשובות המסיחות שניתנו לכל שאלה ואת איורי התמרורים בשאלות העוסקות בתמרורים. לטענתו, נתבע 4, ארגון מורי הנהיגה, נתן את חסותו לערכת הלימוד המפנה של נתבעים 3-1 (ס' 12).

35. מר פרץ ציין כי משרד התחבורה הצהיר באתר האינטרנט שלו כי ספר ההכנה הוא "הספר הרשמי של משרד התחבורה שממנו יילקחו השאלות בבחינה", והפנה את הגולשים לנקודות המכירה של בורסי לרכישת הספר (ס' 13). מר פרץ טען כי נתבעים 3-1 שווקו ומכרו את ערכת הלימוד המפנה תוך ציון שהיא מכילה את "מאגר השאלות של המבחן הממוחשב 2008 בהתאמה לשאלות מבחן התיאוריה החדש של משרד התחבורה", וזאת למרות שידוע להם היטב כי בורסי היא בעלת הרישיון הייחודי להפצת הספר (ס' 14).

36. מר פרץ ציפה, לדבריו, כי לאחר זכייתה של בורסי במכרז, "ארגון מורי הנהיגה ימליץ לתלמידיו הרבים לרכוש את ספר ההכנה המכיל את השאלות שיופיעו במבחני התיאוריה" (ס' 18). אך ארגון מורי

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 הנהיגה החליט "לעשות קופה, וחבר לנתבעים 1-3 במטרה לגזול את פרנסתה של בורסי" (ס' 19). עוד
2 טען כי נתבע 4 עזר לנתבעים 1-3 להפיץ את ערכת הלימוד, תוך מתן המלצות לכלל ציבור תלמידי
3 הנהיגה כי עדיף לרכוש את ערכת הלימוד (של הנתבעת 1) על פני ספר ההכנה (של התובעות) (ס' 20).
4 לדבריו, "החסות שמעניק ארגון מורי הנהיגה לערכת הלימוד המפרה, בשילוב עם מכירתה והפצתה
5 בפועל של ערכת הלימוד המפרה לתלמידי הנהיגה ברחבי הארץ ואי המלצת הארגון בכלל וציבור מורי
6 הנהיגה בפרט על ספר ההכנה לבורסי נזקים כלכליים עצומים ובלתי הפיכים" (ס' 22).

7

8 37. מר פרץ טען כי "הנתבעים מציגים, מפיצים ומפרסמים את ערכת הלימוד המפרה כשהיא מכילה הלכה
9 למעשה את ספר ההכנה במלואו וכלשונו. הנתבעים הגדילו לעשות ובמטרה לטשטש את עקבות ההפרה
10 הליטרליות שלהם ביצעו שינויים קוסמטיים מזעריים בערכת הלימוד המפרה כגון שינוי סדר
11 המילים בשאלות ובתשובות, שימוש במילים נרדפות ולעיתים אף שינוי של תשובה מסיחה אחת על
12 מנת להרחיק עצמם מהעתקת ספר ההכנה ומהפרת רישיונה הייחודי של התובעת" (ס' 27).

13

14 38. מר פרץ הגיש תצהיר "לעניין הנזק" (מיום 27.2.2014):

15

16 נטען כי לתובעות נגרם נזק בשל "מלאי מת" של ספרים שבורסי לא הצליחה למכור (ס' 4-19). "סך
17 ההפסד בפועל (הנזק) שנגרם לנו כתוצאה מזה שלא יכולנו למכור את המלאי המת (בחישוב מקור של
18 30 ₪ לחוברת) 270,000 ₪ בתוספת מע"מ. חלקו של אילון בהפסד זה 54,000 ₪ בתוספת מע"מ" (ס'
19 19).

20

21 39. נטען כי התובעות סבלו מאובדן רווחים. הציפיה העסקית הייתה למכור 250,000 חוברות ולקבל הכנסה
22 בסך 19,180,000 ₪ (ללא מע"מ) (ס' 20). לטענת פרץ, ההפסד הגולמי עומד על 18,316,014 ₪ וההפסד
23 התפעולי הוא 7,500,000 ₪ (ס' 21-22). מר פרץ טען כי התרומה של איילון לנזק עומדת על 20%, וזאת
24 בשים לב למעורבותם של גורמי נזק נוספים, ביניהם משרד התחבורה. לכן, ההפסד התפעולי המיוחס
25 לנתבעים הוא 1,500,000 ₪ (ס' 23).

26

27 40. מר פרץ פירט את נתוני ההוצאות של הפרויקט:

28

29 עלויות שכר: סך של 312,875 ₪ - סרגיי לוסקוטוב; סך של 135,682 ₪ - מרינה מרקוס; סך של
30 153,778 ₪ - יעקב קאיקוב; סך של 100,721 ₪ - יעקב לסינגר; סך של 1,047,048 ₪ - שלמה פרץ (ר'
31 ס' 29 לתצהיר). סה"כ הוצאות שכר 1,715,104 ₪ (ר' בס' 43 לתצהיר).

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 הוצאות כלליות: סך ההוצאות הכלליות הסתכמו ב- 477,963 ₪ (ס' 43 לתצהיר), לפי פירוט כדלקמן:
- 2 שכ"ד - 115,791 ₪; ארנונה - 169,545 ₪; חשמל - 20,253 ₪; ביטוח - 59,494 ₪; רואה חשבון -
- 3 64,000 ₪; משרדית ופקידות - 48,900 ₪.
- 4 הוצאות ישירות: סך ההוצאות הישירות הסתכמו ב- 887,000 ₪ (בס' 43 לתצהיר), לפי הפירוט
- 5 כדלקמן: משפטיות - 47,428 ₪; אחסון - 12,000 ₪; הדפסות - 623,021 ₪; מימון - 45,785 ₪;
- 6 פרסום והפצה - 12,000 ₪; הוצאות מחברים - 148,823 ₪.
- 7
- 8 41. מר פרץ טען כי סך הוצאות הפרויקט הן 3,307,270 ₪ וסך הרווח הגולמי מהפרויקט הוא 863,986 ₪.
- 9 סך הנזק לדבריו הוא: 2,420,270 ₪. מר פרץ טען כי חלקו של אילון בנזק הוא 484,054 ₪ (ס' 43 סיפא
- 10 לתצהיר).
- 11
- 12 42. כאמור, התובעות העמידו את התביעה על סך של 500,000 ₪ בלבד מטעמי אגרה (ר' גם ס' 24 לתצהיר
- 13 הנ"ל).
- 14
- 15 43. תצהירו של יעקב נצר (מיום 13.3.2013): מר נצר נמנה על צוות הכותבים של ספר השאלות מטעם
- 16 בורסי. העד הצהיר על מכתב שכתב למר רובינשטיין ביום 5.6.2008 בטענה להעברה לא מורשית של
- 17 חומרי ליבה מספר בורסי לידי מר לוי. מר נצר הוסיף והצהיר כי למיטב ידיעתו, בין בורסי לבין מר
- 18 לוי מעולם לא נחתם הסכם הקשור לספר השאלות או בכלל, וכי מר לוי לא ייצג את בורסי בפורום
- 19 כלשהו.
- 20
- 21 44. מר נצר הגיש תצהיר "לענין הנזק" (מיום 29.1.2014). לדבריו, "במסגרת הפקת החוברת, חברי משה
- 22 רובינשטיין ואני כתבנו וערכנו את כל השאלות והתשובות לרבות גרפיקה, תרשימים, ציורים וצילומים
- 23 מקוריים לסדרת החוברות למבחנים העיוניים שיצאו בפקוח משרד התחבורה בשנת 2008" (ס' 2). מר
- 24 נצר הציג נתונים על אודות היקף העבודה שהמחברים (נצר ומשה רובינשטיין) השקיעו לפי הנתען
- 25 לחיבור ספר השאלות:
- 26
- 27
- 28 • כתיבת שאלות: שעת עבודה שווה 200 ש"ח X 1,800 שאלות = 360,000 ₪;
- 29 • בדיקת שאלות: ע"י טכסטולוגית הושקעו 180 שעות (20 שאלות לשעה) X 250 ₪
- 30 לשעה = 45,000 ₪;
- 31 • ציורים: עלות כל ציור 150 ₪ X 22 ציורים שנערכו ע"י בעל מקצוע = 3,300 ₪;

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 • צילומים: 2 אנשים X 6 שעות ביום בממוצע X 10 ימים (נסיעות ברחבי הארץ לצילום)
- 2 $200 \text{ X} = 24,000 \text{ ₪}$;
- 3 • תרשימים: גרפיקאי + כותב שאלות = 2 אנשים X 22 שעות = 44 שעות X 200 ₪ =
- 4 $8,800 \text{ ₪}$;
- 5 • איורים: בגין 42 איורים שלכל איור שעת עבודה = 42 שעות X 200 ₪ = 8,400 ₪ ;
- 6 • גרפיקה: 325 תמרורי דרך חדשים על בסיס של 3 תמרורים בשעה = 108 שעות X
- 7 $200 = 21,600 \text{ ₪}$;
- 8 • גרפיקה ועימוד השאלות מול ציורים/איורים/צילומים ותמרורים: סך של 529
- 9 פריטים, 7 פריטים בשעה = 76 שעות X 200 ₪ = 15,200 ₪ ;
- 10 • הגהות של 4 החוברות: 1211 עמודים, 25 עמודים לבדיקה בשעה = 48 שעות X 200
- 11 $= 9,600 \text{ ₪}$;
- 12 • תרגום לערבית: 405 עמודים על בסיס 80 ₪ לעמוד = 32,400 ₪ ;
- 13 • תרגום לרוסית: 405 עמודים על בסיס 80 ₪ לעמוד = 32,400 ₪ ;
- 14 • כ- 25 פגישות בירושלים - משרד התחבורה: לפי 25 פגישות, לפי עלות של 1,500
- 15 $= 37,500 \text{ ₪}$;
- 16 • כ- 10 פגישות בבית דגן - משרד התחבורה: לפי 10 פגישות, לפי עלות של 1,300 ₪
- 17 $= 13,000 \text{ ₪}$;
- 18 • כ- 5 פגישות במשרד הרישוי בבאר שבע: לפי 5 פגישות, לפי עלות של 1,600 ₪
- 19 $= 8,000 \text{ ₪}$;
- 20 • מבחני פיילוט בשלושה ימים רצופים במשרד הרישוי במרכז הארץ: 3 ימים של
- 21 $1,500 \text{ X} = 4,500 \text{ ₪}$ עלות כל נסיעה ;
- 22 • פגישות עבודה עם מנהלת אגף הרישוי באילת לבדיקת שאלות: 2 אנשים X 7 שעות
- 23 $200 \text{ X} = 2,800 \text{ ₪}$ בתוספת 500 ₪ נסיעות X 2 = 1,000 ₪ + כלכלה X 2 = 4,050
- 24 ₪ ;
- 25 • סך ההשקעה בעלות של 618,150 ₪ ;
- 26 • הסך ששולם למחברים - 148,886 ₪.
- 27
- 28 .45 תצהירו של עוזי יצחקי מטעם מדינת ישראל (מיום 29.11.2011): מר יצחקי כיהן כסמנכ"ל בכיר תנועה
- 29 במשרד התחבורה (ס' 1). הוא הסביר כי תכלית המכרז הייתה לרכז את מאגר השאלות שתשמשה

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 למבחני הנהיגה העיוניים (תיאוריה) מטעם משרד התחבורה. הרקע למכרז היה נעוץ בכך ש"ספרי
2 לימוד ומאגרי שאלות של מבחני נהיגה עיוניים נפוצים בשוק מימים ימימה והם נכתבים ומופצים על
3 ידי גופים שונים אז והיום, מבלי שמשרד התחבורה מפקח או מאשר את תוכן השאלות ואת ניסוחן"
4 (ס' 4). מר יצחקי הבהיר כי "הגם שריבוי ספרי לימוד ומאגרי שאלות המופצים על ידי הגופים השונים
5 מבורך בעיני משרד התחבורה, שכן הוא מעודד את לימוד הנהיגה, הוחלט בזמנו במשרד התחבורה,
6 בין היתר, על פי המלצות ועדה ציבורית בנושא מאבק בתאונות הדרכים כי יש צורך לערוך ספר בעל
7 גוון רשמי, אשר יקבל גושפנקא מטעם משרד התחבורה, ויקבץ את השאלות הרשמיות, המפוקחות
8 והמאושרות על ידי משרד התחבורה" (ס' 5).
- 9
- 10 46. מר יצחקי ציין כי משרד התחבורה לא ראה פסול בהוראת התיאוריה על ידי יזמים פרטיים, אלא
11 שמשרד התחבורה ביקש לייצר ספר שאלות רשמי אחד, שנוסחו יזכה לאישור ופיקוח ממלכתי. מר
12 יצחקי הבהיר כי ערכו של ספר כזה עבור הלומדים הוא רב, שכן השאלות שתישאלנה במבחני הנהיגה
13 העיוניים תילקחנה מתוך מאגר השאלות שבספר הרשמי (ס' 6).
- 14
- 15 47. מר יצחקי הבהיר כי זכויות היוצרים בספר השאלות מסורות למדינת ישראל: "בתנאי המכרז
16 ובהוראות החוזה הובהר מפורשות כי כל זכויות היוצרים בספר השאלות ו/או זכויות שיירכשו על ידי
17 התובעת מכל מין וסוג שהוא, לצורך הכנת ספר השאלות, הן רכוש משרד התחבורה" (ס' 13). עם זאת,
18 בתנאי המכרז הובהר כי ספר השאלות יכתב, יופק ויופץ באופן בלעדי על ידי הזוכה במכרז: "כוונת
19 משרד התחבורה הייתה להעניק לזוכה במכרז בלעדיות בכתיבת, הפקת והפצת ספרי השאלות בהתאם
20 לתנאי החוזה" (ס' 15). מר יצחקי הוסיף: "לא היה בבלעדיות לה זכות התובעת מס' 2 על פי תנאי
21 המכרז והוראות החוזה, כדי להגביל את כתיבתם, הפקתם והפצתם של ספרים נוספים ללימודי נהיגה
22 עיוניים, פרי יוזמות פרטיות..." (ס' 16). בנוסף ציין כי "הבלעדיות שקיבלה התובעת מס' 2 הוגבלה
23 למשך תקופת החוזה, וכי משרד התחבורה עמד בהתחייבותו באופן מלא ולא פרסם ספרי שאלות
24 נוספים במהלך תקופת החוזה" (ס' 19).

עדי הנתבעים

48. תצהירו של הנתבע 2, איתמר לוי ("בשאלת הזכות" מיום 5.12.2011):

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 49. מר לוי טען כי "התובעת 1 לא זכתה במכרז, לא חתמה על ההסכם שנכרת ונחתם בין התובעת 2
2 לנתבעת 5 ולפיכך אין לה כל זכות ו/או מעמד כלשהו מכוחו של המכרז ו/או ההסכם ואין לה כל עילת
3 תביעה כלשהי כנגד הנתבעים" (ר' כותרת ברישא ע' 1 לתצהירו). מר לוי הסביר: "מי שטוענת כי נגרמו
4 לה הנזקים נשוא כתב התביעה המתוקן..., ותובעת בגינם הסעדים המפורטים בכתב התביעה המתוקן,
5 כביכול בשל הפרת זכות יוצרים, היא התובעת 1 ולא התובעת 2. ניסיון חסר תום הלב מצד התובעות
6 לטשטש הזהות בניהן, משל מדובר כביכול בחברה אחת והזכויות של זו הן גם הזכויות של זו וכו', לא
7 יצלח" (ס' 4). מר לוי הוסיף כי: "לתובעת 1 אין כל מעמד בתובענה דנן ו/או זכויות כלשהן לתבוע את
8 הנתבעים כביכול בגין הפרת הרישיון הייחודי שהוענק לה (לשיטתה) ולפיכך, אטען כי אין לתובעת 1
9 כל יריבות ו/או עילת תביעה כנגד הנתבעים וכי במידה שבית המשפט נכבד זה ייקבע בסופו של יום כי
10 התובעת 1 איננה בעלת זכויות כלשהן מכוח ההסכם, לא כל שכן בעלת/רישיון ייחודי, והיות שהתובעת
11 1 היא זו הטוענת בכתב התביעה המתוקן לנזקים הנטענים..., מכוח הפרת רישיונה הייחודי..., ולפיכך
12 היא מבקשת הסעדים המפורטים בכתב התביעה המתוקן, הרי שיש לדחות התובענה על הסף" (ס' 10).
13
- 14 50. מר לוי טען כי לתובעות אין זכות יוצרים בספר מאגר השאלות ומעולם לא רכשו זכויות כלשהן בו.
15 לדבריו: "כל הזכויות בספר מאגר השאלות שייך למשרד התחבורה בלבד ולתובעות (בפרט לתובעת 1-
16 שמעולם לא חתמה על ההסכם ו/או שההסכם לא הוסב אליה), אין ומעולם לא היו להן זכויות יוצרים
17 בספר מאגר השאלות, ואף עניין זה עוגן באופן מפורש בסעיף 57 לחוברת המכרז ובסעיפים 18.1-18.2
18 להסכם" (ס' 11).
19
- 20 51. מר לוי הוסיף כי לתובעות אין ומעולם לא ניתן להן ע"י משרד התחבורה כל רישיון ייחודי (ס' 13). מר
21 לוי הוסיף כי לתובעות אין עילה או זכות להעלות טענות בדבר העתקה של ספר מאגר השאלות.
22 לדבריו: "כל הזכויות הקנייניות ואחרות בספר מאגר השאלות שייכות למשרד התחבורה בלבד, לפיכך
23 לתובעות אין כל עילה ו/או זכות להעלות טענות בדבר העתקה... ו/או בכל הקשור לתוכנו ו/או מראהו
24 של ספר מאגר השאלות" (ס' 19).
25
- 26 52. מר לוי הצהיר כי משרד התחבורה מעולם לא הגביל הפקתם של ספרי הכנה למבחני התיאוריה.
27 לדבריו: "מלכתחילה כוונת משרד התחבורה... הייתה לאפשר תחרות ויזמות פרטיות אחרות של
28 הפצת חוברות וספרי לימוד לנהיגה פרי יוזמות פרטיות אחרות, והדבר מקבל ביטוי ביתר שאת..." (ס'
29 23).
30
- 31 53. עוד טען כי "לא זו בלבד שאין לתובעות כל זכות קניינית מכל סוג ומין כלשהם... הרי שבמידה שטענת
32 התובעים כאמור לעיל תתברר כנכונה..., המשמעות תהיה כי משרד התחבורה עקף למעשה את

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 הוראות ותנאי הסף של המכרז ומכאן כי המכרז פסול מעיקרו וכפועל יוצא מכך גם החוזה עם משרד
2 התחבורה... " (ס' 27).
- 3
- 4 54. תצהירו של הנתבע 2, איתמר לוין ("בשאלת האחריות", מיום 16.6.2013): מר לוין הציג עצמו כמורה
5 נהיגה ומרצה בתחום הנהיגה. מאז שנת 1991 הוא מוציא לאור, באמצעות נתבעת 1, ערכות לימוד
6 לתלמידי נהיגה, והוציא ספרי לימוד בתחום ההכנה לתיאוריה תחת השם "נהיגה נכונה" (ס' 3). מר
7 לוין העיד: "כבר בשנת 1991 התחלתי להוציא לאור ספרי לימוד להוראת נהיגה... עוד בשנת 2001,
8 הוצאו ושווקו על ידי ו/או מטעמי ספרי לימוד לנהיגה למבחני תיאוריה בפורמט חדשני וייחודי...
9 הידועים בשם נהיגה נכונה, כאשר להבדיל מספרי לימוד קודמים שהוצאו ושווקו על ידי, ערכה זו כללה
10 ספר לימוד, ספר שאלות ותשובות, לוח תמרורים וכן תקליטור מחשב ובו מצגת שאלות בנושאים
11 שונים, בין היתר, בנושא תמרורים הכולל גם שאלות לפי פורמט ייחודי, פרי יצירתי האישית, של 4
12 תמרורים בשאלה..." (ס' 10).
- 13
- 14 55. מר לוין הצהיר כי "בעקבות הרפורמה שקידם משרד התחבורה למעבר למבחני תיאוריה חדשים
15 שיערכו באמצעות מחשב, הוצאה על ידי בשנת 2008 ערכת לימוד חדשה הכוללת ספר לימוד לתיאוריה
16 הממוחשבת, ספר מאגר השאלות של המבחן הממוחשב ולוח התמרורים החדש..." (ס' 14). מר לוין
17 ציין כי המכרז עסק בחוברת שאלות ולא בספרי לימוד, שהם תחום עיסוקה של הנתבעת 1 (ס' 18).
- 18
- 19 56. מר לוין טען כי ספר השאלות של בורסי, במתכונתו הראשונה מ-2006, לא אושר להפצה ע"י משרד
20 התחבורה בשל טעויות רבות שנפלו בו. לפיכך, הפצת הספר התעכבה עד להוצאת מהדורה שנייה
21 משופרת בשנת 2007. המהדורה השנייה הופצה לציבור לתקופה של 4 או 5 חודשים, וגם בה נמצאו
22 שגיאות וטעויות רבות. לבסוף, בשנת 2009 משרד התחבורה הוציא בעצמו ספר שאלות חדש ומעודכן
23 (ס' 20-22). מר לוין טען כי הביקורת המקצועית החריפה והפרסום השלילי לספר השאלות של בורסי
24 פגעו אנושות ביכולת של התובעות לשווק את ספר השאלות (ס' 24).
- 25
- 26 57. לדברי מר לוין, ספר השאלות של המבחן הממוחשב שהוציאה הנתבעת 1 אינו דומה במתכונתו לספר
27 השאלות של משרד התחבורה (ס' 16). נטען, כי אין כל העתקה בספרי הנתבעת 1 מספר השאלות של
28 בורסי וכי קיימים הבדלים, הן מבחינת המלל והן מבחינת סוגי התמרורים שהוצגו בכל שאלה. צוין כי
29 המלל בשאלות של מבחני נהיגה עיוניים הוא בד"כ דומה, וכי לא יכול להיות מרחק כה רב בניסוח (ס'
30 49-50). מר לוין טען כי בכותרת הספר של הנתבעת 1 אין כדי "לנכס לנתבעת 1 את ספר מאגר השאלות
31 של משרד התחבורה ואין בו כדי לפגוע בזכויות התובעת ו/או ברישיונה הייחודי אם וככל שניתן לה
32 רישיון כזה..." (ס' 42-43).
- 33

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

58. מר לויין ציין כי בעקבות הטעויות והבעיות בספר השאלות של בורסי, צרכנים רבים פנו לאתר של הנתבעת 1. לאור הביקורת שפורסמה בתקשורת לגבי הטעויות בספר מאגר השאלות, ברור שתלמידים העדיפו לפנות לאתרים אחרים בענף ולא לרכוש את הספר מהתובעת (ס' 51-53). מר לויין טען כי למיטב ידיעתו, ארגון מורי הנהיגה בחר להמליץ על ספרי הנתבעת 1 לאחר שבחן את ספריה באופן מקצועי ובלתי אמצעי (ס' 57).
59. תצהירו של הנתבע 2, איתמר לויין, "בשאלת הנזק" (19.6.2014):
60. מר לויין טען כי לא ברור כיצד נזק של "מלאי מת" קשור לנתבעים (ס' 5). לדבריו: "הנחת העבודה של מר פרץ בתצהיר הנזק מתבססת רובה ככולה על רכישות תאורטיות עתידיות של 250,000 עותקים מספר השאלות וצפייה עסקית תאורטית וחסרת תימוכין להכנסה של 19,180,000 ש... אציין כי למיטב ידיעתי אין בהצעת המכרז או בחוזה שנחתם בין התובעות 2 למשרד התחבורה כל התחייבות לכמות רכישה כלשהי ובכל מקרה תמוה בעיניי הדפסת כמות כה גדולה של כ- 29,000 עותקים בתקופה כה קצרה... , כאשר כל משווק ומפיץ ספרים ידוע היטב כי בהתחלה מדפיסים כמות מזערית של עותקים" (ס' 6). מר לויין הוסיף: "אין ולא יכולה להיות יותר מחלוקת כי ספר מאגר השאלות במתכונתו הנוכחית, היה ספר שגוי ורווי בטעויות קשות..." (ס' 9). לדבריו, "ברור הוא כי כל הנזקים הנתבעים בתצהיר הנזק, מעבר להיותם מופרכים, ספקולטיביים ולא מוכחים כלל, הרי שככל שקיימים נזקים כלשהם הם נובעים אך ורק כתוצאה ממחדליה ו/או מעשיה הרשלניים של בורסי כמי שהיתה אחראית לעריכת ספר מאגר השאלות" (ס' 12). לעניין עלויות השכר טען כי "מר פרץ אינו טורח להסביר הכיצד זה פרויקט שהסתיים בחודש 2/2009, נמשך גם בשנים 2009-2013 (ס' 19).
61. העד אהרון אהרון (עדותו בפ' ע' 86 ש' 13-14): מנהל מחוז ירושלים והדרום במשרד התחבורה. עדותו התמקדה בטעויות שנתגלו בזמן אמת בספר השאלות של בורסי. לדבריו: "היו טעויות בספר והייתי יושב, ביקשו ממני לרכז את כל נושא הערעורים והייתי יושב עד שעות מאוחרות בלילה במשרד... כדי לענות לערעורי תלמידים... היו שאלות שהיו להן שתי תשובות נכונות... ההבדל בין המסיחים היה כל כך קטן שזה הטעה את התלמידים" (פ' ע' 87 ש' 10-18). ובהמשך: "אני רק יודע שהכניסו אותי לדבר הזה כשהיו המון תלונות וערעורים מהתלמידים. אם אני לא טועה, מנהל אגף הרישוי מר גאנס חמאדה הוא ביקש ממני להיכנס לאור הערעורים והתלונות שהתקבלו... כשישבתי על התלונות, ישבתי עם המפקח על בתי הספר לנהיגה מר חיים דיין, והיינו יושבים עד השעות של הלילה כדי לבדוק את זה..." (פ' ע' 91 ש' 23-29). "כל פעם הייתי הולך למחשב ומבטל [שאלות]. או שהייתי הולך כל פעם לחדר מחשב והייתי יושב מול הטכנאי מחשבים והיה על המקום משנה את המסיחים, בהתאם למה שאני הייתי יושב איתו. 800 לערך. לא סיכמנו ולא רשמנו בנייר. זה גזל לי המון זמן כי כל הזמן הייתי נוסע לחולון לשבת עם טכנאי ולשנות" (פ' ע' 92 ש' 9-12).

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1
2 העד חנן אהרון (פי' ע' 95-103): מנהל אגף אי' רישוי ותפעול במשרד התחבורה. העד העיד על מטרת
3 הוצאתו של ספר שאלות: "היתה החלטה של הנהלת האגף שהספרים שנמצאים בשוק, נקרא לזה ככה,
4 הם ספרים שהם לא על דעת משרד התחבורה. הוציאו ספרים גופים שונים ורצינו שיהיה ספר שהוא
5 ספר של משרד התחבורה" (פי' ע' 95 ש' 15-17). חנן אהרון העיד על הטעויות שנתגלו בספר: "מנהל
6 האגף מינה מספר אנשים וביקש גם ממני לשבת ולנסות לתקן את הטעויות בספר ונדמה לי ישבנו
7 ישיבה אחת או שתיים, כבר איני זוכר. עברנו על השאלות, לא על הכל, ובהמשך אהרון אהרון מונה
8 לטפל בכל סוגיית הספר והשאלות. אני ליוויתי ככה במהלך הזמן אבל לא באופן שוטף. אהרון אהרון
9 ישב אחר כך עם הועדה וטיפל בשאלות וחיברו שאלות חדשות" (פי' ע' 96 ש' 14-18).

10
11 63. על רקע סקירת טענות הצדדים והעדויות הראשיות, אציב עתה את מסגרת הדיון.

12

התביעה העיקרית: מסגרת הדיון

13

14
15 64. הדיון במחלוקת נשוא הליך זה יתפתח כדלקמן:

16

17 תחילה, אבחן את טיב הזכויות של התובעות בספר השאלות נשוא הסכסוך. נראה כי התובעות לא
18 החזיקו בזכות יוצרים בספר השאלות, וכי זכות היוצרים נמסרה למדינה. עם זאת, ובהתאם למכרז
19 ולהסכם שנכרת עם הזוכה, התובעת 2 קיבלה מהמדינה את הזכות הבלעדית להפיץ את ספר השאלות
20 לתקופת ההסכם.

21

22 בהמשך, אבחן את התפתחות העניינים העובדתית בקשר עם חיבור ספר השאלות על ידי בורסי, העיכוב
23 באישורו לפרסום על ידי משרד התחבורה והליקויים שנתגלו בו לאחר שפורסם. אעמוד על כך שהספר
24 נכשל מהבחינה המקצועית, בעקבות תלונות שהוגשו וליקויים שנמצאו בבדיקה של משרד התחבורה.
25 נראה כי בזמן אמת, המדינה נתנה בידי התובעות הזדמנות לתקן את הליקויים, אך הן לא ניצלו
26 הזדמנות זו. על כן, המדינה חיברה והפיצה ספר שאלות חלופי בעצמה ופרסמה אותו כמאגר רשמי של
27 שאלות למבחני התיאוריה. באופן זה, נסתם הגולל על הפרויקט של התובעות נשוא הליך זה, וזאת ללא
28 תלות או קשר למעשי הנתבעים.

29

30 אדון גם בטענת התובעות, לפיה הנתבעת 1 העתיקה שאלות ואיורים מתוך ספר בורסי לספרי הנתבעת
31 1. נראה כי בחלק מהשאלות אמנם קיים דמיון רב, וכי לנתבע 2 הייתה נגישות לחומרי ההכנה לספר
32 בורסי. הנגישות והדמיון מבססים את טענת ההעתקה במידה ראייתית מספקת במשפט אזרחי. ואולם,
33 נראה כי ההעתקה נסבה על חלק קטן בלבד של שאלות ועל חלק זעום של איורים, וכי לא הוכח שהיא
34 קשורה בקשר סיבתי לכישלון המסחרי של ספר בורסי.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1

2 בפן הדיוני: ההליך הוגש תחילה לבית משפט מחוז מרכז והועבר לבית משפט זה, בהתאם לדיני
3 הסמכות העניינית. התיק טופל על ידי מספר מותבים והתקיימו בו מספר ישיבות מקדמיות. בתיק
4 התקיימו שלוש ישיבות לשמיעת הוכחות, בהן נחקרו העדים שנסקרו לעיל. ב"כ הצדדים הגישו
5 סיכומים בכתב.

6

7 66. יצוין כבר עתה, כי בית המשפט המחוזי הכריע בשאלת משך ההתקשרות שבין התובעת 2 לבין מדינת
8 ישראל (החלטת כב' הש' א' יעקב מיום 13.7.2010). בעניין זה נפסק כי "המדינה מימשה את זכותה
9 להאריך את תקופת ההתקשרות עד לתום השנה השלישית מיום חתימת ההסכם – עד ליום 16.2.08",
10 ובנוסף "היתה הסכמה להארכת תקופת ההתקשרות בהסכם לשנה הרביעית..." (בס' 6, 14 להחלטה).
11 על כן, "ההסכם היה בתוקפו במשך ארבע שנים ממועד חתימתו" (ס' 15 להחלטה). בהתאם להחלטה
12 זו, ההסכם שבין התובעת 2 למדינה עמד בתוקפו למשך 4 שנים מיום חתימתו בתאריך 16.2.2005,
13 קרי: עד ליום 16.2.2009. החלטה זו גודרת את היקף הזכויות של התובעות במישור הזמן.

14

15 67. אשר לטענה המקדמית בעניין העדר יריבות: הנתבעים טענו כי אין יריבות עם התובעת 1: "התובעת 2
16 ולא התובעת 1 היא זו שזכתה במכרז והיא זו שחתמה על החוזה עם משרד התחבורה וכי לתובעת 1
17 אין שום זכויות מכוח החוזה כאמור" (ס' 1-8 לסיכומי הנתבעים).

18

19 ואמנם, בעמוד הראשון להסכם עם המדינה מיום 16.2.2005, בכותרת הצדדים, נרשמה התובעת 2.
20 לעומת זאת, התובעת 1 היא זו שחתמה על ההסכם (ראו נספח ב' לכתב התביעה המתוקן). לטענת
21 התובעות, מדובר בטעות סופר ושמה של התובעת 1 היה צריך להירשם גם בכותרת (ס' 16 לכתב
22 התביעה המתוקן).

23

24 68. ואולם, לצרכי הליך זה, יש לראות את שתי התובעות כבעלות מעמד ויריבות. מר פרץ הצהיר כי הוא
25 הבעלים והמנכ"ל בשתי החברות: "הנני מנכ"ל התובעות 1-2 ובעל מניות השליטה בהן... " (ס' 1
26 לתצהיר מיום 14.3.2013). מר פרץ העיד בעניין התובעות, שזו "אותה חברה. הכל עבר מזה לזה. הכל
27 אותו דבר. שום דבר לא השתנה, חוץ מזה שקראנו לה 2003 כי הרואה חשבון שביקש לצרכי מס. אבל
28 זה אותה חברה, אותם דברים, אותם לקוחות, אותם הכל. אין שינוי בכלום" (פ' ע' 46 ש' 14-17).
29 עדות זו – לא נסתרה.

30

31 69. נוכח הזהות בבעלות ובניהול, יש לראות את שתי החברות כבעלות מעמד להגיש את התביעה דנא.
32 כאמור, ולצרכי נוחות, התובעות תכוננה בהליך זה "בורסי".

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה
מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33

התביעה העיקרית: דיון והכרעה

מעמדה של בורסי כמפיץ בלעדי

70. תחילת הפרשה נעוצה במכרז מס' 33/03 שהוציאה מדינת ישראל-משרד התחבורה, בדצמבר 2003, ל"כתיבה, עריכה, הוצאה לאור והפצה של ספרי שאלות ללימוד והכנה למבחנים עיוניים לנהיגה ברכב פרטי, טרקטור, אופנוע, ציבורי ורכב משא על סוגיו השונים" (נספח א' לכתב התביעה המתוקן).

71. בפרק המבוא, תחת תת פרק כללי, בס' 1 נרשם: "משרד התחבורה, אגף הרישוי, פונה בזאת לקבלת הצעות כתיבה, עריכה, הוצאה לאור והפצה של ספרי שאלות ללימוד והכנה למבחנים עיוניים (תיאוריה) לנהיגה ברכב פרטי, טרקטור, אופנוע, ציבורי ורכב משא (קל כבד ותומך)". בס' 2 באותו פרק צוין משך ההתקשרות: "משך ההתקשרות הינו לשנתיים. למשרד שמורה הזכות להארכת משך ההתקשרות מידי שנה לשנה נוספת וסה"כ לשנתיים נוספות כך שסה"כ התקופה לא תעלה על 4 שנים" (בע' 3 למכרז).

72. כאמור בהחלטת כבי' השי' אי' יעקב שנסקרה לעיל, המדינה ניצלה את זכותה ומשך ההתקשרות עם התובעת 2 הוארך לארבע שנים, עד ליום 16.2.2009.

73. הרציונאל שעמד ביסוד המכרז היה לייצר מאגר שאלות רשמי אחד מטעם המדינה, שימש למבחני התיאוריה הנהוגים על ידי משרד התחבורה. בפרק המבוא, תחת תת פרק "רקע", נרשם בס' 7: "לרשותם של הלומדים למבחנים העיוניים עומדות היום חוברות הדרכה פרי יוזמות פרטיות. חוברות אלה לא בוקרו ולא אושרו ע"י המשרד". בס' 8 נרשם כי משרד התחבורה מעונין כי "יופצו ספרי שאלות רשמיים ללימוד והכנה לקראת המבחנים העיוניים מטעמו, אשר יעסקו בכל הנושאים שידעתם נדרשת במבחן העיוני שעורך אגף הרישוי לצורך הוצאת רישיון נהיגה". בס' 10 נרשם: "מודגש בזה כי משרד התחבורה לא יגביל את הפקתם והפצתם של ספרים נוספים כאמור, ע"י גופים פרטיים כמפורט בס' 7" (ע' 4 לחוברת המכרז).

74. בפרק "העבודה הנדרשת", תחת תת פרק "מפרט העבודה", פורטו הדרישות מהזוכה במכרז. בס' 13: "להכין שאלות ותשובות לספר הבסיס ולספרים הייעודיים; להכין צילומים ואיורים מתאימים, להלן אמצעים חזותיים; לערוך את הספרים; להוציא את הספרים לאור; להפיץ בפריסה ארצית" (בע' 6 לחוברת מכרז). בהמשך, הוצג פירוט של העבודה הנדרשת (ע' 6-15 לחוברת המכרז): הכנת השאלות; הכנת הספרים ומתכונת הספר; הפצה.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
75. "קבלן" הוגדר בפרק המבוא בס' 11.5: "הגוף הזוכה במכרז אשר כותב, מפיץ ומפיץ את ספר התיאוריה עפ"י תנאי מכרז זה והסכם ההתקשרות" (בע' 5 למכרז). בפרק "זכויות יוצרים" נרשם (ס' 61-57 בע' 20 לחוברת המכרז):
57. **כל זכויות היוצרים ו/או זכויות שיירכשו ע"י הקבלן לצורך כתיבת הספר ועיצובו לרבות השאלות, התמונות, האיורים והמידע הממוחשב ו/או הכתוב אשר יותאם או ייכתבו ע"י הקבלן יהיו רכושו של משרד התחבורה, בלבד. לקבלן לא יהיו כל זכויות יוצרים ו/או זכות קניין אחרת בעבודה למעט זכות שימוש בספר לצורך הפצתו ומכירתו לצרכן בהתאם לחוזה.**
58. הקבלן לא יהיה רשאי להשתמש בכל חומר שהוכן על ידו לצורכי המכרז לצרכיו הפנימיים ו/או לצורכי עבודות אחרות.
59. הקבלן לא יעביר את החומרים שהכין במסגרת חובותיו עפ"י מכרז זה ו/או חלק מהם לאחר, לא יתיר רשות הדפסה ו/או הוצאה לאור ולא יפרסם אותם בכל דרך שהיא.
60. הקבלן לא יעשה כל שימוש שהוא במידע הממוחשב ו/או הכתוב ו/או אחר שהובא לידיעתו במסגרת העבודה נשוא מכרז זה לצרכיו הוא אלא לפי דרישות המשרד בלבד.
61. הקבלן מצהיר ומתחייב כי לא הפר ו/או יפר כל זכות יוצרים ו/או פטנט ו/או סימן מסחרי כלשהו במהלך ביצוע חובותיו עפ"י מכרז זה... (ההדגשה הוספה).
76. במכתב מיום 11.2.2004 מאת רבקה אלמודאי, מרכזת אמרכלות במשרד התחבורה, נרשמה הבהרה למכרז: "יובהר ויודגש כי הקבלן לא יורשה להשתמש בכל חומר שהוכן על ידו לצורכי המכרז, לצרכיו הפנימיים ו/או לצורכי עבודות אחרות. לפיכך קבלן אשר יכתוב את הספר ע"ס חלקים שילקחו מספר אחר, לא יוכל להמשיך ולשווק את הספר ממנו נלקח החומר" (נ/22).
77. התובעת 2 ניגשה למכרז, וזכתה בו (ראו למשל ס' 8 לתצהיר מר יצחקי, וראה גם עדותו בפ' ע' 46 ש' 9-8).
78. ביום 16.2.2005 נחתם הסכם בין התובעת 1 לבין מדינת ישראל - משרד התחבורה (ר' חתימת התובעת 1 על ההסכם, נספח ב' לכתב התביעה המתוקן). בעמוד הראשון להסכם, בכותרת הצדדים, נרשמה התובעת 2. כאמור, לצרכי הליך זה, אין לכך נפקות ויש לראות את שתי התובעות כבעלות מעמד מכוח ההסכם עם המדינה.
79. תכלית ההסכם צוינה בראשיתו:

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 "הואיל
2 והממשלה מעוניינת בכתיבה, עריכה, הוצאה לאור והפצה של ספרי שאלות ללימוד והכנה
3 למבחנים עיוניים לנהיגה ברכב פרטי, טרקטור, אופנוע, רכב ציבורי ורכב משא על סוגיו
4 השונים, כמפורט בחוזה זה על נספחיו...;
5 והממשלה פרסמה לצורך ביצוע העבודה את מכרז מספר 33/2003;
6 והצעת הקבלן זכתה במכרז הנ"ל על-פי החלטת ועדת המכרזים המרכזית של משרד
7 התחבורה מיום 9.8.04;
8 והקבלן מעוניין ומסוגל מבחינה מקצועית לקבל על עצמו את ביצוע העבודה בהתאם לתנאי
9 חוזה זה;
10 והממשלה מוכנה למסור למבצע את ביצוע העבודה בהתאם לתנאי חוזה זה" (הואיל 5-1
11 להסכם).
- 12
13 80. בס' 3 ב' להסכם נרשם: "אין באמור בחוזה זה כדי להקנות לקבלן בלעדיות בנושא כתיבה, עריכה,
14 הוצאה לאור והפצה של ספרים ללימוד והכנה למבחנים עיוניים לנהיגה ברכב כלשהו. על אף האמור
15 לעיל, **הספרים שיצאו לאור במסגרת חוזה זה יהיו ספרי השאלות הרשמיים היחידים ללימוד והכנה**
16 **למבחנים עיוניים לנהיגה**, ומשרד התחבורה מתחייב בזאת, כי לא יפרסם ספרי שאלות נוספים
17 במהלך תקופת ההתקשרות על פי חוזה זה" (ההדגשה הוספה).
- 18
19 81. בס' 6 להסכם נכתב לגבי תקופת ההתקשרות:
20
21 "6.1 תוקפו של חוזה זה למשך שנתיים מיום חתימתו...
22 6.2 הממשלה שומרת לעצמה את הזכות להאריך את תקופת ההתקשרות מידי שנה בשנה
23 נוספת, ובסך-הכל בתקופה שלא תעלה על שנתיים נוספות.
24 ...
25 6.3 הממשלה תהא רשאית להפסיק את תקופת ההתקשרות אם העבודה, כולה או חלקה, לא
26 תתבצע לשביעות רצונה המלאה. הפסקת תקופת ההתקשרות תעשה באמצעות הודעה בכתב
27 אשר תנתן לקבלן 45 יום מראש...".
- 28
29 82. בסעיף 7 להסכם פורטו "התחייבויות הקבלן". בסעיף 7.1 נרשם כי הקבלן מתחייב "לעמוד בכל
30 התנאים, הדרושים וההתחייבויות המפורטים בנספחים א', ב' ו-ג'" (נספח א' - מסמכי המכרז, נספח
31 ב' - מסמכי תשובות לשאלות הבהרה, נספח ג' - הצעת הקבלן). בעניין ההפצה של ספר השאלות,
32 נרשם בס' 7.2 להסכם: "מבלי לפגוע בכלליות האמור לעיל, מתחייב הקבלן, כי כל עוד חוזה זה יהיה
33 בתוקף, יפיץ את הספרים בפריסה ארצית של 500 נקודות מכירה לפחות ויאפשר רכישת הספרים
34 באמצעות רשת האינטרנט, הטלפון והדואר".

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33

83. ס' 18 להסכם טיפל ב"זכויות קניין". בין היתר, נרשם כדלקמן:

"18.1 מבלי לגרוע מן האמור בסעיפים 58-63 למסמכי המכרז, מוסכם בזה כי כל הזכויות בעבודה, מכל סוג שהוא, בין זכויות קנייניות ובין זכויות אחרות, לרבות זכויות היוצרים והשימוש שיירכשו על-ידי הקבלן לצורך כתיבת הספר ועיצובו ולרבות השאלות, התמונות האיורים והמידע הממוחשב ו/או הכתוב אשר יותאמו או ייכתבו על ידי הקבלן או מי מטעמו, הן רכושה הבלעדי של הממשלה.

הקבלן מתחייב לנקוט בכל הפעולות, על מנת לרשום זכויות, כאמור, על-שם הממשלה, על-פי כל דין.

18.2 למען הסר ספק מובהר בזאת כי לקבלן לא יהיו כל זכויות יוצרים ו/או כל זכות קניינית או אחרת בעבודה, למעט זכות שימוש בספר לצורך הפצתו ומכירתו בהתאם לתנאי חוזה זה. הקבלן לא יעביר לאחר, את החומר אשר הוכן על ידו במסגרת ביצוע העבודה נשוא חוזה זה ו/או כל חלק מחומר זה ולא יתיר הדפסה ו/או הוצאה לאור של חומר כאמור. הקבלן מתחייב שלא להשתמש בכל חומר אשר הוכן על ידו לצרכי העבודה נשוא חוזה זה, לצרכי הפנימיים או לצרכי עבודות אחרות המבוצעות על ידו. הקבלן מתחייב שבמסגרת ביצוע העבודה נשוא חוזה זה, לא יפר כל זכות יוצרים ו/או סוד מסחרי ו/או כל זכות אחרת או נוספת הקיימת למאן דהוא..." (ההדגשה הוספה).

84. בס' 19 להסכם נקבע כי "הממשלה רשאית בכל עת ומכל סיבה שהיא להביא חוזה זה או מקצתו לידי גמר, על-ידי מתן הודעה על כך בכתב לקבלן לפחות 60 יום מראש...". בס' 22 נקבע לוח הזמנים: "הקבלן יבצע את העבודה בהתאם ללוח הזמנים המפורט במסמכי המכרז...". ס' 23 להסכם התייחס ל"תמורה בגין ביצוע העבודה:

"23.1 מוסכם בין הצדדים, כי הממשלה לא תשלם לקבלן כל תמורה, כספית או אחרת, בגין ביצוע העבודה נשוא חוזה זה, וכי כל הפעולות שנדרש הקבלן לעשות לצורך ביצוע העבודה, יהיו על חשבונו ואחריותו בלבד.

23.2 עוד מוסכם בין הצדדים, כי כל הוצאות ביצוע העבודה, לרבות הוצאות הכתיבה, העריכה, ההוצאה לאור וההפצה של הספרים, וכן כל הוצאה אחרת הקשורה לביצוע העבודה או נובעת ממנה, יחולו על הקבלן בלבד..."

85. עוזי יצחקי, סמנכ"ל בכיר במשרד התחבורה באותה עת, העיד על מטרת המכרז - חיבור ספר שאלות יחיד ורשמי מטעם המדינה (ס' 4-6 לתצהירו):

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1
- 2 "4. ספר השאלות הינו למעשה קובץ שאלות מבחני הנהיגה העיוניים של משרד התחבורה.
- 3 ספרי לימוד ומאגרי שאלות של מבחני נהיגה עיוניים נפוצים בשוק עוד מימים ימימה והם
- 4 נכתבים ומופצים על ידי גופים שונים אז וגם היום, מבלי שמשרד התחבורה מפקח או מאשר
- 5 את תוכן השאלות ואת ניסוחן.
- 6 5. אבהיר, הגם שריבוי ספרי לימוד ומאגרי השאלות המופצים על ידי הגופים השונים מבורך
- 7 בעיני משרד התחבורה, שכן הוא מרבה ומעודד את לימודי הנהיגה, הוחלט בזמנו במשרד
- 8 התחבורה, בין היתר, על פי המלצות ועדה ציבורית בנושא מאבק בתאונות הדרכים כי יש
- 9 צורך לערוך ספר בעל גוון רשמי, אשר יקבל גושפנקא מטעם משרד התחבורה, ויקבץ את
- 10 השאלות הרשמיות, המפוקחות והמאושרות ע"י משרד התחבורה.
- 11 6. אז והיום לא ראה משרד התחבורה כל פסול כי יזמים פרטיים יפצו שאלות וחומר לימודי
- 12 בנושא מבחני הנהיגה העיוניים, אלא שמשרד התחבורה ביקש לייצר ספר שאלות רשמי
- 13 שנוסחו יזכה לאישור ופיקוח ממלכתי, בידיעה ברורה, כי ערכו של ספר רשמי עבור הלומדים
- 14 למבחני הנהיגה העיוניים הינו רב, שכן השאלות שישאלו במבחני הנהיגה העיוניים יילקחו
- 15 מאסופת השאלות שבספר הרשמי".
- 16
- 17 86. מר יצחקי העיד כי הכוונה הייתה להעניק לזוכה במכרז בלעדיות בהפצת ספר השאלות (ס' 15-18
- 18 לתצהירו):
- 19
- 20 "15... כוונת משרד התחבורה הייתה להעניק לזוכה במכרז בלעדיות בכתיבת, הפקת והפצת
- 21 ספרי השאלות בהתאם לתנאי החוזה.
- 22 16. אדגיש כי לא היה בבלעדיות לה זכתה התובעת מס' 2 על פי תנאי המכרז והוראות החוזה,
- 23 כדי להגביל את כתיבתם, הפקתם והפצתם של ספרים נוספים ללימודי נהיגה עיוניים, פרי
- 24 יוזמות פרטיות אשר במובחן מספר השאלות, לא בוקרו ולא אושרו בעבר ובהווה על ידי משרד
- 25 התחבורה.
- 26 17. אחזור ואזכיר כי מאחר וישנם בשוק ספרי לימוד והכנה רבים, פרי יוזמות פרטיות,
- 27 ומשרד התחבורה רואה זאת בעין יפה ומעודד לימוד רב בענייני תחבורה, נכתב במפורש
- 28 בתנאי המכרז ובהוראות החוזה, כי אין בבלעדיות שניתנה לתובעת כדי להגביל את היוזמות
- 29 הפרטיות האלו.
- 30 18. אחדד, המשמעות שמשרד התחבורה ייחס לבלעדיות שניתנה לתובעת בתנאי המכרז
- 31 ובחוזה הייתה, כי אף גוף אחר לא יהיה זכאי להפיץ את השאלות הרשמיות שזכו לאישור
- 32 משרד התחבורה, למעט התובעת מס' 2, וכי משרד התחבורה לא יפרסם ספרי שאלות נוספים
- 33 במהלך תקופת החוזה."

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32

87. בחקירתו בבית המשפט, מר יצחקי הסביר :

"משרד התחבורה פרסם מכרז, יש ספר שאלות וזה הספר שהכרנו לא שום דבר אחר" (פ' ע' 132 ש' 1-2).

ובהמשך :

"ש. ב-04 השוק של ספרי לימוד ותיאוריה קיים ויש הרבה ספרים בשוק.

ת. ספרי לימוד. כן... אנחנו רצינו, וזו התכלית של המכרז, שיהיה ספר שאלות כארגז כלים לתלמיד, לבוא ולהכין עצמו כראוי למבחן הנהיגה העיוני... אנחנו ציינו גם במכרז שלא נמנע ולא לא נאפשר קיומם של ספרי לימוד. אנחנו הוצאנו מכרז לספר שאלות. השוק מסביבו היה שוק חופשי, פתוח ולא התערבנו בו" (פ' ע' 141 ש' 1-16).

88. מר יצחקי הוסיף כי לא הייתה מניעה לפרסום ערכות לימוד ממוחשבות: "ש. תסכים שאין מניעה מבחינת משרד התחבורה לאיתמר או לחברה שלו לפרסם ספר ערכת לימוד תיאוריה ממוחשבת. ת. נכון. ציינתי כבר שתכלית המכרז היתה ספר שאלות וידענו שהיו ויהיו וימשיכו ספרי לימוד שזה לא עניינינו ואנחנו לא מתעסקים בזה" (פ' ע' 144 ש' 27 עד ע' 145 ש' 2).

עם זאת, ספר השאלות שחובר לפי המכרז נועד להיות הספר הרשמי היחיד, שרק מתוכו תילקחנה השאלות למבחן. מר יצחקי נשאל: "ש. אבל נניח שיש ספר שאלות שמתחרה, יש בעיה עם תחרות מבחינת משרד התחבורה? ת. שאלות? כן, בטח. אני חוזר לתכלית המכרז. פרסמנו מכרז ב-2004 לכתובת ספר שאלות והוא היה אמור להיות הספר עם השאלות של המבחן הרשמי, הספר היחיד, כלומר, לא תהיינה שאלות שלא מופיעות בספר השאלות הרשמי. זה ארגז כלים לתלמיד" (פ' ע' 152 ש' 16-19).

89. בעניין זה העיד גם מר חנן אהרון, מנהל אגף רישוי ותפעול במשרד התחבורה: "מה שלי זכור זה שהיתה החלטה של הנהלת האגף שהספרים שנמצאים בשוק, נקרא לזה ככה, הם ספרים שהם לא על דעת משרד התחבורה. הוציאו ספרים גופים שונים ורצינו שיהיה ספר שהוא ספר של משרד התחבורה. שאנחנו יודעים שתלמיד נהיגה הולך ללמוד נהיגה והוא צריך לדעת שיש ספר שיצא על דעת משרד התחבורה והוא מקור אמין" (ההדגשה הוספה, פ' ע' 95 ש' 15-18).

90. מסמכים שמשרד התחבורה הוציא בזמן אמת מלמדים, כי המדינה העניקה לבורסי מעמד של מפיץ בלעדי בספר השאלות, בה בעת שהקניין הוקנה למדינה. כך, באתר האינטרנט שלו, משרד התחבורה

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 הפנה את הנבחנים ל"ספר חדש של משרד התחבורה", וציין כי זהו הספר הרשמי שממנו יילקחו
2 השאלות בבחינה. הגולשים הופנו לרכישת הספר ב"סניפי חברת בורסי שזכתה במכרז של משרד
3 התחבורה להפצת הספר...וכן באתר האינטרנט של החברה...". (נספח ג' 1 לתצהיר מר פרץ). פרסום
4 זה מלמד על עמדתו של משרד התחבורה, לפיה בורסי קיבלה את זכויות ההפצה של הספר.
5
6 **91. ביום 6.6.2004 נשלח מכתב מכוכבה זרמון, מרכזת ועדת מכרזים, לשלמה פרץ, ובס' 2 נרשם: "סעיף**
7 **7.1 בחוזה עם המחברים סותר את הוראות סעיף 57 למסמכי המכרז, לפיכך נבקשך להעביר נוסח**
8 **מתוקן של החוזה עם המחברים לפיו המחברים והמו"ל מסכימים כי כל זכויות היוצרים יהיו**
9 **שייכות למשרד התחבורה כאמור בסעיף 57 למסמכי המכרז"** (ההדגשה הוספה, נ/12).
10
11 **92. בפרוטוקול מיום 17.2.2008 בעניין "פרסום והפצה של ספר התיאוריה החדש", בו השתתפו נציגים**
12 **מטעם משרד התחבורה ומטעם בורסי, מר יצחקי ציין: "הפגישה הני"ל נקבעה לצורך תיאום מלא**
13 **לקראת פרסום והפצה של ספר התיאוריה החדש". נרשם כי "אגף הרישוי יעביר הודעה לארגון מורי**
14 **הנהיגה שחב' בורסי הינה הזכיינית הבלעדית". צוין: "אבנר עובדיה הבהיר כי המשרד יפיץ הודעות**
15 **לעיתונות וכן ייזום כתבות עיתונאיות. כמו-כן יפורסם הספר עם שם הזכייין. ונקודות ההפצה באתר**
16 **המשרד באופן בולט"** (ההדגשות הוספו, נספח טו' 4 לתצהיר מר פרץ).
17
18 **93. מכתב של מר יצחקי למר שאול שרון מהאגף להכשרה מקצועית במשרד התמ"ת, מיום 30.3.2008:**
19 **מר יצחקי הבהיר כי "יתבססו המבחנים במחשב החל מיום 1.6.08 על ספר השאלות החדש אשר**
20 **הוכן ע"י חברת בורסי שזכתה במכרז לחבר ולפרסם את הספר"** (ההדגשה הוספה, נספח א/1
21 **לתצהיר מר פרץ). מר יצחקי כתב ליובל מיוסט מאגף השיווק בדואר ישראל (מכתב מיום 30.3.2008),**
22 **והבהיר כי "החל מיום 1.6.08 יתבססו המבחנים על ספר השאלות החדש אשר הוכן ע"י חברת**
23 **בורסי שזכתה במכרז לחבר ולפרסם את הספר"** (ההדגשה הוספה, נספח ב' לתצהיר מר פרץ).
24
25 **94. במכתב מיום 8.7.2008 ממר יצחקי לאבי גולן, יו"ר הארגון הארצי של מורי הנהיגה נרשם: "הנני**
26 **להודיעך כי השאלות יתבססו על המאגר השאלות אשר מפורסם בספר הרשמי של משרד התחבורה**
27 **וכי חברת בורסי, חברה לספרי משפט בע"מ היא בעלת זכות ההפצה הבלעדית של הספר. אבקש**
28 **להבהיר כי משרד התחבורה לא יהיה אחראי לתוכנם של ספרים אחרים וכל חיקוי או העתקה של**
29 **ספר השאלות ופרסומים אחרים של ספר התיאוריה הם באחריות המשתמש בלבד. אבקש להביא**
30 **תוכן הודעתי זו לכלל המורים בכדי שיעדכנו את התלמידים בהתאם"** (ההדגשה הוספה; נספח ו'
31 **לתצהיר מר פרץ).**
32
33 **95. במכתב ממר יצחקי למר פרץ מיום 10.7.2008 נרשם בס' 2: "אנו פועלים לפרסם מודעות רשמיות**
34 **בעיתונות מטעם משרד התחבורה המופנות לציבור הנבחנים במבחני התיאוריה ולהודיע כי הספר**

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 הרשמי של השאלות הינו הספר אשר מופץ ומשווק על ידי חב' בורסי בלבד" (ההדגשה הוספה);
2 נספח ה' לתצהיר מר פרץ).
- 3
4 96. ואמנם, בורסי הכירה בכך שהיא אינה בעלת זכויות היוצרים בספר, אלא אך בעלת הזכות הבלעדית
5 להפיצו. כך, בעלון פרסומי מיום 22.4.2008 פנתה בורסי למורי נהיגה: "בורסי חברה לספרי משפט
6 בע"מ בעלת הזכויות הבלעדיות להפצת הספר מאגר שאלות למבחן העיוני של משרד התחבורה...
7 מתכבדת להודיעך בזה כי את הספר מאגר השאלות ניתן לרכוש רק באמצעות מחלקת השיווק של
8 החברה" (נספח ז' לתצהיר מר פרץ).
- 9
10 97. מר פרץ פנה למר יצחקי מספר פעמים וביקש ממנו לנקוט צעדים משפטיים כנגד מי שלטענתו הפרו
11 את זכויות היוצרים בספר. במכתב מיום 12.6.2008 כתב: "כתוצאה מהדחיות והעיכובים בביצוע
12 הבחינות לפי השאלות החדשות התחילו בזמן האחרון הוצאות לאור שונים להפר זכויות יוצרים של
13 הספר. אנו מבקשים מכם לנקוט בצעדים משפטיים נגד מפרי זכויות היוצרים: 1. להפסקת ההפרות
14 2. לתבוע אותם לפי הסעיפים המפורטים מטה, של תיק זכויות יוצרים התשס"ח... לתבוע את מפרי
15 זכויות היוצרים בשם משרד התחבורה ומטעמו כפי שהובטח לנו בעל פה" (נספח יז' לתצהירו).
- 16
17 98. במכתב נוסף ממר פרץ לעוזי יצחקי מיום 1.7.08 מר פרץ דרש ממשרד התחבורה "להגיש נגד איתמר
18 ושות' תביעה משפטית על הפרת זכויות יוצרים... לבקש מביהמ"ש שיוציא נגד איתמר ושות' צו
19 מניעה מלהפיץ את המארז וכן צו להחרים את העותקים המפרים שברשותו. במידה ומשרד התחבורה
20 אינו מסוגל לתבוע את איתמר ושות' מכל סיבה שהיא אנו דורשים ממשרד התחבורה כפי שהובטח
21 לי בעל פה על ידך לדאוג להעביר לנו את זכויות היוצרים שעל מנת שאנו נתבע את איתמר ושות' בשם
22 משרד התחבורה על הפרת זכות יוצרים" (נספח יח' 2 לתצהיר פרץ).
- 23
24 99. מר פרץ פנה למר יצחקי במכתב מיום 8.7.08: "היום הודעת לי טלפונית שהמחלקה המשפטית של
25 משרד התחבורה ו/או פרקליטות המדינה מטפלים בהגשת תביעת הפרת זכויות יוצרים נגד איתמר
26 ושות'. אבקשך לדאוג שהמחלקה המשפטית תשלח בדחיפות לאילון נהיגה מתקדמת בע"מ למר
27 איתמר לוין ולארגון הארצי של מורי הנהיגה הודעה על הפסקת מכירת הספר מיד עם קבלת
28 המכתב..." (נספח יח' 5 לתצהירו).
- 29
30 100. ביום 9.7.08 שלח מר פרץ מכתב נוסף למר יצחקי בו כתב: "...אני רק מודיע לכם כי במידה שהמחלקה
31 המשפטית לא תפעל כפי שהיא חייבת לפעול כבעלת זכויות היוצרים... אתם פוגעים במכירות של
32 ספרי התיאוריה וכתוצאה מכך יגרמו לנו נזקים גדולים כתוצאה מאי פעולתכם כמתחייב על פי דין
33 וכתוצאה מכך אתם מעודדים מתחרים נוספים להפר את זכויות היוצרים של הספר." בהמשך ביקש:

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 "במידה ומשרד התחבורה אינו מעונין לתבוע את המפרים מכל סיבה שהיא אני מוכן לתבוע את
2 המפרים לדין. אנא העבירו את זכות היוצרים לנו" (10/נ).

3
4 101. ביום 20.7.08 ב"כ התובעות, עו"ד קלדרון שלח מכתב למר יצחקי. בס' 3 נרשם: "מרשתנו מעוניינת
5 לתבוע לדין את הגורמים האחראים לפרסומו של הספר באינטרנט ולשם כך הינה זקוקה למתן רישיון
6 לצורך הגשת התובענה וקיומה...". בהמשך בס' 4 הסביר: "העברת הזכויות כמבוקש למרשתנו לא
7 תפגע בזכויותיה של המדינה בכלל ושל משרד התחבורה בפרט שכן העברת הזכויות כאמור הינה
8 לצורך ניהולו של ההליך המשפטי בלבד" (9/נ).

9
10 102. מהתכתובת הנ"ל עולה כי בורסי לא ראתה עצמה כבעלת זכויות היוצרים בספר, אלא כבעלת הזכות
11 להפצה בלעדית. ואמנם, מר פרץ הצהיר, במסגרת התייחסותו לתביעה-שכנגד: "כל זכויות היוצרים
12 בספר ההכנה, בתוכנו, לרבות התמרוורים, הינם בבעלותה המלאה של המדינה - לא של בורסי, לא
13 שלי ובטח לא של התובעים-שכנגד או מי מהם" (ס' 70 לתצהירו מיום 14.3.2013). בחקירתו הודה:
14 "כל זכויות היוצרים של הספר הן של מדינת ישראל. זה כתוב במכרז וכתוב בהסכם" (פ' ע' 35 ש' 28).
15 וראו גם סעיף 39 בכתב ההגנה-שכנגד מטעם בורסי: "...זכויות היוצרים, מכל מין וסוג, בספר ההכנה
16 הינן רכוש הממשלה בלבד".

17
18 103. מר לוי, מצדו, הודה בחקירתו בזכות ההפצה הבלעדית של בורסי בספר השאלות: "כן יש לבורסי
19 זכות בלעדית להפיץ את הספר של מדינת ישראל" (פ' ע' 119 ש' 5).

20
21 104. סיכומם של דברים: בהתאם למסמכי המכרז ולהסכם, בורסי התחייבה לחבר את ספר השאלות
22 הרשמי מטעם המדינה, אשר יהווה את מאגר השאלות לבחינות התיאוריה. תכלית המכרז וההסכם
23 הייתה להציב ספר שאלות אחד מטעם המדינה, שירכז את כל השאלות העשויות להישאל במבחן.
24 הקניין במאגר השאלות הוענק למדינה, ואילו בורסי קיבלה את הזכות להפיץ את הספר באופן בלעדי,
25 לתקופת ההתקשרות. מעמד זה של בורסי – כמפיץ בלעדי של הספר – עוגן בהסכם עמה, ואושרר
26 במצגים חוזרים של משרד התחבורה מזמן אמת, כפי שנסקרו לעיל.

27
28 105. להלן אסקור את השתלשלות העניינים בעקבות כריתת ההסכם בין בורסי למדינה, בקשר עם חיבור
29 ספר השאלות, העיכוב מצד משרד התחבורה באישורו לפרסום, והליקויים שנתגלו בו לאחר שהופץ.
30 כפי שנראה, הליקויים שנתגלו בספר הובילו לכשלונו המקצועי, והוא הוחלף על ידי ספר חדש מטעם
31 משרד התחבורה.

השתלשלות העניינים העובדתית בעקבות כריתת ההסכם

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

106. ביום 18.3.2004, עוד בטרם חתימת ההסכם בין בורסי למדינה, בורסי חתמה על הסכם עם מר יעקב ונצר ומר משה רובינשטיין, לחיבור השאלות לספר (נ/5). ב"הואיל" ראשון להסכם נרשם כי "המו"ל מתעתד לגשת למכרז של משרד התחבורה. אגף הרישוי, מכרז מס' 33/03...". ב"הואיל" שני נרשם: "המחברים מצהירים שהם בעלי נסיון וידע בכתיבת ספרים ללימוד והכנה למבחנים עיוניים לנהיגה (מבחני תיאוריה) וכי ביכולתם לכתוב ספרים חדשים בנושא...". לענין הפצת הספרים הוסכם ("הואיל" רביעי עד שישי):

7
8 "הואיל"
9 והמחברים יקשרו את המו"ל לועד הארצי של מורי הנהיגה שידאג להפצת הספרים, ובמידה
10 והמו"ל לא יגיע לסיכום עם נציגי הארגון הארצי של מורי הנהיגה, המחברים מתחייבים
11 להפיץ בתמורה את הספרים בין מורי הנהיגה וכן המחברים מתחייבים להפיץ את הספרים
12 במכללות, במשרד החינוך ובמשרד העבודה.
13 והמו"ל הציע למחברים כי הוא יוציא לאור, יפיץ ויפרסם את הספרים שייכתבו על ידם בשפה
14 העברית, הערבית והרוסית.
15 והמחברים מעוניינים שהמו"ל יוציא לאור, יפיץ ויפרסם את הספרים בתנאים הקבועים
16 בהסכם זה להלן".

17
18
19 107. יש לציין כי בורסי לא העבירה למחברים את זכות ההפצה הבלעדית של הספר (כטענת הנתבעים בסי'
20 24-18 לסיכומיהם). בהתאם להסכם עם המחברים, בורסי ביקשה להיעזר במחברים להפצה, מבלי
21 שוויתרה על זכויותיה. דומה כי זהו מהלך מסחרי מקובל, שתכליתו להרחיב היקף ההפצה הארצי.

22
23 108. ספר השאלות נשוא הסכסוך פורסם בשנת 2007 (ראו עותק במוצג ו' בתיק מוצגי הנתבעים). למען
24 הסדר הטוב, אתארו בקצרה:

25
26 109. בכריכת הספר נרשם: "מאגר שאלות למבחן העיוני רכב פרטי, משא קל וטרקטור". מעל הכותרת
27 מתנוססים סמלי משרד התחבורה, המדינה ואגף הרישוי. מתחת לכותרת מופיעות תמונות משולבות
28 של תמרורים המסודרים בצורת אליפסה. מתחתם נרשם: "בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט
29 (2003) בע"מ". רקע הכריכה מופיע בשלושה גוונים של כחול. בדברי המבוא בתחילת הספר נרשם:

30
31 "נבחן/ת יקר/ה!"

32 בספר שלפניך תמצא/י את כל מאגר השאלות והתשובות, עליהן תבחן/י במבחן הנהיגה
33 העיוני. מאגר שאלות זה תוכנן בקפידה רבה לאחר בדיקה ובחינה מדוקדקת של כל הנושאים
34 והמאפיינים הדרושים להעלאת רמת הידע וההכנה שלך בנהיגה, שתגרום במישרין לרמת

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 נהיגה גבוהה יותר מזו שהורגלנו אליה בעבר. בכתיבת מאגר השאלות הושקעו מירב
2 המאמצים בשיתוף פעולה של מיטב הגורמים המקצועיים באגף הרישוי וכוחות מקצועיים
3 נוספים שנתרמו לנושא... בברכת נהיגה בטוחה, רשות הרישוי."
- 4
5 110. השאלות בספר מחולקות לפרקים לפי נושאים, המכילים ביחד 1112 שאלות, ולצד כל שאלה מופיעות
6 4 תשובות אפשריות ("שאלון אמריקאי"). הספר עצמו אינו מכיל תשובות. בורסי טענה כי לפי המכרז
7 היה עליה להכין רק את מאגר השאלות (וראו עדותו של מר נצר, פ' ע' 48 ש' 4-28: "אנחנו נדרשת
8 לעשות רק מאגר שאלות"). ואולם, לאחר שמשרד התחבורה עמד על החסר בתשובות, הוצמד לספר
9 דף תשובות תמציתי, ללא הסברים (וראו את הנחית משרד התחבורה לבורסי המופיעה ב-נ/23).
- 10
11 111. ספר השאלות נבדק על ידי משרד התחבורה. במכתב מיום 13.5.2007, הובא "סיכום דיון בנושא ספר
12 התיאוריה מיום 6.5.2007" (נספח יג' לתצהיר מר פרץ). מר יצחקי בירך בדיון "את נציגי חברת בורסי
13 על כך שספר התיאוריה הינו ברמה גבוהה מבחינה מקצועית". נרשם ש"ספר התיאוריה טרם אושר
14 באופן רשמי וכתוב ע"י אגף הרישוי מכיוון שיש לבדוק האם הספר תואם את הדרישות המצוינות
15 במסמכי המכרז". סוכם: "באחריות חנן אהרון ורבקה אלמודאי לקיים ישיבה עם נציגי חברת בורסי
16 בכדי לבדוק את הספר מול הדרישות במסמכי המכרז".
- 17
18 112. במכתב מיום 28.5.2007, מחנן אהרון (מנהל אגף רישוי ותפעול במשרד התחבורה), למר שלמה פרץ,
19 ניתן אישור של משרד התחבורה להפצת ספר השאלות (נספח יד' לתצהיר מר פרץ):
- 20
21 "בתאריך 17.5.07 התקיימה פגישה באגף הרישוי, בהשתתפות מר משה רובינשטיין ומר
22 איתמר לוין נציג החברה. בישיבה זו הוצגו ספרי התיאוריה ונבדקה התאמתם מול התנאים
23 שנקבעו במכרז. נציגי החברה נתבקשו לבצע מספר תיקונים בטרם יאושרו הספרים באופן
24 סופי. בתאריך 20.5.07 נערכה פגישה נוספת באגף הרישוי עם נציגי החברה ונמצא כי
25 התיקונים התבצעו כנדרש... בהתאם להחלטת סמנכ"ל בכיר תנועה, **הריני לאשר את הדפסת**
26 **הספר והפצתו למכירה החל מתאריך 1.7.07**" (ההדגשה הוספה).
- 27
28 113. הנה כן, ספר השאלות אושר לפרסום על ידי משרד התחבורה החל מיום 1.7.2007. ואולם, עיכובים
29 בהערכות של משרד התחבורה למחשוב הבחינות, הובילו לעיכוב בהפצת הספר. במכתב מיום
30 18.9.2007 כתב מר רובינשטיין מטעם בורסי למר יצחקי:
- 31

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 "בהמשך לשיחתנו מיום 17.9.07 שבה הודעת לי כי מועד ביצוע המבחנים בנדון, יידחה שוב למועד
2 מאוחר, בלתי ידוע, כנראה לעוד מספר חודשים. עקב אי היערכותו של אגף מערכות מידע לנדון
3 מבעוד מועד, הריני להעלות בפניך הערותי, הסגותי והצעות לשינוי אפשרי למצב שנוצר.
4 1. חלפו קרוב לארבע שנים מאז הוגשה ההצעה לביצוע מאגר השאלות...
5 2. חלפו קרוב לשלוש שנים מאז נחתם החוזה בין משרד התחבורה לבין הזוכה במכרז.
6 3. קרוב לארבע שנים מושקעות במכרז..
7 4. לצורך ביצוע העבודה, הושקעו מאות אלפי שקלים.
8 5. ביצוע המיזם התעכב אין ספור פעמים ובכל המקרים העיכוב נבע ממשרד התחבורה.
9 6. אנחנו נענינו לכל דרישה שהגיעה ממשרד התחבורה, לרבות שינוי השאלות עקב שינויים
10 בתקנות, בפקודה ובתמרוקים, ולבסוף גם עקב דרישות המחשב, נושא שלא עלה כלל בדרישות
11 תנאי המכרז.
12 7. אגף מערכות מידע והעומדים בראשו, לא נערכו לקראת הנדון...
13 ...
14 15. בחודש אוגוסט האחרון אישרתם במכתב, סופית, את תוכן וצורת הספרים שמכילים את
15 מאגר השאלות ואישרתם הפצתם החל מה- 15 לאותו חודש.
16 16. מכיוון שמערכת המחשוב במשרדכם לא היתה ערוכה עדיין לביצוע הנדון, ולאחר התייעצות
17 עם מנהלת אגף מערכות מידע, ביקשת שנעכב את הפצת הספרים, למועד שיתאים לתחילת ביצוע
18 הנדון, שנקבע ל- 15.10.07.
19 17. מכיוון שכך התחלנו בהדפסת הספרים...
20 לאור האמור לעיל, מתבקשת מסקנה אחת ברורה והיא שמשרד התחבורה כשל בביצוע המיזם,
21 נכון לכתיבת שורות אלו והאצבע המורה על האחראי לכשל, מורה בברור ובוודאות לכיוון אגף
22 מערכות מידע והעומדים בראשו... " (נספח טו' 1 לתצהיר מר פרץ).
23
24 114. מר יצחקי ענה במכתב מיום 20.9.2007: "אין עוררין על נכונות העובדות במכתבך. לצורך פתרון
25 הסוגיה והגעה לסיכומים אופרטיביים, זימנתי פגישה בראשותי אשר תתקיים אי"ה ביום 14.10.07.
26 יחד עם זאת ולאור הצורך לברר באופן סופי את לוחות הזמנים, אני ממליץ לעכב את הפצת
27 הספרים" (ההדגשה הוספה; נספח טו' 2 לתצהיר מר פרץ).
28
29 115. במכתב מיום 28.10.07, שעניינו "סיכום פגישה בנושא ספר ומאגר שאלות למבחן הנהיגה העיוני
30 שהתקיימה ביום 21.10.07" (נספח טו' 3 לתצהיר מר פרץ), נרשם כי מטרת הדין: "עדכון בדבר לוחות
31 הזמנים להפעלת מבחני הנהיגה העיוניים הממוחשבים ובהתאם לכך קביעת המועדים המוגדרים
32 והמחייבים להפצת ספרי התיאוריה החדשים על ידי חברת בורסי". נרשם בס' 1: "עוזי יצחקי יודיע
33 לחב' בורסי עד ליום 25.10.07 לוח זמנים מעודכן להיערכות הזכיינים הפרטיים להפעלת המבחנים

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 הממוחשבים כתקופת הרצה. בהתאם לכך, תיערך החברה להפצת הספרים לשוק תוך התבססות על
2 התחייבות משרד התחבורה כי החל מיום 1.1.08 ניתן יהיה להשתמש במאגר השאלות של בורסי
3 במבחנים העיוניים הממוחשבים" (ההדגשה הוספה).
4
5 116. ב"סיכום דיון מועדת מכרזים שהתקיימה ביום 2.3.2008 (מספר 13) בירושלים", נרשם (במהלך
6 הדיון): "ספר התיאוריה במתכונתו החדשה יופק ביום 1.4.08 ומבחני התיאוריה החל מיום 1.7.08
7 יתבססו על ספר התיאוריה החדש... מבדיקה שערכה הוועדה הסתבר כי הספר מכיל רק שאלות
8 בלבד וללא תשובות לאותן שאלות. מבדיקת המפרט למכרז וחווה ההתקשרות הובהר כי חברת
9 בורסי הייתה אמורה להכין ספר הכולל שאלות ותשובות לפיכך הועדה מבקשת כי עוזי יפנה לחברת
10 בורסי להשלמת התשובות לשאלות כפי שנקבע" (ההדגשה הוספה, נ/23).
11
12 117. במכתב מיום 30.3.2008 ממר עוזי יצחקי למר פרץ נרשם: "בהמשך לסיכום ועדת המכרזים במשרד
13 התחבורה מיום 2.3.08 להמליץ בפני החשב הכללי לאשר הארכת התקשרות עם חברת בורסי
14 בשנתיים נוספות, אבקש להביא לידיעתך כי בכוונתנו לממש בעתיד את כלל האופציות הנוספות
15 בהתקשרות שבין החברה לבין משרד התחבורה" (נספח א' 2 לתצהיר מר פרץ).
16
17 118. במכתב מיום 2.4.2008, מר פרץ כתב למר יצחקי כי "חברת בורסי מברכת על ההחלטה להמליץ בפני
18 החשב הכללי לאשר הארכת ההתקשרות בשנתיים נוספות מעבר לאופציות הנתונות למשרד" (נ/19).
19 ביום 29.5.08, מר עוזי כתב למר פרץ כי "החל מיום ראשון 1.6.08 יתבססו מבחני התיאוריה
20 הממוחשבים על מאגר השאלות המופיע בספר" (ההדגשה הוספה; נספח יא' לתצהיר שלמה פרץ).
21
22 119. ואולם אז חל עיכוב נוסף. במכתב מיום 2.6.2008, יעקב נצר כתב למר פרץ: "בתאריך 28.5.2008
23 באתר האינטרנט של משרד התחבורה פורסמה הודעת דובר משרד התחבורה כי מבחני התיאוריה
24 החדשים יתחילו בתאריך 1.6.2008. הבוקר בשעה 09:00 הורידו מהאתר את הודעת הדובר.
25 התקשרתי בשעה 09:10 למענה הקולי של משרד התחבורה... הודיע לי כי הם קיבלו הודעה חדשה כי
26 המבחנים נדחו ללא קביעת תאריך חדש. לאור הדחיות המרובות של התחלת המבחנים נוצר מצב
27 שהספרים שהודפסו עד עכשיו, אינם זהים 1:1 עם מאגר השאלות המעודכן במחשבי אגף הרישוי.
28 חובה לבקש זמן להכין את ספרי השאלות המעודכנים... אם לא יסגרו הנקודות האמורות יבצר מצב
29 בו ימכרו ספרים שלא מתאימים למבחנים של אגף הרישוי. היינו הספר שלנו זהה כמו כל ספר אחר
30 הנמכר לציבור ומשרד התחבורה יכול לתבוע את זוכה המכרז כי לא מכרו את הספר הרשמי אלא
31 תחליף" (ההדגשה הוספה, נ/8).
32
33 120. ביום 1.7.2008, מר נצר כתב למנהל אגף הרישוי במשרד התחבורה, מר חמאדה ג'אנם, מכתב בעניין
34 "השתלשלות האירועים עד היום של מכרז 33/03 ספר השאלות". בס' 2 נרשם:

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1
2 "מהתרשמותי במהלך הפגישה הפגנת אי נוחות ונוצר הרושם כי אין לך תמונה כוללת וברורה
3 על מהלך כל המכרז מתחילתו ועד לרגע הפגישה, זאת בגלל העיכובים הרבים ואי התחלת
4 המבחנים. לציין כי ידעת שמכרז זה יצא לדרך בשנת 2004 ולא ברור למה כל ההליכים טרם
5 הסתיימו עד היום".
- 6
7 באותו מכתב פירט מר נצר את הסיבות לעיכוב הפצתו של הספר להבנתו, ובין היתר: עיכוב בחתימת
8 החוזה בין התובעות למשרד התחבורה, עיכוב בקבלת חומרים ממשרד התחבורה לכתיבת הספר,
9 עיכובים בעבודת הצוות לבדיקת השאלות (פגישות לא סדירות ודחיות בפגישות) ובעיות במערך
10 המחשוב של אגף הרישוי (נ/7).
- 11
12 121. בהמשך, ביום 11.7.08, אהרון אהרון שלח מייל למר פרץ בו נרשם: "מנהל אגף הרישוי הנחה אותי
13 להביא לידיעתך, כי מאגר השאלות עומד לפני שינוי, כפי שהובא לידיעתך בישיבה בה השתתפת
14 בחולון. לפיכך, הינך נדרש לא להדפיס ספרים נוספים ללא אישור של מנהל אגף הרישוי ועליך
15 להיערך להמשך הדפסה של המאגר החדש על מנת למנוע מחסור בספרים החדשים" (נ/2).
- 16
17 122. מר פרץ העיד: "הספר יצא לאור ביולי 2007, קיבלתי אישור מאת אהרון משהו, שאישר בשם משרד
18 הרישוי, שיצחקי אישר את זה, ואז התחלנו להפיץ. אחרי זה דחו את זה ל-2008" (פי ע' 36 ש' 16-
19 15). ובהמשך:
- 20
21 "ש. אני רוצה להראות לך מייל מיום 11.7.08. הנך נדרש לא להדפיס ספרים נוספים ללא
22 אישור של מנהל אגף הרישוי ועליך להיערך להמשך הדפסה של המאגר החדש מסומן נ/2.
23 עכשיו אתה מאשר שאסרו עליך להדפיס את הספרים?
24 ת. שוב, מה שכתוב פה אם אתה יודע לקרוא עברית, כתוב להדפיס. להדפיס ספרים נוספים.
25 לי היו במלאי ספרים וזה אני מכרתי ולא אסרו עליי כי לא יכלו לאסור עליי" (פי ע' 37 ש' 7-
26 3).
- 27
28 123. במחצית שנת 2008 התפרסמו בתקשורת כתבות המתארות תלונות כנגד ספר השאלות. ביום 14.7.08
29 התפרסמה כתבה במוסף "המגזין" (נספח ז' למוצגי הנתבעים). בכתבה נרשם, בין היתר:
- 30
31 "מאז שפורסם לפני כשלושה חודשים תחקיר המגזין על הליקויים במבחן התיאוריה
32 החדש, התברר ש 90 אחוז מהנבחנים אכן נכשלו בו, וכמעט מחצית מהשאלות שבו נפסלו.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 אבל מידע חדש שהגיע לידינו חושף תמונה אפילו מקוממת יותר של הכשלים. לאן נעלמו
2 200 אלף שקלים, ומה נעשה בטיטת השאלות בארבע השנים שעברו מאז שאושרו בחטף?"
3
4 124. בכתבה נוספת מיום 28.11.2008, במוסף לשבת של ידיעות אחרונות, נרשם: "בשלושת הימים
5 הראשונים לאחר תחילת המבחנים במתכונתם החדשה עמד אחוז הנכשלים על מספר בלתי נתפס:
6 90 אחוז. במשרד התחבורה הבינו שחייבים לעשות משהו, ומהר. בשלב הראשון הועלה מספר
7 הטעויות האפשרי בבחינה מארבע לחמש. בינתיים הגיעו למשרד התחבורה תלונות על הספר ממורים
8 לנהיגה ומומחים בתחום, שטענו כי יש בו ניסוחים שגויים ושאלות מטעות... לאחר שנתגלו מספר
9 ליקויים באופן ההצגה ובניסוחן של כ-300 שאלות, הוצאו או תוקנו חלק מהן שהוגדרו בעיתיות או
10 בלתי מובנות" (נספח ז' למוצגי הנתבעים).
11
12 125. מר פרץ נשאל על המכתב הנ"ל בחקירתו והודה כי משרד התחבורה דרש תיקון של שאלות (פ' ע' 38
13 ש' 1-27).
14
15 "ש. אבנר עובדיה מצוטט בכתבה כאומר, מאגר השאלות נבדק על ידי צוות מקצועי של
16 המשרד ולאחר שהתגלו מספר ליקויים ובניסוח של כ- 300 שאלות..., אתה זוכר את כל
17 השערורייה הציבורית שפרצה סביב הספר השגוי שלך או שאתה מכחיש את מה שהיה?
18 ת. אני זוכר ש-300 השאלות שעליהן אתה מדבר, אמרתי את זה קודם, היו שאלות של
19 התמרורים
20 ש. שאלת בית המשפט- מה היתה הבעיה לגבי שאלות התמרורים?
21 ת. שמשרד המשפטים לא נתן אישור למשרד התחבורה שיפרסם את השאלות לגבי
22 התמרורים ברשומות. משום שתמרורים צריכים לעבור בהליך של רשומות. היתה התנגדות
23 של משרד המשפטים לתמרורים. השאלות שבספר השאלות הן תמרורים חדשים של משרד
24 התחבורה, שהם ביקשו שנכניס אותם כבר לספר השאלות. משרד המשפטים התנגד... אז הם
25 החליטו להוציא את התמרורים החדשים מן השאלות, ויחד עם זה ישבה ועדה, שאמרתי
26 את שמה, רון אהרון ועוד איזה כמה, ישבו ובדקו את השאלות ואז נתנו לנו כדי שלא נצטרך
27 לזרוק את כל מה שהדפסנו, שזה הרבה מאוד כסף, הקמנו רשימה שהשאלות האלה לא
28 יישאלו בבחינה ויוכלו להשתמש עם החוברת הלאה. כל הסיפור הזה הוא פשלה של משרד
29 התחבורה. מה שהם ביקשו אני הכנסתי. הדבר השני, אנחנו מי שיכול לענות לך על השאלות
30 הטכניות זה מר נצר."
31
32 126. מר יעקב נצר העיד כי הבעיה הייתה לגבי תמרורים שהופיעו בספר, אך טרם פורסמו ברשומות (פ' ע'
33 58 ש' 11-58):

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה
מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1
- 2 "ש. ב- 28.11.08 היתה כתבה במוסף שבת של ידיעות אחרונות זוכר אותה?
- 3 ת. היו המון כתבות, מעריב וידיעות אחרונות. לא זוכר. תגיד לי שמות של מי שאמרו.
- 4 ש. למשל אהרון אהרון. הוא אומר החוברת של שלמה פרץ היא לא בסדר... יש יותר מתשובה
- 5 אחת נכונה... המון המון טעויות.
- 6 ת. הספר אושר אדוני. הספר אושר על ידי משרד התחבורה. הסמל של המדינה נמצא שם,
- 7 הוא אושר. אתה בא אלי בטענות? למה אישרו?
- 8 ...
- 9 האמת חשובה לך? הורידו 300 תמרורים. אנחנו הכנו ואמרתי את זה גם במשפט הקודם, הכנו
- 10 שאלות על תמרורים שהיו צריכים להיכנס בזמן המבחן. הכנו שאלות ב- 2005. קיבלנו
- 11 מהמדינה את לוח התמרורים שהמדינה רוצה להוציא והמדינה אמרה תכינו שאלות ועד שזה
- 12 יאושר, משרד התחבורה עם היועצת המשפטית והמדינה יאשרו את התמרורים ואז ביקשו
- 13 מאיתנו למחוק את השאלות שקשורות בתמרורים, ואז מחקנו קרוב ל- 300 שאלות עם
- 14 תמרורים חדשים שהיו אמורים להיכנס וטרם נכנסו. אני מדגיש, קיבלנו את רשימת
- 15 התמרורים ב- 2005 והתמרורים נכנסו והמדינה פרסמה רק ב- 2010. ביקשו מאיתנו למחוק
- 16 כי התמרורים החדשים טרם נכנסו ללוח התמרורים."
- 17
- 18 127. עם זאת, במכתב מעוזי יצחקי למר פרץ מיום 23.7.08 נרשם: "בהמשך לסיכום ועדת המכרזים
- 19 במשרד התחבורה מיום 2.3.08 הוארכה ההתקשרות עם חברת בורסי בשנה ואנו פועלים להארכתה
- 20 בשנתיים נוספות" (ת/3 למוצגי התביעה).
- 21
- 22 128. באותה נקודת זמן, הוגשו למשרד התחבורה תלונות בעניין מבחני התיאוריה וספר השאלות נבדק
- 23 מחדש במשרד התחבורה. הבדיקה העלתה שבספר נפלו ליקויים בניסוח השאלות וכי חלקן נמצאו
- 24 מטעות. אהרון אהרון, מנהל מחוז ירושלים והדרום במשרד התחבורה, העיד:
- 25
- 26 "ש. האם ידוע לך על טעויות שהיו בספר?
- 27 ת. היו טעויות בספר והייתי יושב, ביקשו ממני לרכז את כל נושא הערעורים והייתי יושב
- 28 עד שעות מאוחרות בלילה במשרד, 21-22, כדי לענות לערעורי תלמידים.
- 29 ש. מה היה סוג הטעויות? תפרט יותר על התהליך של הטעויות?
- 30 ת. קשה לי לזכור היום אבל אני יכול להגיד שהיו שאלות שהיו להן שתי תשובות נכונות...
- 31 ההבדל בין המסיחים היה כל כך קטן שזה הטעה את התלמידים. למשל: כיצד תבצע המכלה
- 32 ברכב. אני זוכר שהתלבטנו, ואנחנו יש לנו מעט השכלה, ורק אחרי שמצאתי במילון אבן שושן
- 33 שהמכלה זה מילוי, אבל התיאוריה מיועדת לאנשים שגם באים מרהט לדוגמא, שאין להם

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 שנות לימוד או ידע מספיק בעברית, ולכן זה גרם להרבה בעיות. לפיכך, התבקשתי לעבור על
2 כל המאגר. המאגר אם איני טועה הכיל 1,350 שאלות וביטלתי מיד, קרא לי מנהל האגף
3 הקודם וביטלתי מרשומת המחשב, אם איני טועה 800-900 שאלות כי ראינו שהן, אבל אני
4 יכול להגדיר את זה, **שהן לא מספיק בהירות לתלמידים** (פי' ע' 87 ש' 9-24).
- 5
- 6 129. אהרון אהרון הוסיף והסביר: "אני רק יודע שהכניסו אותי לדבר הזה **כשהיו המון תלונות וערעורים**
7 **מהתלמידים**. אם אני לא טועה, מנהל אגף הרישוי מר גאנם חמאדה הוא ביקש ממני להכנס לאור
8 **הערעורים והתלונות שהתקבלו**... כשישבתי על התלונות, ישבתי עם המפקח על בתי"ס לנהיגה מר
9 חיים דיין, והיינו יושבים עד השעות של הלילה כדי לבדוק את זה. אין לי ראייה ואיני יודע מה היקף
10 התלונות... כשהתחיל המאגר אני זוכר שהקמתי ועדה, ביניהם היה גם מר משה רובינשטיין שחיבר
11 את ספר השאלות נספח ו', ולמשל כשהיינו בעפולה והיו השגות על השאלות, מר רובינשטיין לקח את
12 הספר, קרע אותו לנגד כל עיני חברי הועדה הנדהמים ואמר אני לא יכול יותר, מה זה כל השאלות
13 שלי אתם פוסלים וכן הלאה" (פי' ע' 91 ש' 23 עד ע' 92 ש' 2).
- 14
- 15 ובהמשך: "כל פעם שהייתי הולך למחשב ומבטל או שהייתי הולך למחשב ומבטל או שהייתי הולך
16 כל פעם לחדר מחשב והייתי יושב מול הטכנאי מחשבים והיה על המקום משנה את המסיחים,
17 בהתאם למה שאני הייתי יושב איתו. 800 לערך. לא סיכמנו ולא רשמנו בנייר. זה גזל לי המון זמן כי
18 כל הזמן הייתי נוסע לחולון לשבת עם טכנאי ולשנות" (פי' ע' 92 ש' 9-12).
- 19
- 20 130. גם חנן אהרון, מנהל אגף א' רישוי ותפעול במשרד התחבורה, העיד על הטעויות שנמצאו בספר
21 השאלות של בורסי: "**מנהל האגף מינה מספר אנשים וביקש ממני גם לשבת ולנסות לתקן את**
22 **הטעויות בספר** ונדמה לי ישבנו ישיבה אחת או שתיים, כבר איני זוכר. עברנו על השאלות, לא על
23 הכל, ובהמשך אהרון אהרון מונה לטפל בכל סוגיית הספר והשאלות. אני ליוויתי ככה במהלך הזמן
24 אבל לא באופן שוטף. אהרון אהרון ישב אחר כך עם הועדה וטיפל בשאלות וחיברו שאלות חדשות"
25 (פי' ע' 96 ש' 14-18).
- 26
- 27 131. עוזי יצחקי העיד אף הוא על הבעיות שהתגלו בספר השאלות לאחר שיצא לאור:
- 28
- 29 "בפועל ובדיעבד לאחר הטמעת השאלות החדשות מהספר במבחן הנהיגה העיוני
30 הממוחשב, אחוז הכשל הגיע באמת לאחוזים גבוהים מאוד, דבר שהצריך אותנו גם לתת סף
31 מעבר אחר וגם לתקן את השאלות עצמן" (פי' ע' 141 ש' 29-31).

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 ובהמשך: "בדיעבד הסתבר שהמוצר היה פגום... בסופו של דבר מנהל אגף הרישוי במשרד
2 התחבורה, גאנם חאמדה, מינה צוות מעובדי המשרד, שתיקנו וכתבו שאלות חדשות" (פ' ע' 142 ש'
3 (7-4).

4 בהמשך עדותו הסביר: "אכן לאחר תקופת מבחנים, המוצר התברר כמוצר פגום. הרבה שאלות, לא
5 הייתי קורא להן לא נכונות אבל היו מאוד בעייתיות בניסוח. חלק מהשאלות, התשובות היו דומו
6 והקשו מאוד, ולכן אנחנו סברנו שצריך לתקן ולפיכך מנהל אגף הרישוי הקים צוות מעובדי המשרד.
7 אני באופן אישי מאוד זהיר בענין של קשירת ענין כזה או אחר בהכשרת נהגים באופן מובהק לענין
8 בטיחות ולכן ציינתי שהייתי מנסח את הדברים אחרת... אחרי שהשאלות נכתבו מחדש, למעשה
9 הספר לא היה רלוונטי..." (פ' ע' 144 ש' 8-14).

10 מר יצחקי העיד כי בעקבות כישלון ספר השאלות, משרד התחבורה הוציא ספר שאלות מטעמו:
11 "אנחנו כמשרד התחבורה נטלנו לידינו את הנושא של השאלות ואנחנו ישבנו עם אנשים שלנו וכתבנו
12 אותם מחדש לגמרי" (פ' ע' 138 ש' 23-24).

13
14 132. הבדיקה החוזרת של ספר השאלות הובילה את משרד התחבורה לכלל החלטה, לפיה יש לבצע בו
15 תיקונים. מנהל אגף הרישוי, מר ג'אנם חאמדה, הודיע לבורסי במכתב מיום 23.11.08 (נ/1):

16
17 "1. בעקבות תלונות וערעורים שהוגשו למשרד התחבורה על ידי נבחני התיאוריה, נערכה
18 בדיקה, בה מצא משרד התחבורה כי במאגר השאלות למבחן העיוני... שנכתב, נערך הוצא
19 לאור והופץ על ידכם, נמצאו שאלות לא עדכניות, שאלות מטעות, שאלות עם מס' תשובות
20 נכונות ושאלות שמנוסחות באופן שלא מבינים את הנקרא. במצב דברים זה, קיימת חשיבות
21 בשמירה על טובת הציבור, בטיחותו ושלומו ועל כן יש צורך דחוף בעדכון ותיקון השאלות,
22 בהקדם האפשרי.

23 1.1 בעקבות האמור לעיל, גורמים מקצועיים באגף הרישוי תיקנו את השאלות.

24 1.2 לנוכח זכייתכם במכרז הראשון לכתיבה, עריכה, הוצאה לאור והפצה של ספר התיאוריה
25 הרשמי של משרד התחבורה, מצאנו לנכון להציע לכם לבצע עריכה הוצאה לאור והפצה
26 של השינויים הנדרשים כאמור לעיל, וככל שתביעו הסכמתכם אגף הרישוי ימליץ בפני
27 ועדת המכרזים להאריך ולהרחיב ההתקשרות נשוא מכרז זה בהתקשרות לשנתיים
28 נוספות בתנאים זהים ומיטיבים. ככל שתקבל המלצתנו בפני ועדת המכרזים יובא
29 העניין בפני החשב הכללי לצורך קבלת אישורו...

30
31 1.3 למען הסר ספק, בהעדר הסכמתכם לביצוע השינויים האמורים לעיל, המשרד יפעל
32 לעדכון, להוציא לאור ולהפיץ מהדורה מתוקנת בעצמו ו/או באמצעות מי מטעמו,
33 והמהדורה המתוקנת היא שתהיה המהדורה הרשמית של המשרד"

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 1.4 אודה על התייחסותכם למבוקש בס' 1 לעיל, תוך 14 יום על מנת שהמשרד יוכל לשקול
2 את המשך צעדיו בעניין" (ההדגשות הוספו).
3
4 133. הנה כי כן, במכתב חשוב זה, משרד התחבורה הודיע לבורסי כי ספר השאלות לא יופץ עוד במתכונתו,
5 שכן יש צורך בתיקון השאלות. משרד התחבורה הודיע לבורסי כי בוצעו תיקונים לשאלות על ידי
6 גורמים מקצועיים באגף הרישוי. משרד התחבורה הציע לבורסי לבצע את העריכה, ההפצה
7 וההוצאה-לאור של השינויים הנדרשים, והיה ובורסי תסכים – אגף הרישוי ימליץ לוועדת המכרזים
8 להאריך את משך ההתקשרות עמה. משרד התחבורה ביקש מבורסי לקבל את התייחסותה להצעה
9 זו בתוך 14 ימים (ס' 3 למכתב). משרד התחבורה הדגיש כי בהעדר הסכמה של בורסי לבצע את
10 השינויים הנדרשים, משרד התחבורה יפעל בכוחות עצמו לעדכן את ספר השאלות ולהפיצו במהדורה
11 חדשה מטעמו.
12
13 134. אין חולק כי בורסי לא הודיעה למשרד התחבורה שהיא אכן מעוניינת לעדכן, לערוך ולהפיץ את
14 המהדורה המתוקנת, בהתאם להצעתו של מנהל אגף הרישוי במכתבו הנ"ל.
15
16 135. בהמשך, במכתב מיום 22.12.2008 מעוזרת מנכ"ל משרד התחבורה לב"כ התובעות, נרשם: "גורמי
17 המקצוע באגף הרישוי בשלבי סיום בחינת ספר השאלות והטענות שהועלו לגביו, לפיכך, בהתאמה
18 מוצע כי תתקיים פגישה בהקדם האפשרי עם מנהל אגף הרישוי, האמון על ההתקשרות נשוא
19 המחלוקת לשם מיצוי הדיון" (נ/3).
20 136. כזכור, תוקפו של ההסכם בין בורסי למדינה הסתיים ביום 16.2.2009 (ראו החלטת כב' הש' א' יעקב
21 שנסקרה לעיל).
22
23 137. ביום 21.4.2009, מנהל אגף הרישוי, מר ג'אנס חאמדה, הודיע לבורסי כי מהדורה מתוקנת של ספר
24 השאלות תוכן ותופץ על ידי משרד התחבורה בעצמו:
25
26 "בהעדר הסכמתכם להצעות המשרד לביצוע השינויים הנדרשים בספר מאגר השאלות למבחן
27 העיוני, המשרד יפעל לעדכן, לערוך, להוציא לאור ולהפיץ מהדורה מתוקנת של מאגר
28 שאלות בעצמו ו/או באמצעות מי מטעמו, והמהדורה המתוקנת היא שתהיה המהדורה
29 הרשמית של המשרד" (ההדגשה הוספה, נ/24).
30
31 בהודעה זו, משרד התחבורה הודיע לבורסי כי אין עוד צורך בספר השאלות שבורסי הכינה וכי משרד
32 התחבורה יפעל לעדכון השאלות ולהפצת מהדורה מתוקנת בכוחות עצמו. בכך, למעשה, נסתם הגולל
33 על האפשרות לשווק את ספר השאלות נשוא הסכסוך כמאגר השאלות הרשמי של משרד התחבורה.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1
2 138. ואמנם, משרד התחבורה פרסם ספר שאלות מטעמו (ראו למשל נ/30 – מהדורה בהוצאת משרד
3 התחבורה ומנהל התנועה באגף הרישוי מאוגוסט 2010). אהרון אהרון נשאל אם ספר זה מתבסס על
4 ספר השאלות של בורסי, והשיב: "כמו שאמרתי, המעטפת מתבססת, אבל המסיחים שינינו ותיקנו
5 והחלפנו" (פ' ע' 90 ש' 28 עד ע' 91 ש' ש' 1).
6
7 139. סיכומה של נקודה זו: בשלהי נובמבר 2008 משרד התחבורה הודיע לבורסי כי יש צורך בתיקון של
8 שאלות, וזאת נוכח תלונות שהתקבלו וביקורת שהושמעה בעניין אחוז הנכשלים הגבוה בבחינות
9 התיאוריה. משרד התחבורה בדק ומצא ליקויים מקצועיים בניסוח השאלות. עוזי יצחקי סיכם
10 בתמצית כי בדיעבד הסתבר שהספר היה "פגום". בזמן אמת, הוצע לבורסי לערוך את הספר מחדש,
11 ואולם בורסי לא הודיעה על הסכמתה להצעה זו. משכך, באפריל 2009, משרד התחבורה הודיע לבורסי
12 כי הוא יוציא מאגר שאלות מתוקן בכוחות עצמו. יוזכר כי במועד זה, ההתקשרות בין בורסי למדינה
13 כבר פקעה (שהרי ההסכם עמה הסתיים בפברואר 2009).
14
15 140. מטבע הדברים, הביקורת הציבורית כנגד ספר השאלות, הליקויים שמשך התחבורה מצא בו,
16 וההחלטה של משרד התחבורה להוציא מהדורה מתוקנת משלו, פגעו בכוחו המקצועי של ספר
17 השאלות. המיזם של בורסי בהכנת הספר – נכשל.
18
19 141. אעבור עתה לבחון אם הנתבעים 1-3 העתיקו, כנטען, שאלות ואיורים מספר השאלות של בורסי נשוא
20 הסכסוך.
21

סוגיית ההעתקה

- 22
23
24 142. ספר השאלות של אילון פורסם בשנת 2008 (עותק הוגש כמוצג ד' בתיק מוצגי הנתבעים; ראו גם עותק
25 הכריכה בנספח ד' לתצהיר פרץ מיום 14.3.2013). ספר השאלות של אילון הוא חלק מערכת לימוד,
26 הכוללת לצדה ספר לימוד ולוח תמרורים (וראו בעניין זה ס' 14 לתצהיר ליון מיום 16.6.2013). לצרכי
27 הנוחות, ספר השאלות של אילון יכונה להלן: "ספר אילון".
28
29 143. למען הסדר הטוב, ספר אילון יתואר עתה בקצרה. בכריכת הספר מופיע כד (ההדגשות הוספו):
30
31

"מאגר השאלות"

של המבחן הממוחשב

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 8-11-08-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

2008

בהתאמה לשאלות מבחן התיאוריה החדש

של משרד התחבורה

בחסות הארגון הארצי של מורי הנהיגה בישראל"

144. בתחתית הכריכה נרשם: "נכתב בהתאם למבחן התיאוריה החדש אילון נהיגה מתקדמת בע"מ איתמר לוי". בעמוד השני של הספר נרשמו הדברים הבאים:

"נבחן/ת יקר/ה

מבחן התיאוריה החדש מכיל חומר לימודי מגוון, המתאים לשיטת לימוד הנהיגה המקובלת בישראל. המבחן החדש, יגרום לשיפור רמת הלימוד בתחום הנהיגה, כאשר הידע וההבנה העיונית יהפכו לנדבך חשוב בתהליך. ערכת הלימוד מכינה את התלמיד לקראת מבחן התיאוריה. החומר ערוך כספר לימוד, ערכת השאלות ומלווה בתוכנת מולטימדיה המתאימה את קצב הלימוד וההבנה לכל תלמיד. אנו מקווים כי הערכה תעזור לכם לעבור את המבחן החדש בקלות, ותוסיף לכם ידע והבנה לכל אורך מסלול הלימוד עד קבלת הרישיון. תלמידים שלומדים למבחן החדש, משפרים את רמת ההבנה והיישום שלם בתחום הנהיגה. שיפור זה יורגש בלימודים, במבחן המסכם ובאופן ההתנהגות בכביש כנהגים עצמאיים לאורך השנים.

אנו מאחלים לימוד פורה ומהנה

הארגון הארצי של מורי הנהיגה בישראל".

145. בדף כריכה אחורי נרשם כי "ספר מאגר שאלות זה, הוא חלק מערכת הכנה למבחן התיאוריה החדש המכילה: א. תוכנת מולטימדיה הכוללת קורס אישי מלא עד ההצלחה במבחן. ב. ספר לימוד. ג. ספר מאגר שאלות מלא כדוגמת שאלות המבחן. ד. חוברת תשובות והסברים לשאלות. ה. חוברת תמרוורים המפרטת ומסבירה את 353 התמרוורים עליהם נבחנים" (ההדגשה הוספה). בדפי ההסבר מופיעים הסברים לתשובה הנכונה לפי מספרי השאלות.

146. ספר אילון מכיל פרקים לפי נושאים. בכל פרק מוצגות שאלות, ולצד כל שאלה 4 תשובות אפשריות, וכן תמונות ואיורים.

147. ספר אילון הופץ בשנת 2008, כמצוין על כריכתו. מר לוי הצהיר: "בעקבות הרפורמה שקידם משרד התחבורה למעבר למבחני תיאוריה חדשים שיערכו באמצעות מחשב, הוצאה על ידי **בשנת 2008** ערכת לימוד חדשה הכוללת ספר לימוד לתיאוריה הממוחשבת, ספר מאגר השאלות של המבחן

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 הממוחשב ולוח התמרורים החדש... (ההדגשה הוספה, ס' 14 לתצהירו מיום 16.6.2013). לעומת
2 זאת, וכפי שנסקר לעיל, ספר בורסי אושר לפרסום על ידי משרד התחבורה החל מיום 1.7.2007. מר
3 לוי הודה כי ספר השאלות של בורסי נמכר בשנת 2007: "אני מסכים עם מר פרץ שהוא מכר את
4 הספרים מ-2007" (פ' ע' 110 ש' 10). הנה כי כן, במישור הזמן, פרסומו של ספר בורסי קדם לספר
5 אילון.

6
7 148. אפנה עתה לבחינת טענות התובעות בדבר העתקה.

הטענה להעתקת הכותרת

8
9
10
11 149. טענת התובעות בהקשר זה נסבה על כותרת הכריכה בספר אילון: "מאגר השאלות של המבחן
12 הממוחשב 2008 בהתאמה לשאלות מבחן התיאוריה החדש של משרד התחבורה" (ס' 49 לכתב
13 התביעה המתוקן; ס' 93 לסיכומי התובעות). מר פרץ טען: "הנתבעים מציגים את ערכת הלימוד
14 המפרה כמותאמת לשאלות החדשות של מבחן התיאוריה החדשים תוך שהם מנכסים לעצמם הן
15 את ספר ההכנה והן את רישיונה הייחודי של בורסי..." (ס' 31 לתצהיר מיום 14.3.2014).

16
17 150. הנתבעים השיבו כי צמד המילים "מאגר שאלות" אינו מוגן בזכות יוצרים, וכי גם המשפט "בהתאמה
18 לשאלות מבחן התיאוריה החדש של משרד התחבורה" אינו מהווה העתקה או הטעיה, ואינו מוגן
19 בזכות יוצרים. נטען כי המשפט בא לתאר את העובדה שספרי הלימוד של הנתבעת 1 אמנם מותאמים
20 לשאלות מבחן התיאוריה החדש של משרד התחבורה (ר' ס' 136-141 לסיכומי הנתבעים). מר לוי
21 הצהיר כי "מפצים ומשווקים רבים של ספרי לימוד לתיאוריה משתמשים במלל דומה כי לתאר את
22 השינוי שביצע משרד התחבורה ביחס לשיטת המבחן העיוני המוצג על גבי המחשב" (ס' 43 לתצהירו).
23 מר לוי הציג לעניין זה דוגמאות מספרי לימוד אחרים המופצים בשוק (ס' 43 לתצהירו ונספח יט'
24 לתצהירו).

25
26 151. ספר בורסי הוכתר בכותרת: "מאגר שאלות למבחן העיוני", וזו מופיעה תחת סמלי משרד התחבורה,
27 מדינת ישראל ואגף הרישוי. ספר אילון הוכתר בכותרת: "מאגר השאלות של המבחן הממוחשב –
28 2008 – בהתאמה לשאלות מבחן התיאוריה החדש של משרד התחבורה". יש לקבל את טענת
29 התובעות כי הכותרת של ספר אילון מרמז על אופי רשמי. בכותרת נעשה שימוש בביטוי "מאגר
30 שאלות" ובמילים "בהתאמה לשאלות מבחן התיאוריה", וזאת תוך אזכור מפורש של משרד
31 התחבורה. בין הכותרות של שני הספרים קיים דמיון מהותי. לא זו אף זו: בגב ספר אילון נרשם (בין
32 השאר): "ספר מאגר שאלות מלא כדוגמת שאלות המבחן". צירוף משפטים זה מותיר בהכרח את
33 הרושם כי ספר אילון מכיל את מאגר השאלות למבחן הרשמי של מדינת ישראל.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 השימוש במילים "מאגר השאלות של המבחן הממוחשב", מלמד כי הנתבעת 1 שאפה לקרב ככל
2 הניתן בין ספרה לבין מבחן התיאוריה, ולהציג את ספרה כספר שמכיל את השאלות שתשאלנה
3 במבחן של משרד התחבורה. הנתבעת 1 עשתה כן מתוך מודעות לזכייה של בורסי במכרז ולזכות
4 ההפצה הבלעדית של בורסי בספר השאלות; וראו למשל עדותו של הנתבע 2 בפ' ע' 119 ש' 5: "כן יש
5 לבורסי זכות בלעדית להפיץ את הספר של מדינת ישראל".
- 6
- 7 הנתבעת 1, באמצעות הנתבע 2, הייתה מצויה בנושא המכרז לעריכה ולפרסום מאגר שאלות רשמי
8 שישמש למבחני התיאוריה. היא ידעה על הרפורמה הממשלתית בתחום זה, הכירה את ספר בורסי
9 ונחשפה לחומרים מתוכו עוד בטרם פורסם. כאמור, הנתבע 2 הצהיר שהוא מתמחה בהוראת
10 התיאוריה מזה שנים (ס' 3-5 לתצהירו מיום 16.6.2013). ספר אילון הוצא על מנת להשתלב ברפורמת
11 המחשוב של משרד התחבורה (ס' 14 לתצהירו הנ"ל). ויותר מכך: הנתבע 2 היה בעל נגישות לחומרים
12 מתוך ספר בורסי כבר בשלבי הכנתו ועוד בטרם פורסם (וראו, למשל, בס' 21 לתצהירו הנ"ל: "...
13 הפצת ספר מאגר השאלות [של בורסי] התעכבה עד להוצאת המהדורה השנייה מ-2007 משופרת...
14 שבה הייתי מעורב רק ביחס לפורמט וכתיבת 52 שאלות התמרורים בלבד בפורמט זכויות היוצרים
15 בבעלותי של 4 תמרורים לשאלה, שהוכנו על ידי והטעמת כל השאלות של ספר מאגר השאלות
16 למחשבי משרד הרישוי, הכל בהתאם לסיכום הדברים שהיה ביני לבין מה שלמה פרץ והתובעת
17 ושהופר על ידם...".
- 18
- 19 הדמיון הרב בין הכותרת של ספר אילון לכותרת בספר בורסי, על רקע ההקשר העובדתי המסוים שבו
20 דמיון זה התקיים, מבסס את טענת התובעות, לפיה הנתבעת 1 אמנם העתיקה את הכותרת, בניסיון
21 לשוות לספר אילון נופך רשמי, ובזיקה למבחן התיאוריה של משרד התחבורה.
- 22
- 23 לצד העתקה, יש בכותרת הנ"ל גם משום "גניבת עין" וכן "תיאור כוזב", כמשמעותם של מונחים
24 אלה בחוק עוולות מסחריות, התשנ"ט-1999. גניבת עין מתרחשת שעה שעוסק גורם לכך "שנכס
25 שהוא מוכר או שירות שהוא נותן, יחשבו בטעות כנכס או כשירות של עוסק אחר או כנכס או כשירות
26 שיש להם קשר לעוסק אחר" (ס' 1(א) לחוק). "תיאור כוזב" מתרחש שעה שעוסק מפרסם מידע
27 "אשר הוא יודע או שהיה עליו לדעת שהוא אינו נכון, לגבי עסק, מקצוע, נכס או שירות, שלו או של
28 עוסק אחר" (ס' 2(א) לחוק). הנתבעת 1 בחרה להשתמש בכותרת הצובעת את ספרה בצביון של מעמד
29 רשמי, בניסיון להדמות לספרה של בורסי. בכך חטאה להצגה נכונה של הדברים כהווייתם. הנתבעת
30 1 עשתה כן מתוך מודעות מלאה לזכות ההפצה הבלעדית של בורסי על רקע זכייתה במכרז, ובכך
31 עוולה בעוולות הנ"ל שלפי חוק עוולות מסחריות.
- 32
- 33

הטענה להעתקת שאלות

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1
2 156. כאמור, מר פרץ טען כי הנתבעים 1-3 הפיצו את ערכת הלימוד שלהם כשהיא מכילה את ספרן של
3 התובעות במלואו. לדבריו, "הנתבעים הגדילו לעשות ובמטרה לטשטש את עקבות ההפרה
4 הליטראליות שלהם ביצעו שינויים קוסמטיים מזעריים בערכת הלימוד המפרה כגון שינויי סדר
5 המילים בשאלות ובתשובות, שימוש במילים נרדפות ושלעיתים אף שינוי של תשובה מסיחה אחת על
6 מנת להרחיק עצמם מהעתקת ספר ההכנה ומהפרת רישיונה הייחודי של התובעת" (ס' 27 לתצהירו).
- 7
8 157. מר פרץ הציג בתצהירו שתי דוגמאות להעתקה הנטענת (שאלה B393 ושאלה B399 - ר' ס' 33-40
9 לתצהירו). בחקירת הנתבע 2 וכן בסיכומים ב"כ התובעות הציג דוגמאות נוספות (ס' 95-136 לסיכומי
10 התובעות).
- 11
12 158. בהקשר זה, הנתבעים העלו טענה מקדמית, לפיה התובעות הרחיבו חזית בהצגת שאלות שלא הוזכרו
13 בכתב התביעה המתוקן ובתצהירים (ס' 125-127 לסיכומים). אין בידי לקבל טענה זו. התובעות טענו
14 בכתב התביעה המתוקן וכן בתצהירו של מר פרץ כי בספר אילון הועתקו שאלות, והציגו דוגמאות
15 לכך (ס' 52-60 לכתב התביעה המתוקן וס' 33-40 לתצהיר מר פרץ מיום 14.3.2013). בחקירה הנגדית
16 של הנתבע 2 הוצגו מקרים נוספים (ראו בפי' ע' 116 ש' 5 עד ע' 117 ש' 6 ובע' 117 ש' 28 עד ע' 120 ש'
17 22). לעניין זה, אין צורך שבכתב התביעה תוזכרנה כל השאלות שלפי הנטען הועתקו. די בהצגת
18 הטענה עצמה, לצד מספר דוגמאות המובאות לאישושה. אמנם, היה מקום כי מלוא ההעתקות
19 הנטענות תפורטנה ברחל בתך הקטנה בתצהירי העדות הראשית מטעם התובעות – ודבר זה לא נעשה.
20 עם זאת, הנתבעים לא נפגעו בזכויותיהם הדיוניות: שני הספרים הרלבנטיים להשוואה (ספר בורסי
21 וספר אילון) הונחו בפניהם והם מוכרים להם היטב. הנתבעים התמודדו עם כל אחד מהמקרים
22 הנטענים לגופם, והגישו את הסבריהם: במסגרת תשובות הנתבע 2 בחקירתו הנגדית; במסגרת
23 הודעה משלימה, על נספחיה, מיום 19.4.2015 בעניין "קובץ תקנות התמרורים שהיה קיים לפני
24 תקנות התמרורים 2010"; וכן בהרחבה בסיכומיהם.
- 25
26 159. להלן אבחן את טענות התובעות בעניין העתקת שאלות, לגופן.
- 27
28 160. שאלה B393 בספר בורסי: בורסי טענה כי שאלה B393 הועתקה בשאלה 478 בספר אילון (ס' 100-
29 96 לסיכומיה). הנתבעים השיבו כי המלל שונה וכי ממילא אין הרבה אפשרויות לשאול שאלות בנושא
30 חנייה ועצירה אסורות (ס' 143 לסיכומיהן).
- 31
32 161. מעיון בשאלות, רואים שסדר תמונות התמרורים זהה, ובהתאמה גם סדר התשובות. לגבי המלל -
33 השאלה בספר בורסי מופיעה כך: "הרשות אסרה חנייה ועצירה בצד הדרך. איזה תמרור תציב הרשות

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 במקום? השאלה בספר אילון מופיעה כך: "איזה תמרור יוצב בצד דרך בה, אסורה תנייה ועצירה?".
- 2 קיים דמיון רב באופן הצגת השאלה, בסדר התשובות ובתמרורים המוצגים. להמחשה, יוצג צילום
- 3 השאלה מספר בורסי, ולאחריו צילום השאלה מספר אילון:

4

5

6

7

- 8 שאלה B399 בספר בורסי: בורסי טענה כי שאלה B399 בספר מצויה בספר אילון בשאלה 959 (ס' 101-105 לסיכומיה). הנתבעים השיבו כי המלל שונה, וכי לעיתים קרובות לא ניתן לבטא את השאלות בצורות שונות כל כך (ס' 149 ו-151 לסיכומי הנתבעים).

11

- 12 163. בשתי השאלות מופיעים אותם איורי תמרורים בשינוי סדר ההופעה. סדר התשובות המסיחות הוא זהה, פרט להיפוך בסדר התשובות ג' ו-ד'. השאלה בספר בורסי נרשמה כך: "איזה תמרור לא יוכל להופיע בדרך מהירה?". בספר אילון השאלה מופיעה כך: "איזה מהתמרורים הבאים, לא יוכל להופיע בדרך בין עירונית?". המלל דומה ביותר, פרט לשינוי בביטוי "דרך מהירה" לעומת "דרך בין עירונית". גם כאן, קיים דמיון רב. להמחשה:

17

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1

2

3

4

5

6

7

8

9

164. שאלה B397 בספר בורסי: בורסי טענה כי שאלה B397 בספרה העתקה בשאלה 958 בספר אילון: "השאלות כמעט זהות לחלוטין ומתייחסות לאותו תמרור דווקא, מס' 401; כאשר שלושה מבין 4 המסיחים זהים לחלוטין" (ס' 111 לסיכומיה). הנתבעים השיבו כי המלל שונה, התמרורים שונים והסדר שלהם שונה (ס' 158, 159 ו-161 לסיכומיהם).

10

11

12

13

14

15

16

165. בשאלה זו נעשה שימוש באותם איורי תמרורים, פרט לתמרור אחד (בספר בורסי - תמרור 405 ובספר אילון - תמרור 403). התשובות מופיעות בסדר שונה. השאלה בספר בורסי נרשמה כך: "בכניסה לדרך הוצב תמרור 401. איזה תמרור יוצב בכניסה מצידה האחר של הדרך?". בספר אילון השאלה מופיעה כך: "איזה תמרור יוצב בכניסה לקטע דרך, שבכניסה לצידה האחר הוצב תמרור מס. 401: יש דמיון רב במלל של השאלות. אשר להצגת התמרורים, יש לזכור שמדובר בתחום מקצועי מוגדר ויש הגיון בהצגת תמרורים שעשויים להתאים, כדי לאתגר את התלמיד. במקרה זה, דומה שאין די דמיון כדי לבסס טענת העתקה, הנה כך:

17

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

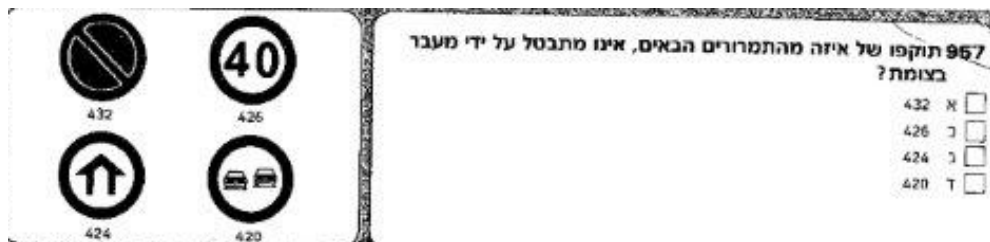
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15

166. שאלה B396 בספר בורסי: בורסי טוענת כי שאלה B396 בספרה מצויה בספר אילון בשאלה 957: "השאלות כמעט זהות לחלוטין; כאשר שלושה מבין 4 המסיחים זהים לחלוטין, אם כי הנתבעים החליפו את המיקום בין תמרור 424 לבין תמרור 432" (סי' 112 לסיכומיה). הנתבעים השיבו כי המלל בשאלות שונה, וכי לעיתים קרובות לא ניתן לבטא את השאלות בצורות שונות, ומכאן נוצר הדמיון (167-171 לסיכומיהם).

167. לעניין איורי התמרורים - בספר אילון השתמשו באותם תמרורים, פרט לתמרור 504 המופיע בספר בורסי לעומת תמרור 420 המופיע בספר אילון. התשובות לא מופיעות באותו סדר. השאלה בספר בורסי נרשמה כך: "תוקפו של איזה מהתמרורים הבאים לא יפוג בצומת בזמן הקרוב?". בספר אילון השאלה מופיעה כך: "תוקפו של איזה מהתמרורים הבאים, אינו מתבטל על ידי מעבר בצומת?". אין זהות במלל, אך קיים דמיון בשאלות. להמחשה:

16

17

18

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1. 168. שאלה B389 בספר בורסי: בורסי טענה כי שאלה B389 בספרה הועתקה בשאלה 956 בספר אילון. לטענתה: "השאלות כמעט זהות לחלוטין, שניים מבין 4 המסיחים זהים לחלוטין" (ס' 113 לסיכומיה). הנתבעים טענו כי המלל שונה והתמרורים שונים (ס' 172-178 לסיכומיהם).
- 2.
- 3.
- 4.
5. 169. לעניין התמרורים - בספר אילון השתמשו רק בשני תמרורים המופיעים בשאלה B389 בספר בורסי (תמרורים 148 ו-149). מלל השאלה בספר בורסי מופיע כך: "איזה תמרור יוצב בקצוות הדרך, מימין ומשמאל לה?" בספר אילון השאלה מופיעה כך: "באיזה מהתמרורים הבאים, שיוצבו בצד הכביש, נוכל לדעת באם זה צד ימין או צד שמאל של הכביש?". אין לפנינו דמיון מהותי המבסס טענת העתקה. הנה כך:

10

11

12

13

14. 170. שאלה B388 בספר בורסי: בורסי טענה כי שאלה B388 בספרה מצויה בספר אילון בשאלה 955. לפי הנתען, "השאלות כמעט זהות לחלוטין ומתייחסות לאותו תמרור דווקא, מס' 901; כאשר מסיח אחד זהה לחלוטין והשניים האחרים מבין 4 המסיחים נמנים על אותו סוג תמרורים בהפרש של שני מספרים (930 לעומת 932 ו 427 לעומת 425 אצל בורסי)... " (ס' 114 לסיכומיה). הנתבעים השיבו שהמלל שונה, המסיחים שונים והתמרורים שונים (ס' 179-186 לסיכומיהם).

19

20. 171. לעניין התמרורים - רק אחד זהה (תמרור 902). לעניין המלל - השאלה בספר הבורסי מופיעה כך: "איזה תמרור מציין את תפוגתו של תמרור 901?". בספר אילון השאלה מופיעה כך: "איזה מהתמרורים הבאים יסיים את תוקפו של תמרור מס. 901?". המלל של השאלה מבטא את ההסבר

22

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 של תמרור 902 - סיום תוקפו של תמרור 901. נוכח האופי הטכני של השאלה, אני מקבלת כי במקרה
2 זה אין לצפות לגיוון רב, שעה שמדובר בהסבר על תמרור. וראו:

3

4

5

6

7 172. שאלה B386 בספר בורסי: בורסי טוענת כי שאלה B386 בספרה הועתקה בספר אילון בשאלה 954.

8 לדבריה: "השאלות כמעט זהות לחלוטין ומתייחסות לאותו תמרור דווקא, מס' 224; כאשר 2

9 תמרורים מסיימים זהים לחלוטין ואחד מבין 4 המסיימים נמנה על אותו סוג תמרורים בהפרש של

10 ארבעה מספרים" (229 לעומת 225 אצל בורסי)... " (ס' 115 לסיכומיה). הנתבעים טענו כי המלל שונה,

11 התמרורים שונים והסדר שלהם שונה. לטענתם, כדי לשאול שאלה על נתיב לאופניים ברור שיש

12 להציב מסיימים של תמרורים דומים (ס' 187-193 לסיכומיהם).

13

14 173. לעניין התמרורים - מדובר באותם תמרורים פרט לאחד (בשאלה בספר בורסי תמרור 225 ובשאלה

15 בספר אילון תמרור 405). לעניין המלל - השאלה בספר בורסי מופיעה כך: "איזה תמרור יוצב או

16 יסומן עם תמרור 224?". בספר אילון השאלה מופיעה כך: "איזה מהתמרורים הבאים יוצב או יסומן

17 ביחד עם תמרור מס. 224?". יש דמיון רב בשאלות, בתמרורים וכן בסידור התשובות. הנה כך:

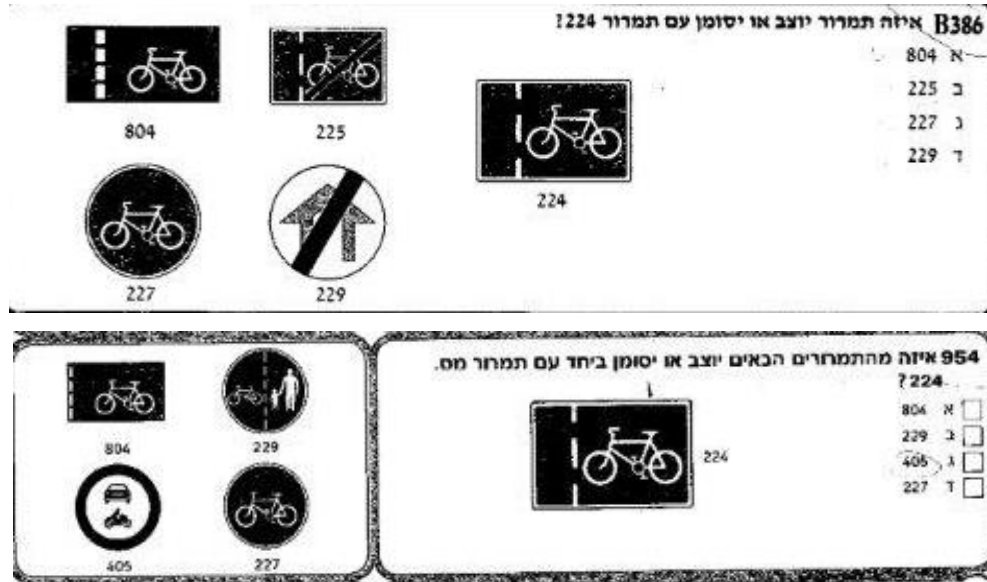
18

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1

2

3

174. שאלה B369 בספר בורסי: בורסי טוענת כי שאלה B369 בספרה הועתקה בשאלה 951 בספר אילון.

"השאלות כמעט זהות לחלוטין ומתייחסות לאותו תמרור דווקא, מס' 303; כאשר מסיח אחד מבין 4 המסיחים זהה לחלוטין והאחרים שונים" (ס' 116 לסיכומיה). הנתבעים השיבו כי המלל של השאלות הוא שונה, התמרורים שונים והמסיחים שונים. הנתבעים טענו כי שאלה זו הייתה קיימת בקובץ המולטימדיה של הנתבעת 1 משנת 2001 (ס' 194-200 לסיכומיהם).

9

175. לעניין התמרורים - התמרורים בכל שאלה שונים, פרט לתמרור נשוא השאלה עצמה - 303, ולתמרור

121 המופיע בתשובות. שלושת התמרורים האחרים שהוצגו הם שונים. לגבי המלל - השאלה בספר בורסי מופיעה כך: "הבחנת בתמרור 303 איזה תמרור יוצב לפניו?". בספר אילון השאלה מופיעה כך: "איזה מהתמרורים הבאים, יוצב לפני תמרור מס. 303?". קיים דמיון רב בשאלות. עם זאת, לא נעשה שימוש באותם מסיחים:

14

15

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1

2

3 176. עיינתי בשאלה המופיעה בקובץ המולטימדיה של נתבעת 1 משנת 2001 (נספח ב' לתצהיר לזיון).

4 השאלה שם מתייחסת להתקרבות למעגל תנועה, אך היא אינה משתמשת בתמרור 303, ועל כן אינה

5

רלבנטית לדיון דנא.

6

7 177. שאלה B364 בספר בורסי: בורסי טוענת כי שאלה B364 בספרה מצויה בשאלה 950 בספר אילון.

8 לטענתה: "השאלות כמעט זהות לחלוטין ומתייחסות לאותו תמרור דווקא, מס' 814; כאשר 2

9 מסיחים מבין 4 המסיחים נמנים על אותו סווג תמרורים בהפרש של מספר אחד (110 לעומת 111 ו-

10 621 לעומת 622 אצל בורסי המהווים האחד תמונת ראי של השני)" (ס' 117 לסיכומיה). הנתבעים

11 טענו כי המלל שונה, התמרורים שונים וכל המסיחים שונים לחלוטין (ס' 201-207 לסיכומיהם).

12

13 178. לעניין התמרורים – קיים דמיון, אך אין זהות. לגבי המלל - השאלה בספר בורסי מנוסחת כך:

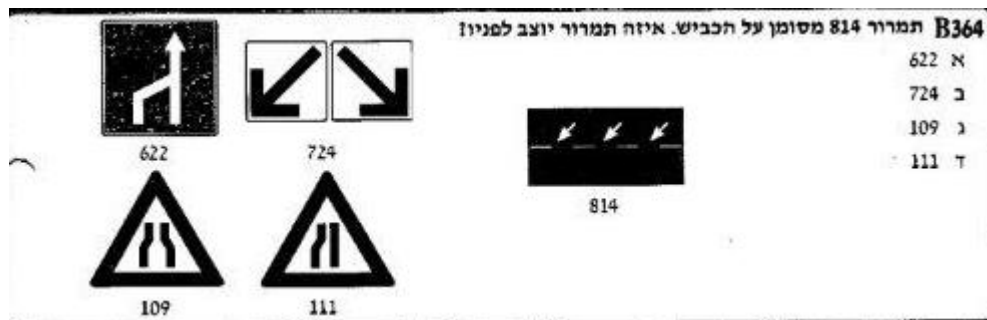
14 "תמרור 814 מסומן על הכביש. איזה תמרור יוצב לפניו?" השאלה בספר אילון מנוסחת כך: "איזה

15 מהתמרורים הבאים יוצב לפני מקום בו נמצא תמרור מס. 814?" קיים דמיון רב בשאלה, ואולם

16

המסיחים שונים. וראו:

17

18

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1

2

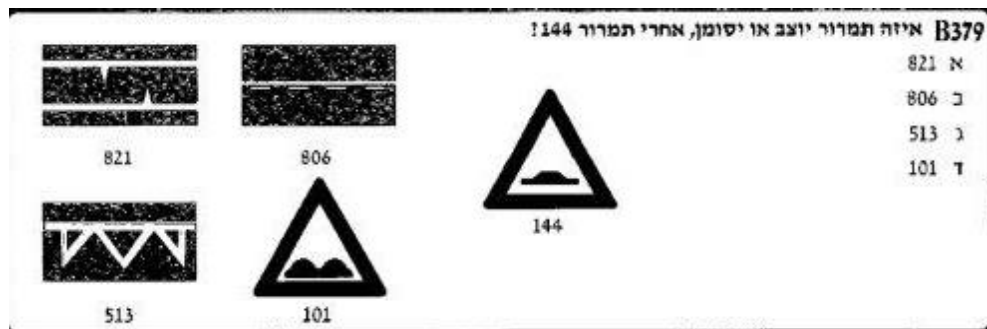
3 179. שאלה B379 בספר בורסי: בורסי טוענת כי שאלה B379 בספרה מצויה בשאלה 953 בספר אילון.

4 לטענתה: "השאלות זהות לחלוטין ומתייחסות לאותו תמרור דווקא, מס' 144; כאשר 2 תמרורים
5 מסיחים הנמצאים בקו אלכסוני אחד כלפי השני זהים לחלוטין אלא שהאלכסון האחד הינו תמונת
6 ראי של האלכסון השני" (ס' 118 לסיכומיה). הנתבעים טענו כי המלל של השאלות שונה, התמרורים
7 שונים והסדר שלהם שונה (ס' 208-214 לסיכומיהם).

8

9 180. לעניין התמרורים - מדובר בשאלה על אותו תמרור - 144. בשאלות המסיחות ישנה חזרה על שני
10 תמרורים המופיעים בספר בורסי (תמרור 101 ו 821). לגבי המלל - השאלה בספר בורסי מופיעה כך:
11 "איזה תמרור יוצב או יסומן אחרי תמרור 144?" השאלה בספר אילון מופיעה כך: "איזה תמרור
12 יוצב או יסומן אחרי תמרור 144?". המלל בשתי השאלות הוא זהה. בתשובות יש שימוש בשני
13 מסיחים זהים:

14

15

16

17

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

181. שאלה B375 בספר בורסי: בורסי טענה כי שאלה B375 בספרה מצויה בשאלה 952 בספר אילון. לטענתה: "השאלות כמעט זהות לחלוטין ומתייחסות לאותו תמרור דווקא, מס' 135; כאשר שלושה מבין 4 המסיחים זהים לחלוטין" (ס' 119 לסיכומיה). הנתבעים טענו כי המלל שונה, סדר התמרורים שונה וכי יש לזכור כי "לעיתים קרובות לא ניתן לבטא השאלות בצורות שונות כל כך ויתכן שלעיתים יהיה דמיון השאלות..." (ס' 215-221 לסיכומיהם).
182. מדובר בשאלה על אותו תמרור - 135. בתשובות המסיחות נעשה שימוש באותם תמרורים. השאלה בספר בורסי מופיעה כך: "איזה תמרור יוצב בדרך, לאחר מקום הצבתו של התמרור 135?". השאלה בספר אילון מופיעה כך: "הצבתו של תמרור מס. 135, תחייב הצבתו של מי מהתמרורים?". העיון מלמד כי בפנינו שאלות דומות ביותר:

12

13

14

183. שאלה B376 בספר בורסי: בורסי טענה כי שאלה B376 בספרה הועתקה לשאלה 793 בספר אילון. לטענתה: "השאלות זהות לחלוטין בדרגה של העתקה מילולית ממש; כאשר 3 תמרורים מסיחים מבין הארבעה זהים לחלוטין" (ס' 120 לסיכומיה). הנתבעים טענו כי המלל של השאלות דומה וכי התמרורים שונים בסדר שלהם. עוד נטען כי השאלה מופיעה בקובץ המולטימדיה של נתבעת 1 משנת 2001 (ס' 222-228 לסיכומיהם).

18

19

20

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 184. לעניין התמרורים - מדובר בשלושה מסיחים זהים מבין ארבעה (בורסי השתמשה בתמרור 707 ובספר
 2 אילון מופיע תמרור 301). השאלה בספר בורסי מופיעה כך: "איזה תמרור המוצב בדרך מציין מקום
 3 מעבר חצייה להולכי רגל?". השאלה בספר אילון מופיעה כך: "איזה תמרור המוצב בדרך מציין מקום
 4 מעבר חצייה להולכי רגל?". המלל בשתי השאלות הוא זהה. יש שימוש בשלושה מבין ארבעה
 5 מסיחים. אשר על כן, בפנינו דמיון רב מאוד בין שתי השאלות. הנה כך:

6

7

8

9

- 10 185. אין בידי לקבל את טענת הנתבעים לגבי העתקת השאלה מקובץ המולטימדיה משנת 2001, שם נעשה
 11 שימוש במסיחים שונים.

12

- 13 186. שאלה B404 בספר בורסי: בורסי טוענת כי שאלה B404 בספרה מצויה בשאלה 792 בספר אילון.
 14 "השאלות כמעט זהות לחלוטין; כאשר 2 מבין 4 המסיחים זהים לחלוטין" (ס' 121 לסיכומיה).
 15 הנתבעים טענו כי המלל אינו דומה, התמרורים שונים והסדר שלהם שונה (ס' 229-235 לסיכומיהם).

16

- 17 187. השאלה בספר בורסי מנוסחת כך: "איזה תמרור, בהגדרתו, מחייב אותך למלא אחר שתי הוראות?".
 18 השאלה בספר אילון מנוסחת כך: "איזה מהתמרורים הבאים, מחייב בלשוננו, ביצוע של שתי פעולות
 19 עוקבות, בסדר פעולה קבוע?". המילים שנבחרו הן שונות, אם כי מבנה השאלה הוא דומה. לעניין
 20 התמרורים, בתשובות המסיחות נעשה שימוש בשני תמרורים זהים - תמרור 302 ותמרור 304. הנה
 21 כך:

22

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1

2

3

4 188. שאלה B557 בספר בורסי: בורסי טענה כי שאלה B557 בספרה הועתקה לשאלה 734 בספר אילון.

5 לטענתה: "השאלות כמעט זהות לחלוטין; התמרורים זהים לחלוטין, כאשר 1 מבין 4 המסיחים זהים
6 לחלוטין" (ס' 122 לסיכומיה). הנתבעים טענו כי המלל אינו דומה והמסיחים שונים (ס' 242-236
7 לסיכומיהם).

8

9 189. השאלה בספר בורסי מנוסחת כך: "מי רשאי לנסוע על פי תמרורים אלה?" השאלה בספר אילון

10 נוסחה כך: "למי מותר לנסוע על פי תמרורים מס. 209, 210 בהתאמה (החיצים בצהוב)?" המלל של
11 שתי השאלות הוא שונה. גם התשובות המסיחות הן שונות. הנה כך:

12

13

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1
2

3 190. בורסי טענה כי בשאלה B557 מוצגים תמרום 209 ו-210 שאינם מופיעים בלוח התמרום החדש,
4 ולמרות זאת הם מופיעים בשאלה 734 בספר אילון (ס' 123 לסיכומיה). ואולם, הנתבעים צירפו
5 למוצגיהם טיוטת לוח תמרום מיום 13.3.2005 ושם מופיעים התמרום הנ"ל (נספח יח' למוצגי
6 הנתבעים).

7

8 191. שאלה B560 בספר בורסי: בורסי טענה כי שאלה B560 בספרה מצויה בשאלה 737 בספר אילון.
9 לטענתה: "השאלות זהות לחלוטין; התמרום (השמאליים שבספר ההכנה ובספר המפר) זהים
10 לחלוטין; כאשר 1 מבין 4 המסחים זהים לחלוטין" (ס' 124 לסיכומיה). הנתבעים טענו כי המלל
11 איננו דומה וכמות התמרום אינה זהה (ס' 243-251 לסיכומיהם).

12

13 192. לגבי המלל - השאלה בספר בורסי מנוסחת כך: "מי רשאי להמשיך בנסיעה כשהחץ צבוע בצבע
14 צהוב?". השאלה בספר אילון מנוסחת כך: "למי מותר לנסוע על פי תמרום מס. 212 כשהחץ צבוע
15 בצבע צהוב?". המלל דומה ביותר, ואולם התשובות המסוחות הן שונות. ראו:

16

B560 מי רשאי להמשיך בנסיעה כשהחץ צבוע בצבע צהוב?

- א. הנוהג ברכבת קלה בלבד.
- ב. הנוהג ברכב המסיע מעל 4 נוסעים.
- ג. הנוהג ברכב המשמש לתחבורה ציבורית.
- ד. רכב הרשאי להסיע 11 נוסעים או יותר.

17

18

בית משפט השלום בראשון לציון

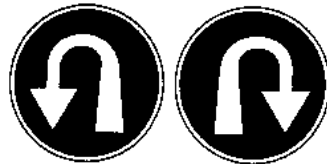
ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

193. שאלה B561 בספר בורסי: בורסי טוענת כי שאלה B561 בספרה מצויה בשאלה 738 בספר אילון. נטען: "השאלות זהות לחלוטין; אך שונות מן השאלות בנוגע לאותו תמרור שנשאלו בדוגמא 15; התמרורים (השמאליים שבספר ההכנה ובספר המפר) זהים לחלוטין, כאשר 1 מבין 4 המסיחים זהים לחלוטין" (ס' 126 לסיכומיה). הנתבעים טענו, בין היתר, כי המלל אינו דומה, איורי התמרורים אינו זהה, כל המסיחים שונים וכמות התמרורים בשאלה אינה זהה (ס' 252-257 לסיכומיהם).

194. השאלה בספר בורסי מנוסחת כך: "מי רשאי להמשיך בנסיעה על פי התמרור?". השאלה בספר אילון מנוסחת כך: "מי רשאי להמשיך בנסיעה על פי התמרור?". המלל של שתי השאלות הוא זהה. בספר בורסי מופיע איור של תמרור נוסף. לעניין התשובות – אחת זהה וכל השאר שונות. וראו:

B561 מי רשאי להמשיך בנסיעה על פי התמרור?

- א רכב הרשאי להסיע 11 נוסעים או יותר
- ב הנוהג ברכב המסיע מעל 4 נוסעים.
- ג הנוהג ברכבת קלה בלבד.
- ד הנוהג ברכב המשמש לתחבורה ציבורית.

12
13
14
15

738 מי רשאי להמשיך בנסיעה על פי התמרור?

- א נוהג ברכב תחבורה ציבורית.
- ב לכל רכב סנועי.
- ג למי שיש היתר מהרשות הרישו.
- ד לרכב בטחון בלבד.

16
17
18
19
20

195. שאלה B558 בספר בורסי: בורסי טוענת כי שאלה B558 בספרה מצויה בשאלה 735 בספר אילון. טענתה: "השאלות כמעט זהות לחלוטין; התמרורים זהים לחלוטין, כאשר 2 מבין 4 המסיחים זהים לחלוטין" (ס' 128 לסיכומיה). הנתבעים השיבו כי המלל והמסיחים שונים והתשובה הנכונה היא הגדרת התמרור בחוק (ס' 258-262 לסיכומיהם).

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 196. לגבי המלל - השאלה בספר בורסי מנוסחת כך: "מה משמעות התמרור". השאלה בספר אילון
 2 מנוסחת כך: "מה פירושם של תמרורים מס. 211, 212". המלל של שתי השאלות הוא שונה. גם לא
 3 מדובר באותן תשובות מסיחות. וראו:

4

B558 מה משמעות התמרור?

- א סע בפניית פרסה, עבור לפני התמרור.
 ב סע ימינה או שמאלה, עבור אחרי התמרור.
 ג סע ימינה ואחר כך שמאלה, עבור לפני התמרור.
 ד סע בפניית פרסה ימינה או שמאלה, בהתאמה.

5

735 מה פירושם של התמרורים מס. 211, 212?

- א סע בפניית פרסה.
 ב הנסיעה סותרת רק בסיבוב ימינה או סיבוב שמאלה, בהתאמה.
 ג סע לאחור, לפני התמרור.
 ד סע בפניית פרסה שמאלה או פניית פרסה ימינה בהתאמה.

6

7

- 8 197. שאלה B559 בספר בורסי: בורסי טוענת כי שאלה B559 בספרה הועתקה לשאלה 736 בספר אילון.
 9 לטענתה: "השאלות זהות לחלוטין; התמרורים (השמאליים שבספר ההכנה ובספר המפר) זהים
 10 לחלוטין, כאשר 2 מבין המסיחים זהים לחלוטין" (ס' 129 לסיכומיה). הנתבעים טענו כי המלל איננו
 11 דומה, המסיחים שונים ובספר אילון מופיעה תשובה מדויקת המציינת את מספר התמרור הנדרש
 12 (ס' 263-267 לסיכומיהם).

13

- 14 198. השאלה בספר בורסי מנוסחת כך: "באיזה נתיב נתמקם לקראת המשך הנסיעה כשמוצב התמרור
 15 בדרך שלפניך?" השאלה בספר אילון מנוסחת כך: "באיזה נתיב יתמקם נהג לקראת המשך הנסיעה,
 16 כשמוצב תמרור מס. 212 בדרך שלפניו?". המלל של שתי השאלות דומה מאוד. אין זהות של התשובות
 17 המסיחות. להמחשה:

18

19

20

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

B559 באיזה נתיב נתמקם לקראת המשך הנסיעה כשמוצב התמרור בדרך שלפניך?

- א על פי הסימון המופיע על הכביש.
- ב על פי הסימון המופיע בתמרור.
- ג על פי הסימון המופיע ברמזור.
- ד על פי הסימון המופיע בתמרור האזהרה.

1

736 באיזה נתיב יתמקם נהג לקראת המשך הנסיעה, כשמוצב תמרור מס. 212 בדרך שלפניו?

- א בנתיב על פי הסימון המופיע בתמרור.
- ב בנתיב על פי הסימון המופיע על הכביש תמרור מס. 813.
- ג בנתיב השמאלי או הימני בהתאמה, או בכל נתיב אחר.
- ד בנתיב המתאים.

2

3

4 199. שאלה B554 בספר בורסי: בורסי טוענת כי שאלה B554 בספר מצויה בשאלה 740 בספר אילון.

5 לטענתה: "השאלות זהות לחלוטין; התמרורים זהים לחלוטין, כאשר 3 מבין 4 המסיחים זהים

6 לחלוטין..." (סי' 130 לסיכומיה). הנתבעים טענו כי המלל איננו דומה והמסיחים שונים לגמרי (סי'

7 268-273 לסיכומיהם).

8

9 200. השאלה בספר בורסי מנוסחת כך: "מה משמעות התמרור". השאלה בספר אילון מנוסחת כך: "מה

10 פירושו של תמרור מס. 213 כשהחיצים בו בצבע צהוב?". המלל של שתי השאלות הוא שונה. התשובות

11 המסיחות גם הן שונות. ראו:

12

B554 מה משמעות התמרור?

- א עבודות בכביש. עצור מצד ימין או שמאל של התמרור.
- ב עבור את המקום המסומן בתמרור מצידו הימני.
- ג הנסיעה ימינה או שמאלה מותרת למוניות או אוטובוסים בלבד.
- ד מותר לעבור את המקום המסומן בתמרור זה מימין או משמאל - לתחבורה ציבורית בלבד.

13

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

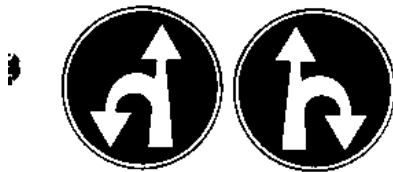
תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 740 מה פירושו של תמרור מס. 213 כשהחצים בו בצבע צהוב?**
- א מותר לעבור את המקום המסומן בתמרור זה סימין או משמאל - עבודות בדרך.
- ב אסור לעבור את המקום המסומן בתמרור זה סימין או משמאל - לתחבורה ציבורית.
- ג הנסיעה למניית או אוטובוסים מותרת ימינה או שמאלה.
- ד מותר לעבור את המקום המסומן בתמרור זה סימין או משמאל - חץ בצבע צהוב, כיוון הנסיעה לתחבורה ציבורית בלבד.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

201. שאלה B556 בספר בורסי: בורסי טוענת כי שאלה B556 בספרה מצויה בשאלה 733 בספר אילון. "השאלות זהות לחלוטין תוך שימוש במילים נרדפות; התמרורים זהים לחלוטין, כאשר 2 מבין 4 המסיחים זהים לחלוטין" (ס' 132 לסיכומיה). הנתבעים השיבו שהמלל איננו דומה וכי התשובה מפנה אל הגדרת התמרור לפי החוק. נטען כי המסיחים שונים לחלוטין (ס' 274-277 לסיכומיהם).
202. השאלה בספר בורסי מנוסחת כך: "מה משמעות התמרורים?" השאלה בספר אילון מנוסחת כך: "מה פירושם של תמרורים מס. 210, 209?". המלל של שתי השאלות הוא שונה, אך השאלה מתייחסת לאותו תמרור. לעניין התשובות המסיחות - הן שונות. ראו:

B556 מה משמעות התמרורים?

- א סע ישר, שמאלה או ימינה, בהתאם לסימון על פני הכביש.
- ב סע רק ישר או ימינה, או רק ישר או שמאלה, בהתאמה.
- ג אסורה הפנייה ימינה, או אסורה הפנייה שמאלה, בהתאמה לסימון על פני הדרך.
- ד סע ישר או פניית פרסה ימינה, או ישר או פניית פרסת שמאלה, בהתאמה.

12

733 מה פירושם של תמרורים מס. 209, 210?

- א סע ישר או פניית פרסה ימינה או ישר או פניית פרסה שמאלה בהתאמה.
- ב סע ישר או ימינה, או ישר או שמאלה, בהתאמה בלבד.
- ג סע ישר או אחורה.
- ד סע ישר או פניית פרסה.

13
14
15
16
17

203. שאלה B550 בספר בורסי: בורסי טוענת להעתקת שאלה B550 מספרה לשאלה 776 בספר אילון. לטענתה: "השאלות זהות לחלוטין תוך שימוש במילים נרדפות; התמרורים זהים לחלוטין, כאשר לשונו של המסיח ב' של הנתבעים, שהוא פסוק ארוך למדי, זהה לחלוטין ללשונו של המסיח ג' של

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 בורסי" (ס' 133 לסיכומיה). הנתבעים טענו כי המלל איננו דומה וכי התשובה הנכונה דומה, משום
2 שזו ההגדרה שבחוק. כן נטען כי המסיחים שונים לחלוטין (ס' 278-281 לסיכומיהם).

3

4 204. השאלה בספר בורסי מנוסחת כך: "מה משמעות התמרור?" השאלה בספר אילון מנוסחת כך: "מה
5 פירושו של תמרור 303?". בהינתן האיור של התמרור, יש לומר כי מדובר בשאלות שנוסחו באופן
6 דומה ביותר. לעניין התשובות - המלל של התשובות המסיחות הוא שונה. ראו:

7

B550 מה משמעות התמרור?

- א סע ימינה או שמאלה. חץ בצבע צהוב מורה על כיוון הנסיעה לתחבורה ציבורית בלבד.
- ב עבור את המקום המסומן בתמרור מצידו הימני או השמאלי.
- ג תן זכות קדימה לתנועה החוצה את דרכך במעגל התנועה או במסילה ועבור את מעגל התנועה מצידו הימני.
- ד פנה שמאלה בלבד ביציאה ממעגל התנועה.

8

777 מה פירושו של תמרור מס. 303?

- א לך זכות קדימה במעגל התנועה או במסילה, עבור את מעגל התנועה מצידו הימני.
- ב מעגל תנועה: תן זכות קדימה לתנועה החוצה את דרכך במעגל התנועה או במסילה ועבור את מעגל התנועה מצידו הימני.
- ג עבור את המעגל שלפניך מצד ימין.
- ד תן זכות קדימה לתנועה החוצה את דרכך במעגל התנועה או במסילה ועבור את מעגל התנועה מצידו השמאלי.

9

10
11 205. שאלה B551 בספר בורסי: נטען כי שאלה B551 הועתקה לשאלה 777 בספר אילון. "השאלות זהות
12 לחלוטין תוך שימוש במילים נרדפות; התמרורים זהים לחלוטין, כאשר 2 שאלות מסיחות דומות"
13 (ס' 134 לסיכומיה). הנתבעים טוענים כי המלל איננו דומה וכל המסיחים שונים (ס' 282-285
14 לסיכומיהם).

15

16 206. השאלה בספר בורסי מנוסחת כך: "כיצד תנהג על פי התמרור?" השאלה בספר אילון מנוסחת כך:
17 "כיצד יפעל נהג על פי תמרור מס. 303?". המלל של שתי השאלות הוא דומה ביותר. אזכור מספרו
18 של התמרור בספר אילון אינו יוצר הבדל, שכן איור התמרור מופיע בשתי השאלות. עם זאת,
19 התשובות המסיחות הן שונות. ראו:

20

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

B551 כיצד תנהג על פי התמרור?

א תן זכות קדימה לתנועה במעגל התנועה.
 ב עבור את המקום המסומן בתמרור מצידו הימני או השמאלי.
 ג תן זכות קדימה לתנועה בדרך החוצה מימין.
 ד סע ימינה או שמאלה. חץ בצבע צהוב מורה על כיוון הנסיעה לתחבורה ציבורית בלבד.

1

777 כיצד יפעל נהג על פי תמרור מס. 303?

א הנהג יתן זכות קדימה לתנועה במעגל התנועה הבאה מימין.
 ב הנהג יעבור את המעגל מצידו השמאלי, ויתן זכות קדימה לתנועה הבאה מימין.
 ג הנהג יתן זכות קדימה לתנועה החוצה את דרכו, במעגל התנועה.
 ד הנהג יסח את זכות הקדימה שסביבה לו, ויעבר את המעגל ששמאל.

2

3

4 207. שאלה B553 בספר בורסי: בורסי טוענת כי שאלה B553 בספר מצויה בשאלה 778 בספר אילון.

5 לטענתה: "השאלות זהות לחלוטין תוך שימוש במילים נרדפות; התמרורים זהים לחלוטין, כאשר

6 2 שאלות מסיחות דומות" (ס' 134 לסיכומיה). הנתבעים השיבו גם כאן שהמלל אינו דומה,

7 התשובה הנכונה היא ההגדרה בחוק ל"מעגל תנועה" והמסיח השני הדומה הוא שמו של המעגל

8 שצורתו כיכר, ואילו שאר המסיחים שונים לגמרי (ס' 286-289 לסיכומיהם).

9

10 208. השאלה בספר בורסי מנוסחת כך: "כיצד נקרא התמרור?" השאלה בספר אילון מנוסחת כך: "מה

11 שמו של תמרור מס. 303?". המלל של השאלות כמעט זהה. לעניין התשובות המסיחות - מופיעות

12 תשובות בניסוח דומה ביותר. ראו:

13

14

B553 כיצד נקרא התמרור?

- א כיכר תנועה.
- ב מעגל תנועה.
- ג צומת סיבובי.
- ד צומת מעגלי.

15

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

778 מה שמו של תמחר מס. 303 ?

- א מעגל תנועה.
- ב כיכר תנועה.
- ג תנועה סיבובית לסניף.
- ד דרך לרכב סיבובי בלבד.

1

2

3 209. לסיכום: עיינתי בכל השאלות שבורסי טענה כי הועתקו מספרה לספר אילון. בחלק מן המקרים,
 4 אמנם קיים דמיון רב: הן בהצגת השאלות ובניסוחן, הן בניסוח התשובות, הן בסידור ארבע
 5 התשובות הפוטנציאליות והן בסידור איורי התמרורים. אמנם, מדובר בתחום מקצועי מוגדר,
 6 ומלכתחילה אין לצפות בו לגיוון רב. עם זאת, השינויים הקלים בנוסחי השאלות, כמו גם בסידור
 7 התשובות והתמרורים תומכים בטענת התובעות, כי ספר בורסי עמד לנגד עיניו של הנתבע 2 שעה
 8 שחיבר את ספר אילון.

9

10 210. המסקנה בדבר העתקה מתחזקת, בשים לב לנגישות שהייתה לנתבע 2 לספר בורסי, שפרסומו קדם
 11 לספר אילון. בנוסף, התברר כי הנתבע 2 נהנה גם מנגישות לחומרים ששימשו להכנת ספר בורסי.
 12 כפי שנראה בהמשך (במסגרת הדיון בתביעה-שכנגד), מר לוינ נכח בישיבות במשרד התחבורה, בהן
 13 נדון ספר השאלות של בורסי. מר נצר הצהיר על מכתב ששלח למר רובינשטיין ביום 5.6.2008, ובו
 14 התלונן והתריע בפני מר רובינשטיין על כך ש"חומרי ליבה" של ספר בורסי מועברים שלא ברשות
 15 אל מר לוינ (ראו ס' 3 לתצהירו מיום 13.3.2013 ונספח יט' בתיק מוצגי התובעות):

16

17 "משה יש להורות לאירית חד משמעית ומידית כי עליה להעביר את כל החומרים
 18 השייכים למכרז אלי ו/או לבורסי דרך מר סרגי במידית.

19

20 אין לה כל סמכות מבעלי המכרז ואין לה כל מעמד משפטי לעשות ו/או לגעת
 21 בחומרים השייכים למכרז (בין היתר להזכיר כי היא לא חתומה על סודיות ומדובר
 22 בעבירה "פלילית" מול משרד התחבורה, וכל החומר הנמצא ברשותך וברשותה **זולג**
 23 **בצורה חופשית למר איתמר לוינ**).

23

24 להזכירך כי את המכרז קיבל "בורסי" ולא אנחנו, אנחנו "עובדים אצל בורסי" לטוב
 25 ולרע.

25

26 כל החומרים שייכים ל"בורסי" ובהמשך למשרד התחבורה ואין לה, ו/או לך סמכות
 27 לעשות את מה שעשתה או עשיתם. **אני מדגיש כי טרם העברתי את ההוכחות החז**
 28 **משמעיות שישי בידי למר "בורסי" כי חומרי הליבה של הספרים נמצאים במקור**
אצל מר לוינ כולל תמונות שאותם אני צילמתי ומר לוינ השתמש בהם בספרים

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 **שכתב, אני מדגיש תמונות במקור לא תמונות סרוקות, ומה עם התמרורים האם אני**
2 **צריך להוסיף?? (ההדגשות במקור).**"

3
4
5 מר נצר לא נחקר על מכתבו זה בחקירתו הנגדית. הנתבעים גם לא הזמינו את מר רובינשטיין להעיד
6 על מנת להפריך את עדותו של מר נצר בנקודה זו.

7
8 211. הנה כי כן, יש לומר כי מר לוין נהנה מנגישות לספר בורסי, בהיותו קודם לספר אילון, וכן מנגישות
9 ל"חומרי ליבה" ששימשו להכנה של ספר בורסי. יש לזכור, כי הנתבעים 1-2 שאפו לשוות לספר
10 אילון נופך רשמי ולקרבו, ככל הניתן, למאגר השאלות של מבחן התיאוריה – וזאת כמבוסס
11 בכותרת שבחרו לספר אילון. הנגישות והמניע, לצד הדמיון בשאלות, תומכים במסקנה עובדתית
12 בדבר העתקה.

הטענה להעתקת גרפיקה של תמרורים

13
14
15
16 212. בורסי טענה כי "הנתבעים ציינו בתיאור כוזב על גבי ערכת הלימוד המפרה כי הינה ערכה חדשה
17 המכילה את לוח התמרורים החדש, וזאת על אף העובדה כי תמרורים אלו הופיעו רק בספר ההכנה
18 ומעולם לא פורסמו על ידי משרד התחבורה ולא פורסמו ברשומות אלא בשלהי השנים 2010 ו-
19 2011..." (ס' 92 לסיכומי התובעות).

20
21 213. הנתבעים השיבו כי אין בדין איסור להעתיק תמרורים שפורסמו על ידי מדינת ישראל, וכי קובץ
22 התמרורים הרשמי מפורסם ברשומות ומהווה דבר חקיקה לכל דבר וענין (ס' 87 לסיכומי
23 הנתבעים).

24
25 214. בורסי טענה שהעתקת האיורים הוכחה בדרך של "מבחן השגיאות" (ס' 137 לסיכומים). בעניין זה,
26 מר נצר העיד:

27 "התמרורים של מדינת ישראל שפורסמו משמשים אותנו בשאלות שהכנו, אנחנו כדי למנוע
28 גניבת יוצרים ביצענו כמה תיקונים מינוריים בתמרורים, בקבוצת תמרורים, שנדע שזה שלנו.
29 ביצענו שינויים, שגיאות. למשל תמרור של מקום מעבר חציה להולך רגל. התמרור הכחול. אז
30 הוספנו להולך רגל כובע. בתמרור אחר קטמנו משהו, הורדנו איזה שהוא סימן. עשינו את זה
31 כדי לסמן את החומר שלנו. ואז ראיתי שהתמרורים שהשתמש בהם מר כהן הם מבית יוצר
32 זהה לשלנו. גילית את הסימנים הייחודיים שלי, כל מיני שגיאות קטנטנות שעשיתי...
33 ש. ... אתה הוספת סימנים לתמרורים עצמם?
34 ת. כן.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

ש. שינית תמרור על דעת עצמך?
ת. כן" (פי ע' 55 ש' 10-22).

- 1
2
3
4 215. לצרכי השוואה, התובעות הפנו ללוח התמרורים הרשמי של המדינה שפורסם בתקנות משנת 2010 :
5 ק"ת 6956 מיום 26.12.2010 (ראו נספחים א'-ח' לסיכומיהן). יאמר מיד: לוח זה פורסם מאוחר
6 להוצאת ספר בורסי נשוא הסכסוך דנא (בשנת 2007), וכן מאוחר לפרסום ערכת הלימוד של אילון
7 (בשנת 2008), ועל כן אינו יכול להוות מקור להשוואה.
8
9 216. הנתבעים טענו שקיימים מקורות רבים של לוחות תמרורים (ס' 83 לסיכומיהם). מר לוי הצהיר כי
10 "לוח התמרורים המתעדכן מעת לעת מפורסם באתר של משרד התחבורה וכן ברשומות כהודעה
11 בדבר קביעת לוח תמרורים" (ס' 39 לתצהירו מיום 16.6.2013). הנתבעים הגישו את לוח התמרורים
12 שפורסם **בשנת 2007** – הוא הלוח הרשמי שקדם לפרסום ערכת הלימוד של אילון משנת 2008, נשוא
13 הסכסוך דנא; ראו: הודעה בדבר קביעת לוח התמרורים – התשס"ז-2007, בהתאם לתקנות
14 התעבורה, התשכ"א-1961 (בנספח יז' לתצהיר מר לוי). בנוסף, הנתבעים הגישו כמקור להשוואה
15 את לוח התמרורים הרשמי **משנת 2002**: הודעת התעבורה (קביעת תמרורים), תש"ל-1970, ק"ת
16 6201 מיום 13.0.2002 (ראו הודעת ב"כ הנתבעים מיום 19.4.2005, בתיק המוצגים). יושם אל לב כי
17 לוח התמרורים משנת 2002 בוטל במסגרת ההודעה משנת 2007 בדבר קביעת לוח תמרורים חדש
18 (בס' 6 להודעה).
19
20 217. להלן אבחן את טענות בורסי ביחס להעתקה גרפית של איורי תמרורים ע"י הנתבעת 1. איורי
21 התמרורים פורסמו על ידי הנתבעת 1 בספר שכותרתו היא: "לוח התמרורים החדש – על פי
22 התמרורים המופיעים במבחן התיאוריה החדש של משרד התחבורה". ספר זה מהווה חלק מערכת
23 הלימוד של הנתבעת 1 משנת 2008, יחד עם ספר אילון (ראו בנספח ד' בתיק מוצגי הנתבעים). לצורך
24 הנוחות, ספר זה יכונה: "ספר אילון-תמרורים".
25
26 218. תמרור 123 ו-124 (התמוזגות כביש): בורסי הפנתה לשאלה B435 בספר בורסי ולתמרורים 123, 124,
27 המופיעים בספר אילון-תמרורים. בספר בורסי, וכן בספר אילון-תמרורים, זנב החץ מופיע בקו
28 מעוגל. לדברי בורסי, מדובר "בשגיאה מכוונת" שבורסי שתלה באיור בספרה (ס' 139 לסיכומים).
29
30 219. להמחשה, יוצג האיור מספר בורסי ולאחר מכן מספר אילון-תמרורים:
31

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

B435 כיצד תנהג על פי התמרור?

א. תן זכות קדימה לכלי הרכב המשתלבים מימין.
 ב. המשיך בנוסיעתך וגלה ערנות אל כלי רכב המשתלבים בדרך מימין.
 ג. עבור נתיב ואפשר לכלי הרכב מימין להשתלב.
 ד. האט ותן זכות קדימה לכלי הרכב המשתלבים מימין.

1

124
התמזגות של כביש שבו זכות קדימה עם צדדית משמאל
 אסורה הפניה לדרך הצדדית.
 כוחו יפה בהתמזגות שלפניך.
 התנהגות: המשיך בנוסיעה, תוך מתן חשומת לב לרכבים המ
 עם הכביש משמאל.

123
התמזגות של כביש שבו זכות קדימה עם דרך צדדית מימין
 אסורה הפניה לדרך הצדדית.
 כוחו יפה בהתמזגות שלפניך.
 התנהגות: המשיך בנוסיעה, תוך מתן חשומת לב לרכבים המתמזגים
 עם הכביש מימין.

2

3

4

220. בלוח התמרורים משנת 2002 מופיעים גם כן חצים מעוגלים. לעומת זאת, בלוח התמרורים משנת 2007 מופיעים חצים עם בסיס חד וזוויתי. מר לוינ העיד בהקשר זה: "יש לוחות תמרורים של המדינה. את הגרפיקה שלי עושים גרפיקאים, אני לא גרפיקאי. בספר הלימוד שלי "המבחן החדש" עצמו מופיעים התמרורים למשל בעי 15 בצורה מחודדת בתחתית ולא מעוגלת. את הספר הזה עשה לי גרפיקאי ערן מחברת פתרונות מתקדמים בע"מ... איני מקנה שום חשיבות לגרפיקה של התמרורים של מדינת ישראל. אני נתתי לגרפיקאי לעשות. במקום אחד עשו כך ובמקום אחר – אחרת. אפילו לא הייתי שם לב אם לא היית מעיר לי. זה לא תמרורים חדשים. הם מאז קום המדינה כמעט. אם צריך אפשר לשאול את הגרפיקאי... אין פה שום דבר ייחודי" (פ' ע' 116 ש' 20-25).

13

221. הנתבעים הגישו לוח תמרורים שהופץ על ידיהם במסגרת חוברת בשם "נהיגה נכונה" בשנת 2001 וכן בשנת 2007 (ס' 11 ונספח ב' לתצהיר מר לוינ). החץ המופיע בלוח כאן הוא מעוגל (ראו תמרור

15

בית משפט השלום בראשון לציון

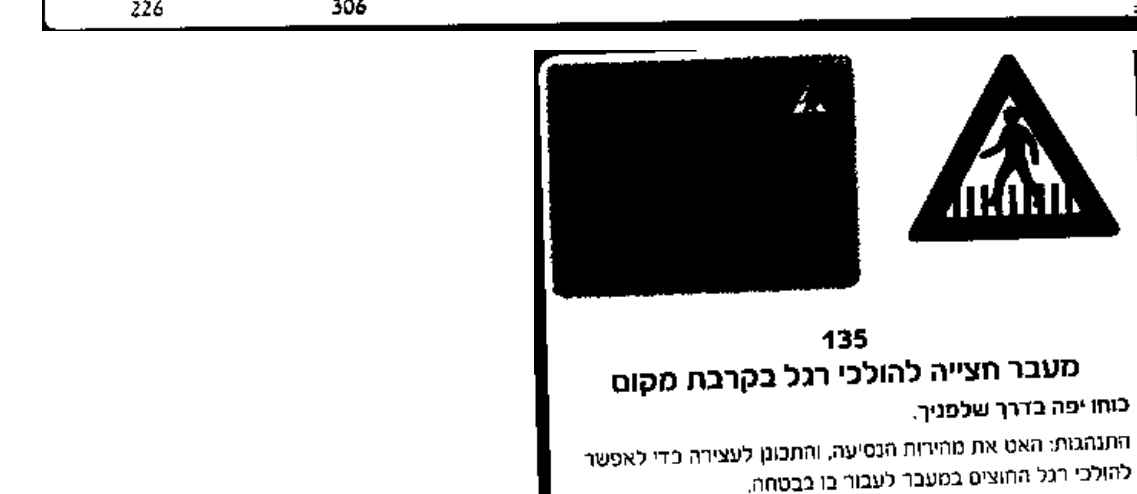
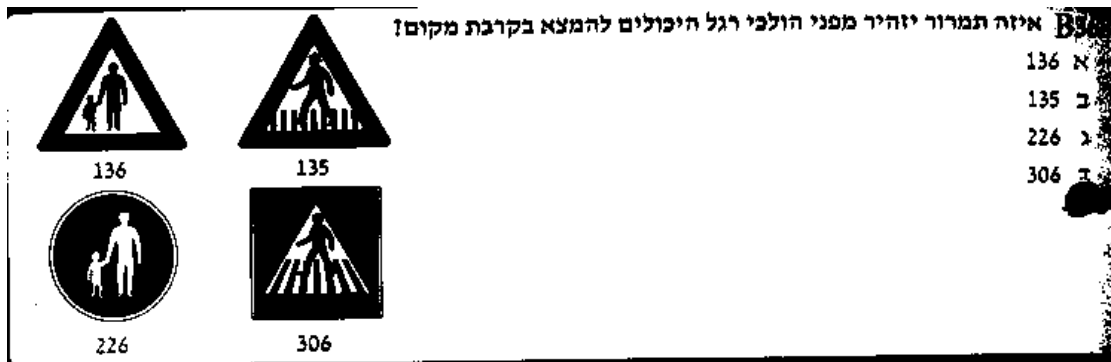
ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 מס' 15). שעה שאיור זה הופיע במאגר של הנתבעת 1, עוד קודם לספר בורסי, אין בסיס לטענת
2 ההעתקה.
3

4 222. תמרור 135 (מעבר חציה): בורסי הפנתה לשאלה B368 בספרה, בהשוואה לתמרור 135 בספר אילון-
5 תמרורים (ס' 142 בסיכומי התובעות). לטענת בורסי, בתמרור 135 כפי שהוא מופיע בקובץ התקנות
6 משנת 2007, כף רגלו של הולך הרגל עוברת את הפס השחור של מעבר החציה. לעומת זאת, בספר
7 בורסי, ובעקבות זאת גם בספר אילון-תמרורים, כף הרגל אינה עוברת את הפס. מר לוי לא ידע
8 להשיב על הדמיון בין האיורים בשני הספרים: "צריך להפנות את השאלה לגרפיקאי כי בפרסום
9 אחד שלי הרגל בין הקווים השחורים, בפרסום אחר היא על הקו השחור. אין לי מושג" (פי ע' 117
10 ש' 1-2).

11
12 223. לצורך המחשה, יוצג להלן איור תמרור 135 בספר בורסי ולאחריו איור תמרור 135 בספר אילון-
13 תמרורים:
14

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1

2 224. בלוח התמרורים שפורסם על ידי המדינה בשנת 2002, תמרור א-36, רואים שרגלו של הולך-הרגל
3 עוברת את הפס השחור. גם בלוח התמרורים הרשמי משנת 2007, בתמרור 135, הרגל של הולך-
4 הרגל עוברת את הפס השחור. לכן, ומכיוון שקיים מקור חיצוני לאיור התמרור דנא, התובעות לא
5 הרימו את הנטל להוכיח העתקה.

6

7 225. תמרור 138 (מנהרה): בורסי הפנתה לתמרור 138, בשאלה B419 בספר בורסי, ולתמונת התמרור
8 בע' 11 בספר אילון-תמרורים. לטענת בורסי, בספרה אין כמעט רווח בין איור המנהרה לבין בסיס
9 התמרור המשולש, וזאת לעומת האיור המופיע בתקנות, שם יש רווח גדול יחסית בין המנהרה לבין
10 בסיס המשולש (ס' 146-147 לסיכומי התובעות). מר לויך נשאל על כך (פ' ע' 117 ש' 28 עד ע' 118 ש'
11 7).

12 "ש. נעבור לתקנה 138. בקובץ התקנות יש מרווח גדול בין איור המנהרה לבסיס המשולש
13 האדום. אצל בורסי אין כמעט רווח. מדוע הגרפיקה בדיוק כמו אצל בורסי? שהמנהרה צמודה
14 לבסיס העליון של המשולש, ולא מרווחת כפי שמופיעה בקובץ התקנות? עמ' 110 אצל בורסי
15 שאלה B419.

16 ת. אני מסתכל על לוח התמרורים, זה נראה לי אותו דבר.
17 ש. מדוע זה כמו אצל בורסי? זו יד המקרה או שזה ככה? ...
18 ת. זה הכל ענין של הגרפיקאית שעשתה את זה... אתה מבין שאיני יכול לענות מה הגרפיקאית
19 עשתה. היא עובדת חיצונית שנתתי לה לעשות עבודה. אני רואה שבפרסומים אחרים שלי
20 הדברים נראים אחרת."

21

22 226. לצורך המחשה, להלן סריקה של התמרור מספר בורסי אל מול איור התמרור בספר אילון-
23 תמרורים:

24

25

B419 מה משמעות התמרור?

א. עיקול חד לפניך.

ב. פסי האטה לפניך.

ג. מנהרה בדרך שלפניך.

ד. גשר צר לפניך.

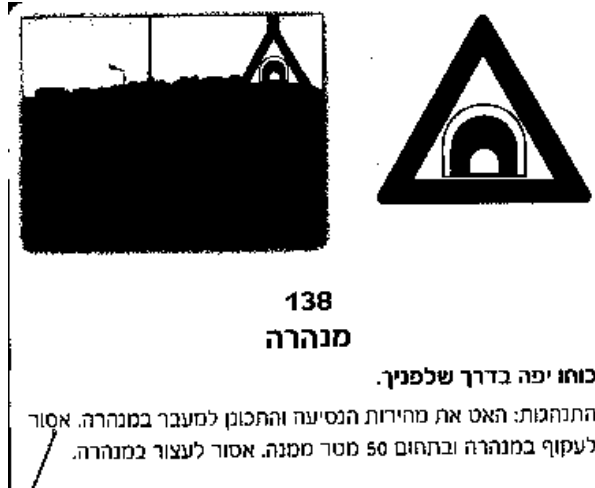
26

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14

227. עיינתי בלוח התמרורים הרשמי משנת 2007. השוויתי בין תמרור 138 כפי שהוא מופיע בלוח הרשמי, לבין האיור המופיע בספר בורסי והאיור המופיע בספר אילון-תמרורים. בכל שלושת האיורים, מופיע רווח קל בין המנהרה לבין בסיס התמרור המשולש. ההבדל הנטען הוא דק מן הדק ולא ניתן לבסס עליו ממצא פוזיטיבי של העתקה.

228. תמרור 141 (סכנת החלקה): בורסי טענה כי בספר אילון-תמרורים הועתק איורו של תמרור זה מספר בורסי. לפי הנטען, בקובץ התקנות רואים מכונית המטביעה מאחוריה סימני צמיגים פתוחים, שאינם נושקים זה לזה. לעומת זאת, בספר בורסי – ובעקבות זאת גם בספר אילון-תמרורים, סימני הצמיגים מצטלבים (סי' 148 לסיכומי התובעות).

229. לצורך המחשה, להלן איור התמרור בספר בורסי ולאחריו האיור בספר אילון תמרורים:

B466 מה משמעות התמרור?

- א כביש משובש.
- ב סכנת החלקה.
- ג שמור על ימין הדרך.
- ד סכנת החלקה בימין הדרך.

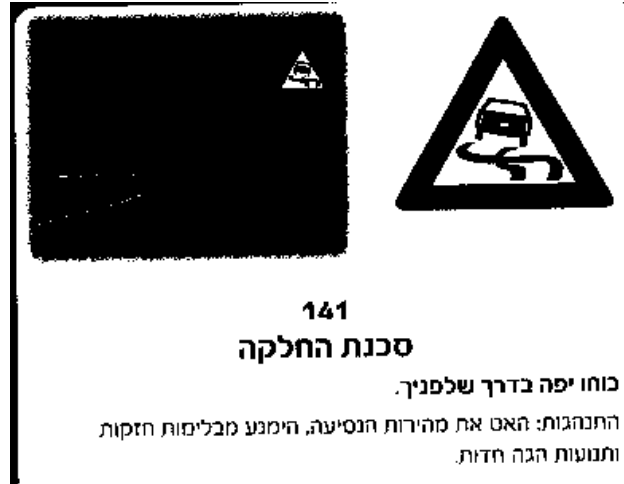
15

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24

230. בלוח התמרורים משנת 2002 הופיע תמרור זה כאשר גם בו סימני הצמיגים מצטלבים (תמרור א-35). לעומת זאת, בלוח התמרורים משנת 2007 מופיעים בתמרור 141 סימני החלקה פתוחים, שאינם מצטלבים. כאמור, מר לויין הגיש לוח תמרורים שפרסם במסגרת חוברת "נהיגה נכונה" בשנת 2001 ובשנת 2007 (ס' 11 ונספח ב' לתצהירו). בלוח התמרורים מופיע התמרור הנ"ל עם סימני החלקה מצטלבים (ראו תמרור מס' 27). שעה שהאיור הופיע במאגר קודם של אילון, אין לומר כי הוכחה העתקה מספרה של בורסי.

231. תמרור 148: בורסי טוענת כי בספר אילון-תמרורים ישנה העתקה של תמרור זה – עמודי הכוונה בצד הכביש (ס' 149 בסיכומי התובעות). וראו בהקשר זה את השאלה שהוצגה ע"י ב"כ התובעות בחקירת הנתבע 2 (בפי ע' 118 ש' 18-29):

ש" [אני] מסב את תשומת לבך לתמרור 148 בקובץ התקנות רואים שהחלק העליון והתחתון של התמרור הוא משופע ונתון בזווית, אצל בורסי הוא ישר ואופקי כאשר התמרור נתון על רמפה. איך אצלך זה בדיוק העתקה בדיוק כמו אצל בורסי ולא כפי שמופיע בקובץ התקנות? B289 מצד שמאל. ...

ת. צריך את קובץ התמרורים המקורי מ-2001.
ש. אני מדבר על הספר של בורסי ולוח התמרורים שיצא ב-2010, כיצד זה שאתה לוקח בדיוק את האיור שמופיע שנה לפניך לפחות ב-2007 אצל בורסי? לא שמעתי שום הסבר.
ת. צריך לשאול את הגרפיקאית איך עבדה ולבדוק את התמרורים. לשאלה מה ביקשתי מהגרפיקאית לעשות אני משיב, שבקשתי להכין לוח תמרורים לפי הקבצים שנתתי לה, נתתי לה את קובץ התקנות, רוב התמרורים מופיעים, בשנת 2007 שונה הסדר שלהם, עשיתי את כל התמרורים בצורה מסודרת, השאלות הם על חלק מהתמרורים, מה עשתה הגרפיקאית

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 אני צריך לשאול אותה, גרפיקאים נוהגים לקצר דרכים" (עדותו של מר לוי בפי' ע' 118 ש' 29-
2 .18).

3
4 232. להמחשה, להלן איור התמרור בספר בורסי ולאחריו האיור בספר אילון-תמרורים:
5

B389 איזה תמרור יוצב בקצוות הדרך, מימין ומשמאל לה?

א	148
ב	149
ג	722
ד	908

148: Two vertical poles with rectangular signs on top.
149: A vertical cylindrical sign with two horizontal white stripes.
722: A square sign with a black 'X' on a white background.
908: Two solid black squares.

6

148

עמודי הכוונה בצד הכביש

מחזיר אור מרובע – צד ימין של הכביש. שני מחזירי אור עגולים –
צד שמאל של הכביש.

כוח יפה בצידי הכביש שלפניך.

התנהגות: שים לב לצידי הכביש, לרוב מוצב בכבישים צרים.

7

8

9

10 233. איור עמודי הכוונה בספר בורסי וכן בספר אילון-תמרורים הוא כמו האיור של תמרור זה בלוח

11 התמרורים משנת 2002 – הקו הוא אופקי ולא משופע (ראו תמרור ו-11 בלוח משנת 2002). לעומת

12 זאת, איור תמרור 148 בקובץ התקנות משנת 2007 מופיע כאשר הקו הוא משופע. גם בספר "נהיגה

13 נכונה" של אילון משנת 2001 ומשנת 2007 מופיעים עמודי הכוונה עם קווים משופעים ולא

14 אופקיים. במקרה זה, הזהות לאיור בספר בורסי, לצד השונות בהשוואה ללוח התמרורים משנת

15 2007, וכן ללוח שהנתבעת פרסמה בשנת 2001, מבססות במידה מספקת את טענת ההעתקה.

16

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

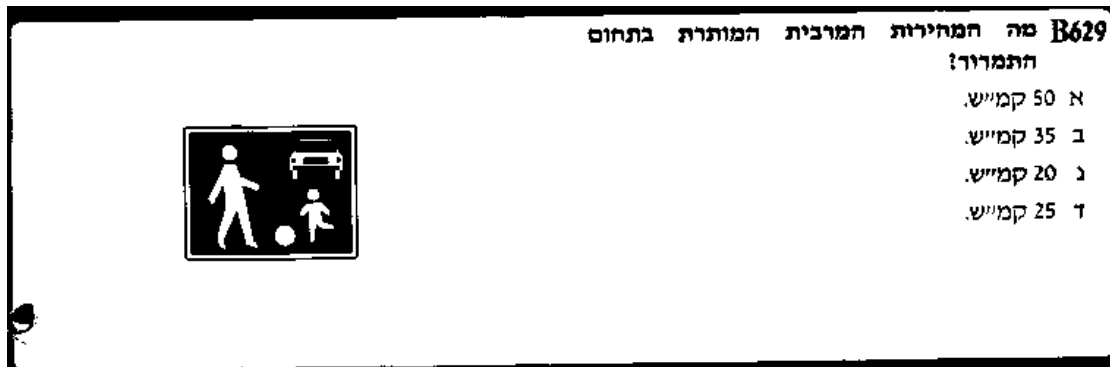
תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 234. תמרור 220 (רחוב משולב): נטען כי בספר בורסי, וכן בספר אילון-תמרורים, ראש האיש וראש הילד
2 מנותקים מהגוף ומרחפים במרחק מה מעליהם (ס' 150 בסיכומי התובעות). הנתבע 2 נשאל על כך
3 והשיב כי יש לעיין בקובץ התקנות הקודם, וכן לברר זאת עם הגרפיקאים (פ' ע' 119 ש' 14-20).

4

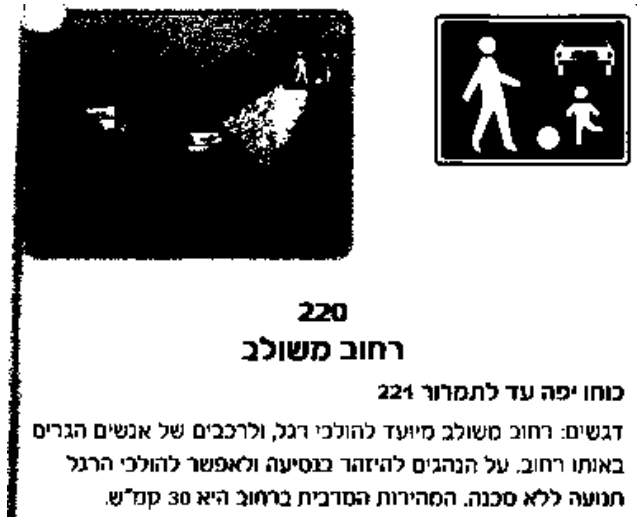
5 235. להלן איור התמרור בספר בורסי ולאחריו איור התמרור בספר אילון-תמרורים:

6

7

8

9

10

11 236. האיור של תמרור זה, כפי שהוא מופיע הן בספר בורסי והן בספר אילון-תמרורים, הוא זהה
12 לתמרור ג-50 כפי שהופיע בלוח התמרורים משנת 2002. לעומת זאת, בתמרור 220 בלוח משנת 2007
13 הופיעו ראשי האיש והילד כאשר הם מחוברים אל הגוף ולא מרחפים מעליהם. בלוח התמרורים
14 שהנתבעת 1 פרסמה בשנים קודמות, בחוברת "נהיגה נכונה", מופיע ראש האיש במנותק מהגוף,

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 וראש הילד במחובר אל הגוף (תמרור מס' 100, נספח ב' לתצהיר לוי). בנסיבות אלה, אין די בסיס
2 להסיק מסקנה של העתקה.

3
4 237. תמרור 405 (איסור כניסה לרכב מנועי; ס' 151 בסיכומיה התובעות). נטען כי האופנוע באיור
5 התמרור בספר בורסי מופיע ללא כנף מעל הגלגל הקדמי, וכך גם באיור התמרור בספר אילון-
6 תמרורים. הנתבע 2 טען:

7
8 "מצאתי לוח תמרורים ישן, צריך לעשות עבודה ולראות, אני רואה שכל הטענות שהעלה בלוח
9 הישן מופיעות שם, זה לוח להערכת **משנת 2002**. הגרפיקאים לוקחים חומרים שהיו ידועים
10 קודם. לשאלה אם אני יודע איזה חומרים לקחו הגרפיקאים, אני משיב שאני לא יודע" (עדותו
11 בפ' ע' 119 ש' 25 עד ע' 120 ש' 2).

12
13 238. להלן איור התמרור בספר בורסי ולאחריו איור התמרור בספר אילון-תמרורים:

14
15
B503 מה משמעות התמרור המוצב בדרך?

- א אסורה הכניסה לאופנוע לדרך שלפניך.
- ב הכניסה אסורה, למעט לאופנוע, לדרך שלפניך.
- ג הכניסה מותרת לאופנוע לדרך שלפניך.
- ד הכניסה אסורה גם לתלת אופנוע לדרך שלפניך.

B504 מה משמעות התמרור המוצב בדרך?

- א הכניסה אסורה לכל רכב בדרך שלפניך.
- ב הכניסה אסורה, למעט רכב מנועי.
- ג הכניסה אסורה לכל רכב מנועי, מלבד אופנוע.
- ד אסורה הכניסה לכל רכב מנועי בדרך שלפניך.

16
17
18
19 239. להלן איור נוסף של אופנוע בספר בורסי, ולאחריו בספר אילון-תמרורים:

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

B505 האם לאופנוע מותרת הכניסה כאשר תמרור זה מוצב בדרך לפניך?

- א כן, הכניסה מותרת לכל רכב מנועי בדרך לפניך.
- ב כן.
- ג לא, הכניסה אסורה לתלת אופנוע בלבד.
- ד לא.

B506 האם מותרת הכניסה לרכב שאינו רכב מנועי, לדרך שלפניה הוצב התמרור?

- א כן.
- ב לא.
- ג לא, הכניסה אסורה לכל רכב בדרך לפניך.
- ד לא, הכניסה מותרת לכל כלי רכב מנועי.

1

405

אסורה הכניסה לכל רכב מנועי

כוחו יפה בכביש שלצידו הוצב התמרור.

דגשים: התמרור אוסר כניסה על כל סוגי הרכב המסועי מאופנוע ועד משא כבד.

2
3

4 240. בלוח התמרורים משנת 2002 (תמרור ב-13) מופיע אופנוע ללא מגן עליון לגלגל הקדמי. לעומת זאת,

5 בלוח התמרורים משנת 2007 מופיע איור אופנוע בתמרור 405 עם מגן העוטף מלמעלה את הגלגל

6 הקדמי. בלוח התמרורים שהוציאה אילון בשנים קודמות, במסגרת החוברת "נהיגה נכונה", מופיע

7 איור של אופנוע ללא מגן עליון לגלגל הקדמי (תמרור מס' 47, נספח ב' לתצהיר מר לוי). שעה שאיור

8 זה היה מצוי במאגר האיורים של הנתבעת 1, אין בסיס ראיינית לטענת ההעתקה מספרה של בורסי.

9

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 241. תמרור 406 (איסור כניסה לרכב מסחרי; ס' 152 בסיכומי התובעות). נטען כי בספר אילון-תמרורים
- 2 מופיעה האות ט' בצורה מעוגלת, בדומה להופעתה בספר בורסי (שאלה B507). להלן איור התמרור
- 3 בספר בורסי ולאחריו איור התמרור בספר אילון-תמרורים:

4

B507 מה משמעות התמרור המוצב בדרך?

- א הכניסה מותרת לכל רכב מנועי מסחרי שמשקלו הכולל המותר בטונות, עולה על הרשום בתמרור.
- ב הכניסה לרכב מנועי מסחרי שמשקלו הכולל המותר בטונות, עולה על הרשום בתמרור.
- ג אסורה הכניסה לרכב מנועי שמשקלו הכולל המותר בטונות, עולה על הרשום בתמרור.
- ד אסורה הכניסה לרכב מנועי מסחרי שמשקלו הכולל המותר בטונות, עולה על הרשום בתמרור.

5

406

אסורה הכניסה לרכב מנועי מסחרי, שמשקלו הכולל המותר בטונות עולה על הרשום בתמרור

כוחו יפה בכביש שלצידו הוצב התמרור.

דגשים: התמרור מציין את המשקל הכולל במספר הרשום בו. משקל כולל הוא משקל הרכב כולל כל אביזריו והמטען שבו.

6

7

- 8 242. בלוח התמרורים משנת 2002 הופיע תמרור זה כאשר האות ט' מצוירת בקו מעוגל (תמרור ב-15).
- 9 ואולם, בקובץ התקנות משנת 2007 מופיעה האות ט', בתמרור 406, בקו תחתון ישר ואופקי, ולא
- 10 מעוגל. גם כאן, הדמיון באיור בין ספר אילון-תמרורים לבין ספר בורסי, שעה שלוח התמרורים
- 11 משנת 2007 מציג איור שונה, תומך בטענת התובעות כי בוצעה העתקה.

12

- 13 243. ב"כ הנתבעים הגיש חוברת משנת 2006 של "דרכים" בה מופיעה האות ט' במעוגל בתמרור ד-4 (ראו
- 14 נספח ב' להודעת ב"כ הנתבעים מיום 19.4.2015 שאוזכרה לעיל; וראו בע' 18 לסיכומי הנתבעים).
- 15 חוברת זו הוגשה ללא תצהיר תומך. אף לא נטען כי החוברת הוכנה על ידי מי מהנתבעים. בנסיבות
- 16 אלה, לא אוכל לבסס ממצא פוזיטיבי על ראיה זו.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1
- 2 244. לסיכום פרק זה: בורסי טענה להעתקה גרפית של 8 איורי תמרורים. כפי שנותח לעיל, נמצא בסיס
- 3 ראייתי התומך בטענה זו לגבי שני איורים בלבד.
- 4
- 5 245. סיכום של דברים בשאלת החבות: התובעות הרימו את הנטל להוכיח את תביעתן כנגד הנתבעת
- 6 1, בחלקה: ביצוע עוולה מסחרית בהצגת כותרת ספר השאלות של אילון; העתקה של שאלות
- 7 מסוימות מספר בורסי; והעתקה מצומצמת של איורי תמרורים; וכמפורט לעיל.
- 8
- 9 246. לצד אחריות הנתבעת 1, יש להטיל את האחריות גם על הנתבע 2, בהיותו המוציא והמביא בענייני
- 10 הנתבעת 1. הוכח כי הנתבע 2 היה הגורם הפעיל בחיבור ובפרסום של ספרי אילון הרלבנטיים, והוא
- 11 מופיע בהם כמי שטיפל ב"כתיבה ועריכה". על כן, יש לראותו כמי שנושא באחריות אישית, לצד
- 12 אחריות החברה. לעומת זאת, יש לדחות את התביעה כנגד הנתבעת 3. עצם היותה בעלת מניות
- 13 ודירקטורית, ואשת הנתבע 2, אין בהם כדי להקים בסיס לחבות אישית. הצגתה בערכת הלימוד
- 14 של אילון בתחום "הגהה וייעוץ" אינה מלמדת על רמת מעורבות המצדיקה להטיל אחריות אישית.
- 15
- 16 247. אשר לתביעה נגד נתבע 4 (ארגון מורי הנהיגה הארצי) - אין פסול בהמלצה מקצועית מצד ארגון
- 17 המורים על ספר הלימוד של אילון. התובעות לא ביססו עילת תביעה כנגד נתבע זה, והתביעה כנגדו
- 18 נדחת.
- 19
- 20 **סעדים**
- 21
- 22 248. התובעות לא הוכיחו שקיים קשר סיבתי בין ההפסדים שספגו לטענתן כתוצאה מכישלון הפרויקט
- 23 לבין מעשי הנתבעים 1-2. ראינו כי בספר בורסי נתגלו ליקויים מקצועיים ומשרד התחבורה החליט
- 24 להחליפו בספר שהוציא בעצמו. על כן, אני דוחה את התביעה לפיצויים בגין הנזקים הממשיים
- 25 הנטענים.
- 26
- 27 249. אף לא הוכח כי רווחים שהשיגו הנתבעים מספרי הנתבעת 1, באו להם ממעשי העתקה. כאמור,
- 28 ערכת הלימוד של אילון הכילה שלושה ספרים שונים: ספר שאלות, ספר תמרורים וספר לימוד
- 29 והדרכה (נספח ד' בתיק מוצגי הנתבעים), והיא עומדת בזכות עצמה. היקף ההפרה שהוכחה הוא
- 30 קטן ביותר, ולא הוכח כי רווחי הנתבעים הושגו כתוצאה ממנה. על כן, יש לדחות את התביעה גם
- 31 בכל הקשור לסעד ההשבה.
- 32

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 250. עם זאת, התובעות זכאיות לפיצוי ללא הוכחת נזק: הוראת סעיף 56 לחוק זכויות יוצרים,
2 התשס"ח-2007, מעגנת את זכותו של נפגע מהפרת זכות יוצרים לקבל פיצוי ללא הוכחת נזק שלא
3 יעלה על 100,000 ₪, וזאת תוך התחשבות בשיקולים שונים. סעד הפיצוי ללא הוכחת נזק נועד
4 לפצות את בעל הזכות על עצם העתקת היצירה, שכן ההעתקה מהווה נטילה בלתי מורשית של
5 זכות. לעניין זה, יש לראות את בורסי כמי שהחזיקה ברישיון ייחודי להפיץ את מאגר השאלות
6 הרשמי השייך למדינה. סעיף 37 לחוק זכויות יוצרים מגדיר "רישיון ייחודי":
7 "רישיון המעניק לבעליו זכות ייחודית לעשות פעולה מהפעולות המפורטות
8 בסעיף 11, כפי שנקבע בו, ומגביל את בעל זכות היוצרים מלעשות ומלהרשות
9 לאחר לעשות פעולה כאמור".
10
11 כידוע, הוראת סעיף 11 לחוק מגדירה את תוכנה של זכות היוצרים, הכוללת גם את זכות ההעתקה.
12
13 251. ההסכם שנכרת בין בורסי למדינה, כפי שנותח לעיל, העניק לבורסי את הזכות הבלעדית להפיץ את
14 ספר השאלות, ושלל מהמדינה את הזכות להפיצו בכל דרך אחרת (למשך תקופת ההסכם). זכות זו
15 עולה כדי "רישיון ייחודי", כהגדרתו הסטטוטורית דלעיל.
16
17 252. למען הסדר הטוב יצוין, כי חוק זכויות היוצרים הנ"ל חל על המקרה דנא, בהתאם להוראת המעבר
18 הקבועה בסעיף 78(ג) לחוק; זאת משום שההפרה, באמצעות ספרי אילון, בוצעה בשנת 2008 – שעה
19 שהחוק נכנס לכלל תחולה.
20
21 253. יוזכר כי גם סעיף 13 לחוק עוולות מסחריות, התשנ"ט-1999, מעגן את זכותו של נפגע מעוולה
22 מסחרית לפיצוי בלא הוכחת נזק, שלא יעלה על 100,000 ₪. הוראה זו חלה על עוולה של גניבת עין,
23 לפי סעיף 1 לחוק. ראינו כי הנתבעת 1 עוולה בעוולה זו, שעה שהציגה את הכותרת של ספר אילון
24 באופן מטעה, מתוך זיקה לספר בורסי, ובניסיון מלאכותי להקנות לו מעמד רשמי. הטלת פיצויים
25 ללא הוכחת נזק במקרה כגון דא, לפי סעיף 13 לחוק עוולות מסחריות, נועדה לקדם ערכים של
26 תחרות יעילה והוגנת, בהמריצה את היזמים בשוק לפעול באופן עצמוני, ולהימנע מהעתקה
27 מהמתחרה ומהטעייה של הציבור.
28
29 254. כידוע, בעת פסיקת פיצויים ללא הוכחת נזק, יש לבחון מגוון שיקולים. סעיף 56 לחוק זכויות
30 יוצרים מנחה את בית המשפט לשקול, בין השאר, את היקף ההפרה, משך הזמן בו בוצעה, חומרת
31 ההפרה, הנזק הממשי שנגרם, הרווח שנצמח לנתבע, מאפייני פעילותו של הנתבע, טיב היחסים בין
32 הצדדים ותום לבו של הנתבע. במקרה דנא, היקף ההפרה הוא קטן יחסית. גם משך זמן ההפרה

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 הוא קטן, בהתחשב במשך חיי ההסכם בין בורסי למדינה. חומרת ההפרה כאן היא על הצד הנמוך.
2 לא הוכח כי הנזק הממשי הנטען או הרווח שנצמח לנתבעים קשורים להפרה בקשר סיבתי. עם זאת,
3 יש לקבל כי הנתבע 2 פעל בחוסר תום לב, בנסותו לשוות לספרו את מראה הספר הרשמי, ובנצלו
4 "חומרי ליבה" שקיבל מספר בורסי (כעדונו של מר נצר), והכל ביודעו כי בורסי היא זו שזכתה
5 במכרז.

6

7 255. בהינתן המכלול, אני מקבלת את התביעה בחלקה, ומטילה על הנתבעים 1-2, ביחד ולחוד, לשלם
8 לתובעות סך של 75,000 ₪.

9

10

11

התביעה-שכנגד

12

13

14 256. התביעה-שכנגד הוגשה ע"י חב' אילון ומר איתמר לוין, כנגד שתי התובעות ("בורסי") וכנגד מר
15 שלמה פרץ.

16

17

טענות התובעים-שכנגד, בתמצית, הן כדלקמן:

18

19

20

21

22 257. במהלך שנת 2004, בעקבות הזכייה של בורסי במכרז וחתירתה על הסכם עם משרד התחבורה, פנה
23 מר פרץ למר לוין וביקש לשכור את שירותיו לצורך הפצת ספר השאלות. בין הצדדים נערכה טיוטת
24 הסכם, אולם בסופו של יום - לא נכרת הסכם (ס' 7 לכתב התביעה-שכנגד; וראו טיוטת ההסכם
25 נספח א' לכתב התביעה-שכנגד).

26

27

28

29

30 258. בתחילת שנת 2007, מר פרץ פנה שוב למר לוין, וביקש את סיועו בהכנת ספר השאלות, ונוהל משא
31 ומתן (ס' 8 לכתב התביעה-שכנגד). התובעים-שכנגד טענו כי בסופו הושג "סיכום דברים" כדלקמן:

32

33

34

35

36

37

38

39

40

39 "8.1 עם הוצאת המהדורה הראשונה של ספר מאגר השאלות, התובעת [אילון] תקבל
40 מהנתבעים [בורסי ופרץ] בלעדיות להפצת ספר מאגר השאלות לציבור הרחב.
41 8.2 התובעת תקבל מהנתבעים תגמולים בשיעור 25% בגין כל הכנסה ממכירות ספר מאגר
42 השאלות.
43 8.3 התובע [איתמר לוין], בהיותו מוכר היטב במשרד התחבורה ובעל שם של מומחה בתחום
44 לימודי נהיגה עיוניים, ייצג את הנתבעים בפני גורמים בכירים במשרד התחבורה בפגישות
45 עבודה ואף הוצג ע"י הנתבעים בפניהם כמי שישווק את ספר מאגר השאלות.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה
מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 8.4 התובע, על סמך ניסיונו הרב ומקצועיותו, ייעץ לנתבעים ויחווה את דעתו בכל הקשור
2 לספר מאגר השאלות.
- 3 8.5 התובע יעזור לנתבעים להסב, באמצעות תוכנה מיוחדת, את כל השאלות והתמונות
4 הנלוות להן שבספר מאגר השאלות כך שיתאימו למחשבי משרד התחבורה, קרי, שתהפוכנה
5 לממוחשבות. שכן, כאמור לעיל, המבחן העיוני החדש אמור להיות ע"ג צד המחשב בלבד.
- 6 8.6 היות שבספר מאגר השאלות היה חסך בשאלות תמרורים ובשאלות התמרורים המועטות
7 שכבר היו קיימות בנושא זה בספר מאגר השאלות נמצאו פגמים רבים, התובע התחייב לשקוד
8 על יצירת ועריכת 52 שאלות תמרורים חדשות, בהתאם לפורמט השאלות שלתובעת זכות
9 יוצרים בו... , אשר תתווספנה לספר מאגר השאלות בהרשאות התובעים..."
- 10 8.7 בשל הלחצים הרבים מצד משרד התחבורה להוציא את המכרז אל הפועל וזאת ללא
11 עיכובים נוספים מעבר לאלה שנוצרו, התובעים החלו במיידית בביצוע הפעולות דלעיל להלן
12 התחייבו במסגרת המשא ומתן.
- 13 8.8 הצדדים יערכו ביניהם הסכם בכתב המעגן את כל ההסכמות שהועלו במשא ומתן. פרץ
14 התחייב לערוך ולהעביר טיוטת הסכם לעיון וחתימת התובעים".
- 15
- 16 259. נטען כי לאחר סיכום הדברים בעל-פה, החלו התובעים-שכנגד לפעול במרץ ליישומו. מר לוי השקיע
17 שעות מרובות והספיק לסיים את כל התחייבויותיו לפי סיכום הדברים, לרבות יצירת 52 שאלות
18 תמרורים שהועברו לעיון מר פרץ. התובעים-שכנגד ביקשו לקבל ללא דיחוי הסכם בכתב; אלא שאז
19 מר לוי נדהם לגלות כי בורסי חתמה על הסכם הפצה עם חברה אחרת (ס' 9, 13 לכתב התביעה-
20 שכנגד).
- 21
- 22 260. לתובעים-שכנגד התברר כי לא זו בלבד שהנתבעים-שכנגד הפרו את סיכום הדברים שבעל-פה, אלא
23 שהנתבעים-שכנגד עשו שימוש בשאלות התמרורים והשתילו אותן בספר השאלות (ס' 11 לכתב
24 התביעה-שכנגד).
- 25
- 26 261. נטען כי הנתבעים-שכנגד הפרו את ההסכם שנכרת בעל-פה והתרשלו כלפי התובעים-שכנגד. נטען
27 כי היה על הנתבעים-שכנגד לצפות שאם הם מנהלים מו"מ עם גורם אחד, ומאחורי גבו חותמים על
28 הסכם נוגד עם גורם אחר - בכך הם יסבו נזקים (ס' 22-24 לכתב התביעה-שכנגד). נטען כי הנתבעים-
29 שכנגד הציגו מצגי-שווא והטעיה (ס' 25-28 לכתב התביעה המתוקן). לטענת התובעים-שכנגד,
30 ההסכם שנחתם בין בורסי לצד השלישי מהווה התערבות מסחרית בלתי הוגנת (ס' 29-37 לכתב
31 התביעה-שכנגד).
- 32

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 262. התובעים-שכנגד טענו כי הנתבעים-שכנגד גזלו מהם את תבנית שאלות התמרורים וכן את שאלות
2 התמרורים עצמן. נטען כי הנתבעים-שכנגד עשו שימוש בשאלות התמרורים עת פרסמו אותן בספר
3 השאלות ללא הסכמת התובעים-שכנגד (ס' 38-42 לכתב התביעה-שכנגד). התובעים-שכנגד טענו
4 לעשיית עושר ולא במשפט (ס' 43-45 לכתב התביעה-שכנגד), להפרת זכות יוצרים (ס' 46-54 לכתב
5 התביעה-שכנגד) ולהטעיית צרכנים (ס' 61-63 לכתב התביעה-שכנגד). נדרשה הטלת חבות אישית
6 על הנתבע שכנגד - מר פרץ (ס' 64-65 לכתב התביעה-שכנגד).

7
8 263. התובעים שכנגד טענו לנזק בסך של 1,434,650 ₪ והעמידו את תביעתם לצורכי אגרה ע"ס 600,000
9 ₪ (ס' 69 לכתב התביעה-שכנגד), לפי הפירוט הבא:

- 10
- 11
- 12 • סך 34,650 ₪ בגין שעות העבודה שמר ליון השקיע (ס' 16 לכתב התביעה-שכנגד);
- 13 • סך 200,000 ₪ בגין ניהול מו"מ בחוסר תום לב (ס' 19 לכתב התביעה-שכנגד);
- 14 • סך 500,000 ₪ בגין עוולות מסחריות: 100,000 ₪ ללא הוכחת נזק לפי ס' 13 לחוק
- 15 עוולות מסחריות, ובנוסף פיצוי בגין אבדן הכנסות (ס' 37 לכתב התביעה-שכנגד);
- 16 • סך 100,000 ₪ בגין עשיית עושר ולא במשפט עבור השווי הכספי הראוי של שאלות
- 17 התמרורים (ס' 45 לכתב התביעה-שכנגד);
- 18 • סך 500,000 ₪ בגין העתקה ופרסום בספר בורסי (ס' 54 לכתב התביעה המתוקן).

טענות הנתבעים-שכנגד, בתמצית, הן כדלקמן:

19
20
21
22 264. הנתבעים-שכנגד טענו כי התביעה-שכנגד הוגשה מטעמים סקטיים ומניעים זרים (ס' 4 לכתב
23 ההגנה-שכנגד). הם הודו שבשנת 2004 נוהל בין הצדדים מו"מ לכריתת הסכם לשיתוף פעולה,
24 "אולם בשל סירובו של התובע 2 שכנגד (מר ליון) לחתום על ההסכם ולהתקשר עם הנתבעת שכנגד
25 (בורסי), לא התקשרו הצדדים" (ס' 7 לכתב ההגנה-שכנגד). הנתבעים-שכנגד טענו כי הטענה אודות
26 כריתת הסכם בעל-פה היא שקרית (ס' 8 לכתב ההגנה-שכנגד).

27
28 265. הנתבעים-שכנגד טענו כי לא כרתו עם התובעים-שכנגד "כל הסכם - בין בעל פה ובין בכתב - בכל
29 תחום שהוא לרבות תחום ספרי הכנה למבחני הנהיגה של משרד התחבורה" (ס' 9 לכתב ההגנה-
30 שכנגד). "אין שחר לטענותיהם של התובעים כי פעלו במרץ בהתאם לסיכום שנכרת בין הצדדים
31 בעל פה, שכן כפי שהעידו התובעים בעצמם- כשברצונם להתקשר עסקית בכלל ועם הנתבעים בפרט
32 הרי שההתקשרות מבוצעת בכתב ורק בכתב" (ס' 12 לכתב ההגנה-שכנגד).

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1

2 266. הנתבעים-שכנגד טענו כי התובעים-שכנגד מנסים "להפוך את היוצרות ולטעון כעת – בגדר טענות
3 כבושות – כי הנתבעים-שכנגד הם אלו המפרים את זכויות היוצרים של התובעים בספרי הלימוד
4 מתוצר התובעת 1, כשהיהפך הוא הנכון" (ס' 55 לכתב ההגנה-שכנגד).

5

6

7

תצהירי התובעים-שכנגד:

8

9 267. תצהירו של איתמר לוי (מיום 16.6.2013): מר לוי טען כי השקיע שעות עבודה רבות ליישום סיכום
10 הדברים שבעל-פה, בלא שקיבל תמורה (ס' 59 לתצהירו). "לו התובעות ושלמה פרץ (הנתבעים
11 שכנגד) היו מביאים לידיעתי, ערב ניהול המשא ומתן עימם ולפני סיכום הדברים, כי הינם מוליכים
12 אותי שולל ובה בעת מנהלים במקביל משא ומתן עם חברה אחרת בענין הפצת ספר מאגר השאלות
13 ו/או כי בכוננתם לנהל מו"מ עם חברה אחרת ו/או כי הם עומדים לחתום על הסכם הפצה כלשהו
14 עם חברה אחרת ללא שיתופי, כי אז מובן וברור כי הייתי קוטע את המשא ומתן בעודו באיבו ולא
15 הייתי טורח ומבצע את כל הפעולות שנקטתי..." (ס' 61 לתצהירו).

16

17 268. מר לוי טען כי כריכת "ספר התשובות למבחן הנהיגה העיוני של משרד התחבורה" (שאותו כינה
18 "ספר בורסי-גלסופט") נעשתה בגניבת עין, במטרה להטעות צרכנים לחשוב כי מדובר בערכת
19 הלימוד של הנתבעת 1 (ס' 36, ס' 65 ונספח טז' לתצהיר). מר לוי טען כי הנתבעים-שכנגד מתעשרים
20 על חשבון התובעים-שכנגד שלא כדן, לאחר שהתברר כי פרסמו בספר השאלות 52 שאלות
21 תמרורים, שעליהן שקד הוא עצמו שעות עבודה מרובות (ס' 71 לתצהיר מר לוי).

22

23 269. מר לוי הוסיף כי הנתבעים-שכנגד "אף העתיקו מספר רב של שאלות שהופיעו בספרים הקודמים
24 שהפיצה הנתבעת 1 ושהינה בעלת הזכויות, לרבות זכות יוצרים בהם שנים רבות לפני ניסיון
25 כניסתם של התובעת ושלמה פרץ לשוק זה... אטען ואדגיש כי עצם הצגת שאלות תמרורים ו/או
26 השאלות המפרות בספר מאגר השאלות של משרד התחבורה, תוך שינוי קל בסדר מילים ו/או
27 שימוש במילים נרדפות, מעיד באופן ברור כי התובעת ושלמה פרץ פגעו והפרו את זכות היוצרים
28 של הנתבעת 1 בשאלות" (ס' 74-75 לתצהירו).

29

30 270. מר לוי סיכם וטען כי "התובעת ושלמה פרץ (הנתבעים-שכנגד) הם אלה אשר גזלו את זכות
31 היוצרים של הנתבעת 1 ביחס לפורמט ושיטה של 52 שאלות התמרור שנכתבו ונערכו על ידי בהתאם
32 לסיכום הדברים כמפורט לעיל" (ס' 80 לתצהיר מר לוי).

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1

2 271. תצהירו של מר לוי (לעניין הנזק, מיום 19.6.2014): מר לוי טען כי השקיע 120 שעות עבודה עבור
3 בורסי ומר פרץ. לפי סך מינימלי של 250 ש"ח לשעת עבודה, דרש תשלום ראוי בסך 34,650 ש"ח כולל
4 מע"מ (ס' 23 לתצהירו). בתצהירו פירט את הפיצויים הנתבעים, בדומה לפירוט שבכתב התביעה-
5 שכנגד.

6

7

תצהירי הנתבעים- שכנגד:

8

9 272. תצהירו של מר שלמה פרץ (מיום 14.3.2013): מר פרץ טען כי "מעולם לא נכרת הסכם בין הצדדים",
10 בין בכתב ובין בעל פה, וזאת על אף שהתקיימו מספר רב של פגישות" (ס' 48). לדבריו, "בשנת 2004
11 נוהלו בין הצדדים מגעים לכריתתו של הסכם שיתוף פעולה, אולם בשל סירובו של התובע שכנגד 2,
12 מר לוי, לחתום על ההסכם ולהתקשר עם בורסי, לא התקשרו הצדדים" (ס' 49). מר פרץ הוסיף כי
13 "בורסי ואני מעולם לא הסתרנו את העובדה כי הננו מנהלים משאים ומתנים בנוסף לדיבורים
14 שניהלנו עם לוי. בכל מקרה, מאחר שמר לוי עצמו לא הסכים לחתום על טיוטת ההסכם שהוחלפה
15 בין הצדדים, כי אז סיום המו"מ נופל לפתחו" (ס' 50).

16

17 273. מר פרץ ציין כי מר לוי לא חתם על הטיוטה שהועברה לו, וכי מעולם לא ביקש ממנו לפעול ללא
18 הסכם בכתב (ס' 51-52). מר פרץ הצהיר כי "מר לוי מעולם לא פנה אלי בכתב ו/או בעל פה ומסר
19 לי כי הינו פועל בהתאם לסיכום הדברים כטענתו", והוסיף שאין הגיון להניח כי מר לוי ישקיע כל
20 כך הרבה שעות עבודה, כטענתו, אך לא יעדכן את מר פרץ בפעולותיו ודרישותיו (ס' 54-55).

21

22 274. מר פרץ טען כי טענותיו של מר לוי בעניין העתקת שאלות התמרורים צריכות להיות מופנות
23 למדינה שאישרה את הוצאת ספר ההכנה והיא בעלת זכויות היוצרים בו (ס' 71). הוא הצהיר
24 שטבלת התמרורים ניתנה לבורסי ישירות על ידי משרד התחבורה בלבד (ס' 72). לטענתו: "מעולם
25 לא היה לתובעים-שכנגד כל חלק בהכנת טבלת התמרורים ו/או השאלות הנוגעות לתמרורים" (ס'
26 73).

27

28 275. יעקב נצר, הנמנה עם צוות הכותבים של ספר בורסי, הצהיר: "למיטב ידיעתי, בין בורסי ומר לוי
29 מעולם לא נחתם הסכם שיתוף פעולה עסקי הקשור לספר ההכנה או בכלל" (ס' 4 לתצהיר מיום
30 13.3.2013). מר נצר הוסיף כי מעולם לא ראה את מר פרץ ומר לוי פועלים יחד למטרה משותפת,
31 וכי למיטב ידיעתו, מר לוי לא ייצג את בורסי בשום פורום (ס' 5-6 לתצהירו). מר נצר הצהיר, בס' 3

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 לתצהירו, כי כתב למר רובינשטיין מכתב מיום 5.6.2008, בו ציין: "חומרי הליבה של הספרים [של
2 בורסין] נמצאים במקור אצל מר לויין כולל תמונות שאותם אני צילמתי ומר לויין השתמש בהם
3 בספרים שכתב..." (ראו ס' 4 למכתב בנספח יט' לתיק מוצגי התביעה).

התביעה שכנגד: דיון והכרעה

סוגיית ההסכם

4
5
6
7
8
9 276. אין חולק כי בשנת 2004 לא נחתם הסכם בין הצדדים (ר' ס' 7 לכתב התביעה-שכנגד, ס' 7 לכתב
10 ההגנה-שכנגד וס' 49 לתצהירו של מר פרץ). מר לויין אישר בעדותו שבשנת 2004 לא נחתם הסכם
11 (ר' פ' ע' 105 ש' 22-23). כדבריו: "אני רוצה לדייק, אנחנו מדברים על הסכם שלא חתום אלא על
12 מו"מ להסכם שנערך ב- 2004-2003. ההסכם לא חתום כי לא היה בינינו סיכום סופי. היו הצעות,
13 היה מו"מ, זו טיוטת הסכם ואני לא הסכמת" (פ' ע' 107 ש' 17-19).

14
15 277. אף אין חולק שגם בשנת 2007 לא נחתם הסכם בתנב בין הצדדים. השאלה העומדת על הפרק היא,
16 אם בשנת 2007 נכרת הסכם בעל-פה, כטענת התובעים-שכנגד (ס' 14 לכתב התביעה-שכנגד). כפי
17 שייראה להלן, התשובה לכך היא שלילית. מהתשתית הראייתית עולה, כי בין הצדדים לא נכרת
18 הסכם בשנת 2007, לא בכתב ולא בעל-פה.

19
20 278. מר לויין העיד: "היה ביני לבין מר פרץ הסכם בעל פה בשנת 2007" (פ' ע' 105 ש' 8), ובהמשך (פ' ע'
21 105 ש' 22 עד ע' 106 ש' 12):

22
23 "אני חוזר שוב, אני דיברתי על הסכם בשנת 2007..."

24 ש. וב-2007 נכרת?

25 ת. איני מצוי במושג המשפטי נכרת. היתה הבטחה בעל פה, לא נכתב כלום בכתב יד. היתה
26 הבטחה של בורסי שאני מפיץ את הספרים בתמורה לעזרה שלי. זה נקרא הסכם מבחינתי...
27 אני רוצה לדייק, אנחנו מדברים על מה שהיה בשנת 2007, שאז אני אומר שנכרת בינינו הסכם,
28 או קיבלתי הסכמה בעל פה ותרמתי את העבודה שלי...

29 ש. אני מבין שסיכום הדברים היה בעל פה.

30 ת. נכון.

31 ש. יש בידיך איזה שהיא ראיה לסיכום בעל פה? ראיה בכתב?

32 ת. אין. חשבתי שיש לי דין ודברים עם אדם מכובד ומילה זה מילה. חלק מהדברים היה עם
33 הנציג שלו רובינשטיין, חשבתי שזה מספיק. אתה מדבר על משהו שנמשך כמה חודשים, ויותר
34 מזה.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 ש. האם יש בידך מסמך כלשהו מזמן אמת שאתה פונה לבורסי, מבקש ממנו משהו, הוא עונה
2 לך? בנוגע לייפוי כוח שניתן לך לייצג ולעבוד ולפעול בשבילי?
3 ת. מסמך כתוב אין לי, בעל פה היה לי".
4
5 279. מר לוי העיד על פגישותיו עם מר פרץ: "אני נפגשתי עם מר פרץ מספר פעמים איתו במשרד.
6 פעמיים-שלוש לבד, כמה פעמים עם רובינשטיין ובכל פעם הוא אמר שהוא מבקש שאעזור לפרויקט
7 הזה לצאת לדרך כי הפרויקט היה תקוע. אין לי הרשאה או בקשה כזו בכתב" (פי' ע' 107 ש' 13-15).
8 מר לוי הודה כי אין בידו אסמכתא כלשהי, כגון תרשומת או תכתובת, שיש בהן לרמוז על כך
9 שהצדדים אמנם הסכימו לפעול במשותף (פי' ע' 107 ש' 25-28).
10
11 280. מר לוי הודה כי לא הוכנה טיוטה בנוגע לסיכום הדברים (פי' ע' 108 ש' 6-7). הוא העיד (פי' ע' 108 ש'
12 8 עד ע' 109 ש' 16):
13
14 "ש. האם יש בידך ראיה כאילו התובעים ביקשו מהנתבע כי יעביר אליהם ללא דיחוי הסכם
15 בכתב אשר יבטא את ההסכמות אליהן הגיעו הצדדים בהתאם לסיכום הצדדים? ...
16 ת. לא, זה בדיוק המקום בו הדברים התפוצצו. היינו בפגישה בבית קפה בהרצליה ואז הבנתי
17 שהוא הוליד אותי שולל. הכוונה למר פרץ.
18 ש. מה היה המועד?
19 ת. אני חושב שזה היה תחילת 2008 מתישהו.
20 ש. ואתה מדבר על כך שהמו"מ התפוצץ?
21 ת. אני אתקן את עצמי. אני הבנתי שההסכם שאני עשיתי איתו בעל פה לא יהיה לו ביטוי
22 בכתב. לא יהיה לו ביטוי בכלל, לא יהיה לו שום דבר.
23 ש. האם יש בידך ראיות בכתב כאילו בורסי ביקשה או דרשה ממך לפעול ללא הסכם בכתב?
24 קיבלת פניה מבורסי?
25 ת. אני אומר שוב, עשיתי הרבה פעולות. יש לי ראיות על הפעולות שעשיתי אבל לא היה לי
26 שום דבר כתוב בין בורסי, שאני עושה משהו בשביל הסכם כתוב.
27 ...
28 ש. האם יש בידך מסמך בכתב שיכול ללמד אותנו כאילו פנית לבורסי בכתב או בעל פה ומסרת
29 להם כי הנך פועל בהתאם לסיכום הדברים הנטען על ידך?
30 ת. לא, חשבתי שהאני הולך איתו למשרד התחבורה זו הראיה הכי טובה.
31 ש. אם השקעת כל כך הרבה זמן, מדוע לא עדכנת בכתב את מר פרץ מעולם בטיפול שלך
32 בבעיות?

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 ת. עדכנתי את מר פרץ מספר פעמים בפגישות. אין לי ראיות בכתב... כל ההתנהלות שלי עם
2 מר פרץ היתה בעל פה".
3
4 281. לבסוף, מר לוי הודה בחקירתו שלא נכרת הסכם. המשא ומתן בין הצדדים "התפוצץ". לטענת מר
5 לוי, הפיצוץ נבע מ"התנהגות לא נאותה" של מר פרץ. מר לוי אישר, שבין הצדדים לא סוכם על
6 תמחור העבודה (פ' ע' 125 ש' 23 עד ע' 126 ש' 9):
7
8 "ש. למה לא נחתם הסכם עם בורסי?
9 ת. לדאבון ליבי, אני נוהג להאמין לבני אדם ולמילה שלהם. אני מקווה שלמדתי מכך לקח.
10 בורסי הוא איש, כך הציגו לי אותו בהתחלה, מכובד. מפרסם הוצאות לאור. האמנתי למילה
11 שלו ולמה שהוא אומר ולרובינשטיין שאמר שאני זה שיקבע לאן להפיץ. לא חתמתי על
12 הסכם.... כשנפגשנו בהרצליה בבית קפה מתחת לבית של מר פרץ, זה היה כדי לסכם את
13 השלבים הבאים בפרויקט של הפצת הספר.
14 אז הסתבר לי שמר פרץ במקביל לקשר שלו איתי, יצר קשר עם חברה אחרת שמכינה ספרי
15 לימוד. אני לא הייתי מוכן להפיץ או לעבוד עם אדם שהוא בעצם כל הזמן שאני התעסקתי
16 בעבורו ובשליחותו, עשה קשר בלי ליידע אותי עם חברה אחרת,....
17 ש. החלטת שלא תרצה לחתום על הסכם בגלל התנהגות שראית בה התנהגות לא נאותה?
18 ת. כן.
19 ש. לגבי העבודה שאתה טוען שעשית עבור בורסי, בסיכום הדברים לא היה תמחור, נכון?
20 ת. כשאני עשיתי את העבודה הזו, אני הרגשתי חלק מהצוות של בורסי. לא היה תמחור כי
21 לא נדרש תמחור. לא ביקשתי, בדיוק כמו שלמעשה כל אחד שעד בפרויקט היה אצל בורסי,
22 בעצם נתנו לו מין שותפות מסוימת בפרויקט הזה... כותבי השאלות שהשקיעו לפי עדותם
23 המון, הם קיבלו נתח. לי הוא אמר שאני אפיץ את הספר. זה היה לי מספיק."
24
25 282. הנה כי כן, לפי הודאתו של מר לוי עצמו, המשא ומתן לא הבשיל לכלל הסכם מחייב. היו אמנם
26 מגעים, אך אלה לא הבשילו לכלל הסכמה. מר לוי לא דרש, וממילא גם לא קיבל, הסכמה של מר
27 פרץ בדבר תמחור העבודה. אין צורך לומר, כי מחיר הוא יסוד בסיסי לגיבוש אומד דעתם של
28 הצדדים וכן למסוימות החוזה. בין הצדדים לא גובשה הסכמה בנקודה מהותית זו, כמו גם ביתר
29 הנקודות המהותיות לחוזה כגון דא: טיב העבודה והיקפה, לוח הזמנים, משך ההתקשרות וכיו"ב.
30
31 283. ודוקו: מר פרץ אישר שהוא אמנם פנה אל מר לוי לצורך שיתוף פעולה (פ' ע' 44 ש' 1-3). ואולם
32 לדבריו, לא נחתם הסכם בין הצדדים (ס' 48 לתצהירו). מר פרץ צרף לתצהירו טיוטת הסכם משנת
33 2004, שלא נחתמה (נספח יב'). מר פרץ העיד כי מר לוי לא העביר אליו הערות לטייטה ונמנע

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 מלחתום על ההסכם (ס' 52 לתצהיר). לדבריו, מר לויך מעולם לא עדכן אותנו שהוא פועל לפי "סיכום
2 דברים" כלשהו, ולא דיווח לו על ביצוע העבודה (ס' 54-55 לתצהירו). עדותו בנקודה זו לא נסתרה:
3 מר לויך לא הציג דיווח כלשהו מצדו למר פרץ אודות פעולות שביצע או עבודה שעשה במסגרת
4 שיתוף הפעולה הנטען.

5

6 284. זאת ועוד: בורסי נקשרה בהסכם עם יעקב נצר ועם משה רובינשטיין לצורך כתיבת ספר השאלות
7 וכן לצורך הפצתו (הסכם מיום 18.3.2004, נ/5). ב"הואיל" ראשון בהסכם נרשם, כי בורסי מתעתדת
8 לגשת למכרז 33/03 של משרד התחבורה. ב"הואיל" שני נרשם, כי "המחברים מצהירים שהם בעלי
9 נסיון וידע בכתיבת ספרים ללימוד והכנה למבחנים עיוניים לנהיגה (מבחני תיאוריה)". ב"הואיל"
10 רביעי להסכם נרשם, כי "המחברים יקשרו את המו"ל לוועד הארצי של מורי הנהיגה שידאג להפצת
11 הספרים, ובמידה והמו"ל לא יגיע לסיכום עם נציגי הארגון הארצי של מורי הנהיגה, המחברים
12 מתחייבים להפיץ בתמורה את הספרים בין מורי הנהיגה וכן המחברים מתחייבים להפיץ את
13 הספרים במכללות, במשרד החינוך ובמשרד התחבורה".

14

15 285. מר נצר העיד על מגעים שהתקיימו עם מר לויך לעניין הפצת הספר, ואשר לא הבשילו כדי כריתת
16 הסכם עמו (פ' ע' 51 ש' 11-22):

17

18 "ש. בהסכם הזה נ/5 מיום 15.3.2004, אתם קיבלתם זכות הפצה בלעדית על הספר, נכון?
19 ת. לא. אין לנו [למר נצר ולמר רובינשטיין] זכות הפצה בלעדית. אנחנו צריכים להביא לו [למר
20 פרץ] אנשים שיפיצו במידה ולא יהיה, אנחנו צריכים לדאוג להפצה. בשלב הזה התקשרנו עם
21 איתמר לויך.

22

ש. מי זה התקשרנו?

23

24 ת. כשאני אומר התקשרנו אני מתכוון למשה רובינשטיין ולי. אחרי שחתמנו וראינו את
25 המחויבות שלנו לטפל בהפצה, כי ביקשו הפצה ארצית, אז התקשרנו עם איגוד מורי הנהיגה,
26 הבאנו אותם לבורסי, לא הסתדר ואז משה ואני, יותר משה אבל אני מדבר בשמנו, התקשר
27 לאיתמר [לויך] ואני זוכר שאיתמר הוזמן אלי הביתה בבת חפר. ישבנו ודיברנו עם איתמר. זה
28 התפוצץ לאור העובדה שאיתמר רצה לספר השאלות לצרף חומרים שלו ולמכור את זה
29 כחבילה אחת. זה היה בניגוד להסכם ולחוזה שלנו מול בורסי וגם של בורסי מול המדינה,
30 כי המדינה ביקשה רק שאלות למבחן. נפרדנו והעיסקה לא יצאה לפועל. רצינו להביא את
31 איתמר לבורסי אבל בגלל שאיתמר רצה לחבר לספר השאלות את החומרים של תמרורים
וחומר הדרכה נוסף, ומאחר וזה בניגוד לחוזה העבודה, לא יכולנו לעשות את זה."

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

- 1 ובהמשך: "רצינו להביא את איתמר לבורסי שהם ישבו וידברו על הפצה. זה לא יצא ואז הוא
2 [בורסי] התחבר עם שירות הדואר בישראל דרך סניפי שירות הדואר ושם נמכרו הספרים
3 לאזרחים" (פי ע' 50 ש' 29-27).
- 4
- 5 286. עדותו של מר נצר תומכת בגרסתו של מר פרץ ומאשררת את המסקנה העובדתית, לפיה בין בורסי
6 לבין מר לויין – לא נכרת הסכם.
- 7
- 8 287. התובעים-שכנגד טענו כי מר לויין השתתף מטעם בורסי בישיבות במשרד התחבורה, וכי השתתפותו
9 מעידה על סיכום דברים שהושג בעל-פה (ס' 571 לסיכומי התובעת-שכנגד). ואמנם, במכתב של חנן
10 אהרון מיום 28.5.2007 נרשם מר לויין כנציג של חב' בורסי (ביחד עם משה רובינשטיין; ראו נספח
11 יד' לתצהיר מר פרץ). גם בישיבה באגף הרישוי מיום 6.7.2007, נרשם שמו של מר לויין כאחד מנציגי
12 בורסי (נספח יג' לתצהיר מר פרץ).
- 13
- 14 288. מר פרץ העיד כי מר לויין לא נשלח מטעמה של בורסי לישיבות באגף הרישוי (פי ע' 69 ש' 2-14):
- 15
- 16 "ש. נכון שבישיבה היה גם איתמר לויין?
17 ת. כן.
18 ש. נכון שאתה זימנת את איתמר לאותה ישיבה?
19 ת. בכלל לא זימנתי אותו, בכלל לא אמרתי לו, בכלל לא רציתי שהוא יבוא, הוא
20 מתחרה שלי. אמרתי גם ליצחקי מדוע הוא בא כי הוא מתחרה שלי אז אמרו לי שהוא
21 נציג ארגון מורי הנהיגה ולא יכולתי לדבר.
22 ש. אז כשכתוב בפרוטוקול נציגי בורסי מר איתמר לויין...
23 ת. בפרוטוקול כתוב, אז מה זה אומר? לי אמר אדון רובינשטיין, לי אישית, ואדון
24 יצחקי שאני שאלתי מה הוא עושה פה שהוא מתחרה שלי, ייתכן שאני עד כדי כך
25 אידיוט שהשקעתי כל כך הרבה מיליונים ואני אתן למתחרה שלי לשבת? לי אמרו
26 שהוא נציג ארגון מורי הנהיגה. אני בכלל לא רציתי שהוא יהיה וישמע מה הולך שם".
- 27
- 28 289. יעקב נצר תמך בעדותו של מר פרץ: "יש איזה שהוא פרוטוקול שבו מופיע שכאילו משה
29 [רובינשטיין] ואיתמר [לויין] מייצגים את בורסי, אבל אני יודע שלא" (פי ע' 60 ש' 11-12).
- 30
- 31 290. בזמן אמת, בורסי פנתה בכתב אל מר יצחקי וציינה בו מפורשות כי הוא אינו עובד עמה במסגרת
32 המכרז (מכתב מיום 29.6.2008 – נספח יח' 1 לתצהיר מר פרץ). מר יצחקי העיד כי לאחר שקיבל את

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1 המכתב, הוא החל לחשוד שמר לויין אינו מופיע במשרד התחבורה כנציג מוסמך של בורסי (פי' ע' 137
2 ש' 16-26):

3
4
5 "ש. אתה יודע או הוזהר לך שאיתמר לויין וגב' ביטר אינם עובדים של בורסי?

6 ת. עד אותה פניה, לא.

7 ש. מאותה פניה?

8 ת. התחלתי לחשוד שמהו פה קורה.

9 ש. במה חשדת?

10 ת. שהם לא בדיוק קשורים לבורסי.

11 ש. קראת להם לסדר? זימנת אותם?

12 ת. אם אני זוכר נכון, כן.

13 ש. מה אמרת להם?

14 ת. שמי שמוסמך זה רובינשטיין."

15
16 291. לאחר עיון בראיות שהוגשו, אני דוחה את הטענה לפיה נוכחותו של מר לויין באגף הרישוי מוכיחה
17 שכרת עם בורסי הסכם בעל פה לשיתוף פעולה. לפי המסמכים, מר לויין השתתף בשתי ישיבות
18 (שהתקיימו ביום 17.5.07 וביום 6.7.07). לא הוכח שמר לויין פעל בישיבות אלה כמיופה כח מטעם
19 בורסי או שהייתה לו הרשאה לפעול מטעמה. יש לזכור, כי מר לויין הוא גורם פעיל ומוכר בענף
20 לימוד הנהיגה מזה שנים (וראו בהקשר זה סי' 3-5 לתצהירו מיום 16.6.13), וכי היה בעל קשרים
21 מקצועיים עם ארגון מורי הנהיגה (כעדותו של מר נצר, שנסקרה לעיל). אין לתמוה על ניסיונו
22 להשתלב בישיבות במשרד העבודה, וזאת מתוך העניין העצמי והאינטרס הכלכלי שהיה לו בתחום.

23
24 292. סיכומה של נקודה זו: מעיון בראיות שנסקרו לעיל, עולה כי בשנת 2004 נוהל מו"מ בין הצדדים,
25 אך לא נכרת הסכם. המגעים התחדשו בשנת 2007, אך גם אז לא נכרת הסכם. מר לויין לא הציג
26 ראיה אובייקטיבית העשויה לאשש את טענתו בדבר כריתת הסכם עם בורסי, מה גם שההיסטוריה
27 החוזית בין הצדדים מלמדת שהטיטה משנת 2004 – לא נחתמה. ויותר מכך: מר לויין הודה, כי
28 מעולם לא הוסכם על תמחור העבודה – שהוא יסוד בסיסי להיווצרות עסקה. יש להוסיף ולקבל
29 בהקשר זה את טענתו ההגיונית של מר פרץ, כי לו היה נכרת הסכם, היה מר לויין מדווח לבורסי על
30 הפעולות שעשה, ולו על שעות עבודתו, לצורך קבלת תשלום.

31
32 293. אשר על כן, הטענה בדבר כריתת הסכם – נדחית.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 6343-11-08 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32

הטענה להעתקת 52 שאלות תמרורים

294. מר לויין טען כי העביר למר רובינשטיין ולמר פרץ, על גבי תקליטורים, "מספר רב של שאלות תמרור בפורמט ייחודי של 4 תמרורים בשאלה ומתוכם נבחרו 52 שאלות תמרור שבשלב מסוים נוספו למהדורה השנייה משנת 2007 של ספר מאגר השאלות" (ס' 32 לתצהירו). מר לויין טען: "התברר לי כי לא זו בלבד שהתובעת ושלמה פרץ הפרו את סיכום הדברים הפרה בוטה, חמורה וחסרת תום לב, אלא שהללו הגדילו ועשו שימוש בשאלות התמרורים והשתילו אותן בתוך ספר מאגר השאלות וזאת בלא שהנתבעים קיבלו מהתובעת ושלמה פרץ כל תמורה בעדן..." (ס' 35 לתצהירו; וראו גם ס' 71-73 לתצהיר).

295. יעקב נצר שלל את טענתו של מר לויין מכל וכל. הוא העיד: "אני יודע שמייחסים שכאילו משה קיבל מאגר שאלות ותמרורים וכאילו שהמאגר של השאלות והתמרורים נכנסו לספרים שלנו. להד"ם. לא היה. אם משה לקח, יכול להיות שהוא לקח, אינני יכול להגיש שלא, אבל זה לא נכנס למאגר שלנו. שאלה אחת לא נכנסה ולא תמרור אחד נכנס. ואני אומר זאת בצורה נחרצת ביותר" (פ' ע' 63 ש' 13-16).

296. עיינתי בנספח י"ב ובנספח י"ג שמר לויין צירף לתצהירו, ואשר תוארו על ידו כ"חלופת מיילים ביני לבין רובינשטיין בענין שאלות התמרורים" ו"בענינים נוספים הקשורים לספר מאגר השאלות" (ס' 32 לתצהיר לויין). מתכתובת זו לא ניתן להבין מי העביר למי את חומרי הגלם של השאלות. לא ניתן לבסס על תכתובת זו ממצא עובדתי פוזיטיבי ואמין, לפיו מר לויין העביר למר רובינשטיין שאלות ששימשו לספר השאלות. זאת ועוד: התקליטורים שלפי הנטען הועברו על ידי מר לויין – לא הוגשו. גם מר רובינשטיין לא זומן להעיד, למרות היותו עד מפתח לתמיכה בטענת התובעים-שכנגד בנקודה זו.

297. אשר על כן, התובעים-שכנגד לא הוכיחו את תביעתם בראש נזק זה, והיא נדחת.

298. למען הסדר הטוב יוער, כי מר לויין הציג בתצהירו חמש שאלות המופיעות בספר "נהיגה נכונה" של הנתבעת 1, ואשר לטענתו הועתקו לספר בורסי (ס' 74 ונספח כא' 1 לתצהירו). ואולם, התובעים-שכנגד לא חזרו בסיכומיהם על טענה זו, ויש לומר כי היא נזנחה.

הטענה להעתקת הכריכה של ספר התשובות

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 08-11-6343 בורסי הוצאה לאור של ספרי משפט (2003) בע"מ ואח' נ' אילון נהיגה מתקדמת בע"מ ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט - תיק ארגז

1

2 299. מר לוי טען כי בורסי כרכה את "ספר התשובות" שהפיקה עם צד שלישי (ראו צילום של כריכת
3 הספר במוצג נ/20), באופן דומה ביותר לספר הלימוד של אילון (ראו בנספחי ד' בתיק מוצגיה) --
4 וזאת לטענתו עד כדי "גניבת עין של ממש במטרה להטעות את הצרכנים לחשוב כי מדובר בערכת
5 הלימוד ו/או ספרה של הנתבעת 1 (התובעת-שכנגד)" (ס' 65 לתצהירו).

6

7 300. עיון בכריכת "ספר התשובות" נ/20, מול כריכת ספר הלימוד של אילון, מראה כי אין ביניהם דמיון
8 רב. בכריכת ספר התשובות נ/20 נרשם: "ספר התשובות למבחן הנהיגה העיוני של משרד התחבורה
9 -- לרכב פרטי, משא קל וטרקטור מהדורה ראשונה". לעומת זאת, בכריכת ספר הלימוד של אילון
10 מופיעה הכותרת: "המבחן החדש 2008 -- ערכת לימוד תיאוריה ממוחשבת -- בחסות הארגון
11 הארצי של מורי הנהיגה בישראל". אין זהות במלל הכותרות של כריכות הספרים. שתי הכריכות
12 מופיעות בכחול, ואולם הגוון הוא אחר: הכריכה נ/20 מופיעה בצבע תכלת, ואילו בספר הלימוד של
13 אילון מופיעה הכריכה בצבע כחול כהה. בנוסף, בספר הלימוד של אילון מופיע איור של עננים
14 בשמים, בצורת מפת העולם. אלמנט זה נעדר מכריכת הספר נ/20. לעומת זאת, בכריכה נ/20 מופיע
15 פס רוחבי בחלק העליון, ורשום: "האתר ללימודי תאוריה", ומצד שמאל מתנוסס תמרור "ל".
16 בתחתית של שתי הכריכות מופיע פנל עם ארבע תמונות, ואולם התמונות עצמן הן שונות.

17

18 301. על רקע השונות בין הכריכות, אני דוחה את הטענה בדבר העתקת כריכה, גניבת עין או הטעיה.

19

20 302. לסיכום: התביעה-שכנגד נדחית על כל ראשיה.

21

22 303. התוצאה: התביעה העיקרית מתקבלת בחלקה וכמפורט לעיל. הנתבעים 1-2 יישאו בהוצאות
23 התובעות בהליך זה: אגרה ובנוסף שכ"ט עו"ד בשיעור 23.4% מסכום פסק-הדין.

24

25 **ניתן היום, כ"ב כסלו תשע"ז, 22 דצמבר 2016, בהעדר הצדדים.**

26

ד"ר איריס סורוקר, שופטת

27

28